MindPlay

GEÏNTEGREERD VERSLAG OVER DE RESULTATEN VAN FOCUSGROEPGESPREKKEN EN VRAGENLIJSTEN IN DUITSLAND

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Inhoud

1. Inleiding 6
1.1. Achtergrond van het onderzoek 6
2. Methodologie 7
2.1. Kenmerken van de deelnemers 8
3. Resultaten van de vragenlijstenquête 11
3.1. Resultaten van de vragenlijstonderzoek onder docenten 11
3.1.1. Achtergrondinformatie 11
Aantal jaren onderwijservaring 11
Huidige leerjaar 12
Locatie van de school 14
Gemiddelde klasgrootte 15
3.1.2. Competenties en beroepsvoorbereiding 16
Vermogen om emotionele problemen in een vroeg stadium te herkennen 16
Vermogen om gedragsproblemen te herkennen 17
Vermogen om sociale problemen te herkennen 18
Het vermogen om een typische ontwikkeling te onderscheiden van klinische waarschuwingssignalen 19
Het vermogen om leerlingen met emotionele problemen te ondersteunen 20
Vermogen om gedragsproblemen aan te pakken 21
Vermogen om met ouders te communiceren over zorgen op het gebied van geestelijke gezondheid 22
Vermogen om samen te werken met de schoolpsycholoog 23
Toepassing van strategieën voor emotionele regulatie in de klas 24
3.1.3. Prevalentie en huidige ervaringen 25
Frequentie van waargenomen psychische of gedragsproblemen 25
Meest voorkomende soorten problemen 26
Zelfvertrouwen bij het herkennen van vroege waarschuwingssignalen 27
Gebruik van hulpmiddelen of procedures om het welzijn te monitoren 28
3.1.4. Ondersteuning, opleiding en omstandigheden op systeemniveau 29
Emotionele eisen van het werken met leerlingen met psychische of gedragsproblemen 29
Toegang tot professionele ondersteuning in de afgelopen drie jaar 30
Meest nuttige MindPlay-hulpmiddelen 32
3.1.5. Verwachtingen ten aanzien van MindPlay-tools 33
Waarschijnlijkheid dat een diagnostisch spel in de klas wordt gebruikt 33
Competenties die leraren graag zouden willen verbeteren 34
Waargenomen ondersteuning door de school bij het voorzien in de behoeften van leerlingen op het gebied van geestelijke gezondheid 35
3.1.6. Open antwoorden 35

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Slotopmerkingen 37
3.2. Resultaten van de enquête onder schoolhoofden en bestuurders 38
3.2.1. Institutionele achtergrond en schoolprofiel 38
Aantal ingeschreven leerlingen 38
Aantal leerkrachten in dienst bij de school 39
Aanwezigheid van een schoolpsycholoog 40
Locatie van de school 41
Type school 41
3.2.2. Belang en soorten psychische problemen 43
Belang van psychische problemen in het vroegschoolse onderwijs 43
Meest voorkomende problemen die door het schoolmanagement worden waargenomen 44
Procedures voor vroegtijdige opsporing 45
Het vermogen van leerkrachten om vroege symptomen te herkennen 46
Het vermogen van leerkrachten om gedragsproblemen aan te pakken 47
Het vermogen van leerkrachten om samen te werken met psychologen 48
Paraatheid van de hele school om op crises te reageren 49
Communicatie met ouders over emotionele problemen 50
3.2.3. Systeemgerelateerde belemmeringen, opleidingsbehoeften en verwachtingen ten aanzien van MindPlay 51
Belangrijkste belemmeringen voor het verbeteren van de ondersteuning op het gebied van geestelijke gezondheid 51
De meest dringende opleidingsbehoeften 52
Openheid voor het implementeren van MindPlay-tools 53
Nuttige MindPlay-tools op schoolniveau 54
Mogelijke belemmeringen voor de implementatie 55
3.2.4. Open antwoorden 56
Slotopmerking 57
3.3. Resultaten van de enquête onder schoolpsychologen, begeleiders en ontwikkelingsspecialisten 59
3.3.1. Achtergrondinformatie 59
Beroepservaring in het werken met jonge kinderen 59
3.3.2. Diagnostische vaardigheden en vroegtijdige signalering 61
Zelfvertrouwen bij het diagnosticeren van emotionele problemen 61
Zelfvertrouwen bij het herkennen van gedragsstoornissen 62
Vertrouwen in het herkennen van sociale problemen 63
Vertrouwen in het screenen op ontwikkelingsproblemen 64
Gebruik van gestructureerde diagnostische instrumenten 65
Communicatie met ouders over problemen bij het kind 66
Samenwerking met leerkrachten bij vroegtijdige signalering 67
3.3.3. Huidige werkwijze en gebruik van hulpmiddelen 68

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Hulpmiddelen voor vroege beoordeling 68
Frequentie van doorverwijzingen door leerkrachten 69
Meest gemelde problemen 70
3.3.4. Systeemgebonden tekortkomingen en belemmeringen 71
Welke problemen worden door leraren het vaakst over het hoofd gezien? 71
Belangrijkste belemmeringen voor vroegtijdige diagnose 72
Competenties van leerkrachten die het meest moeten worden versterkt 73
3.3.5. Verwachtingen ten aanzien van MindPlay-tools 74
In welke situaties voelt u zich het meest hulpeloos of emotioneel uitgedaagd tijdens het werken met leerlingen? 74
Waargenomen nut van spelgebaseerde diagnostische hulpmiddelen 75
Risicogebieden die diagnostische spellen moeten identificeren 76
3.3.6. Open antwoorden 77
Wat zou de instrumenten geloofwaardig maken voor psychologen? 77
Wat moet MindPlay vermijden? 77
Welke functies zouden MindPlay het meest effectief maken? 78
Slotopmerkingen 79
3.4. Resultaten van de vragenlijst voor ouders 81
3.4.1. Achtergrondinformatie 81
Leeftijd van het kind 81
Leerjaar van het kind 82
Kind beoordeeld op emotionele of gedragsproblemen 83
3.4.2. Prevalentie en kenmerken van psychische gezondheidsproblemen 84
Kind lijkt angstig of bezorgd 84
Het kind heeft moeite met het reguleren van emoties 85
Het kind trekt zich terug uit sociale interacties 86
Het kind vertoont agressie/angst 87
Het kind heeft moeite met concentreren 88
Het kind raakt snel overweldigd 89
3.4.3. Samenwerking met de school 90
De leerkracht heeft zijn of haar bezorgdheid geuit over het welzijn van het kind 90
Het voelt prettig om met leerkrachten over geestelijke gezondheid te praten 91
Tevredenheid over de ondersteuning door de school 92
3.4.4. Openheid ten opzichte van MindPlay en behoefte aan informatie 93
Bereidheid om deel te nemen aan workshops voor ouders 93
Steun voor diagnostische spellen op school 94
Informatie die ouders graag zouden willen ontvangen 95
Bronnen die ouders nuttig zouden kunnen vinden 96

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.4.5. Open antwoorden 97
Wat zijn de belangrijkste emotionele of gedragsproblemen waarmee uw kind te maken heeft? 97
Welke ondersteuning zou u als ouder helpen? 98
Slotopmerkingen 99
4. Overzichtstabellen en synthese 101
4.1. Vergelijkende synthese van doelgroepen 101
4.2. Belangrijkste tekortkomingen en ontwikkelingsbehoeften 102
5. Bevindingen van de focusgroepen 104
5.1. Bevindingen van de focusgroepen – docenten 104
5.2. Bevindingen uit de focusgroepen – schoolpsychologen en specialisten 106
5.3. Bevindingen uit de focusgroep – schoolhoofden en schoolleiding 108
5.4. Bevindingen van de focusgroep – Ouders 109
6. Samenvatting van de belangrijkste thema's 111
6.1. Belangrijkste bevindingen (samenvatting van de inzichten) 112
7. Behoeften en eisen van gebruikers 112
7.1. Behoeften van gebruikers 113
7.2. Verwachte functies 113
7.3. Ontwikkelingsvereisten 113
7.4. Aanbevelingen voor de ontwikkeling van MindPlay 114

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

1. Inleiding

Het Duitse nationale onderzoek werd uitgevoerd als onderdeel van MindPlay Werkpakket 2 (WP2) om meer inzicht te krijgen in de behoeften, ervaringen en huidige praktijken met betrekking tot de ondersteuning van het mentale welzijn van kinderen in het vroeg basisonderwijs.

Dit rapport presenteert de resultaten van de vragenlijstenquête die in Duitsland is uitgevoerd in het kader van het MindPlay-project. De enquête richtte zich op vier doelgroepen: leerkrachten, schoolhoofden en schoolbestuurders, schoolpsychologen/begeleiders/ontwikkelingsspecialisten, en ouders van kinderen in de leeftijd van 5 tot 9 jaar. Het doel van de analyse is om inzicht te krijgen in de percepties van belanghebbenden ten aanzien van de uitdagingen op het gebied van de mentale gezondheid van kinderen, de huidige praktijken voor herkenning en ondersteuning, tekortkomingen in competenties, en verwachtingen ten aanzien van de toekomstige MindPlay-instrumenten.

Door deze complementaire perspectieven samen te brengen, wilde het onderzoek nagaan hoe emotionele, gedragsmatige, sociale en aandachtsgerelateerde moeilijkheden bij kinderen worden herkend en aangepakt in de dagelijkse onderwijs- en gezinsomgeving.

De belangrijkste doelstellingen van het onderzoek waren:

- de psychische welzijns- en gedragsproblemen in kaart te brengen die het vaakst worden waargenomen bij kinderen in het vroeg basisonderwijs;
- bestaande praktijken voor vroegtijdige herkenning, pedagogische observatie en ondersteuning te onderzoeken;
- de competenties, het zelfvertrouwen en de behoeften aan professionele ontwikkeling van leerkrachten en ander onderwijzend personeel te beoordelen;
- institutionele en systemische belemmeringen in kaart te brengen die tijdige en effectieve ondersteuning van kinderen in de weg staan;
- de samenwerking tussen scholen, gezinnen en gespecialiseerde ondersteuningsdiensten te onderzoeken;
- bestaande goede praktijken en hulpmiddelen in kaart brengen die het emotionele en sociale welzijn van kinderen ondersteunen; en
- de behoeften en verwachtingen van belanghebbenden met betrekking tot de MindPlay-tools, trainingsmodules en praktische hulpmiddelen in kaart brengen.

De bevindingen zijn bedoeld om een wetenschappelijke basis te bieden voor de verdere ontwikkeling van MindPlay-oplossingen die leeftijdsgeschikt, praktisch, niet-klinisch en toepasbaar zijn in alledaagse onderwijssituaties, en die leerkrachten en andere volwassenen ondersteunen bij het herkennen van vroege signalen van moeilijkheden en het reageren daarop vanuit hun professionele rol.

1.1. Achtergrond van het onderzoek

Het MindPlay-project richt zich op het versterken van vroege herkenning, preventie en ondersteuning van de behoeften op het gebied van geestelijke gezondheid en welzijn van kinderen in het vroeg basisonderwijs. Scholen zijn belangrijke dagelijkse omgevingen waarin veranderingen in de emotionele toestand, het gedrag, de concentratie, de relaties met leeftijdsgenoten en de sociale participatie van kinderen voor het eerst zichtbaar kunnen worden. Leerkrachten, schoolleiders en gespecialiseerd personeel spelen daarom

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

een belangrijke rol bij het opmerken van opkomende problemen, terwijl ouders een essentieel perspectief bieden op het welzijn en het gedrag van kinderen buiten de schoolomgeving.

Vroegtijdige herkenning houdt geen klinische diagnose door onderwijspersoneel in. Het verwijst veeleer naar het vermogen van volwassenen in de omgeving van het kind om veranderingen en mogelijke waarschuwingssignalen op te merken, deze te begrijpen binnen de dagelijkse context van het kind, passende eerstelijns pedagogische ondersteuning te bieden en te overwegen om advies in te winnen of door te verwijzen wanneer aanvullende professionele ondersteuning nodig mocht zijn.

Tegen deze achtergrond was het Duitse onderzoek bedoeld om te onderzoeken hoe de behoeften van kinderen op het gebied van psychisch welzijn momenteel in de praktijk worden herkend en aangepakt. Het onderzoek keek naar de ervaringen en perspectieven van leerkrachten, schoolhoofden en schoolleiders, schoolpsychologen/begeleiders en ouders, waarbij perspectieven vanuit de klas, de instelling, de specialist en het gezin werden samengebracht.

Er werd bijzondere aandacht besteed aan de moeilijkheden die het vaakst bij kinderen worden waargenomen, bestaande benaderingen voor vroegtijdige herkenning en ondersteuning, de behoeften aan zelfvertrouwen en competentie van onderwijsprofessionals, de samenwerking tussen scholen, gezinnen en specialisten, en de organisatorische of systemische belemmeringen die tijdige ondersteuning kunnen beïnvloeden. Het onderzoek verkende ook bestaande praktijken en de verwachtingen van belanghebbenden met betrekking tot praktische, kindvriendelijke hulpmiddelen die preventie en vroegtijdige ondersteuning zouden kunnen versterken.

De bevindingen vormen een wetenschappelijke basis voor de verdere ontwikkeling van de MindPlay-hulpmiddelen, trainingsmaterialen en implementatierichtlijnen. Deze omvatten gestructureerde observatie- en pedagogische ondersteuningsactiviteiten, integratie- en preventiespelletjes, en praktische hulpmiddelen voor leerkrachten, specialisten en ouders. Het algemene doel is ervoor te zorgen dat de MindPlay-oplossingen aansluiten bij de werkelijke behoeften en de dagelijkse realiteit van scholen en gezinnen, terwijl ze tegelijkertijd leeftijdsgeschikt, praktisch en ondersteunend blijven en duidelijk binnen de professionele rol van onderwijspersoneel vallen.

2. Methodologie

Het Duitse WP2-onderzoek maakte gebruik van een gemengde methodologische aanpak waarbij kwalitatieve en kwantitatieve gegevensverzameling werden gecombineerd. Het kwalitatieve onderdeel was gebaseerd op focusgroepgesprekken met belangrijke groepen belanghebbenden, terwijl het kwantitatieve onderdeel bestond uit gestructureerde online vragenlijsten. Door deze methoden te combineren was het mogelijk om de ervaringen van de belanghebbenden diepgaander te onderzoeken en tegelijkertijd bredere patronen te identificeren bij de verschillende groepen die betrokken zijn bij de ondersteuning van kinderen in het vroege basisonderwijs.

De focusgroepgesprekken werden gehouden om een beter inzicht te krijgen in hoe het psychisch welzijn van kinderen, hun emotionele en gedragsproblemen en hun behoefte aan vroegtijdige ondersteuning worden waargenomen en aangepakt in de dagelijkse onderwijspraktijk. Tijdens de gesprekken werd ingegaan op waargenomen uitdagingen en vroege waarschuwingssignalen, de huidige aanpak van herkenning en ondersteuning, de samenwerking tussen scholen, gezinnen en specialisten,

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

bestaande middelen en structurele belemmeringen, competentie- en opleidingsbehoeften, en verwachtingen ten aanzien van de MindPlay-instrumenten.

Het kwalitatieve onderdeel bood deelnemers de gelegenheid om praktische ervaringen, uitdagingen en voorbeelden uit hun professionele of gezinscontext te beschrijven. Er werd bijzondere aandacht besteed aan situaties waarin veranderingen in de concentratie, het gedrag, de emotionele regulatie, de relaties met leeftijdsgenoten of de participatie van kinderen zichtbaar worden, evenals aan de omstandigheden die tijdige ondersteuning bevorderen of belemmeren.

De vragenlijstenquête werd online afgenomen en bestond uit vier gestructureerde vragenlijsten gericht op leerkrachten, schooldirecteuren en schoolleiders, schoolpsychologen/begeleiders en ouders. De vragenlijsten bevatten gesloten vragen, meerkeuzevragen en open vragen, waardoor zowel een beschrijvende kwantitatieve analyse als aanvullend kwalitatief inzicht in de ervaringen en behoeften van de deelnemers mogelijk was.

De vragenlijsten bestreken verschillende thematische gebieden, waaronder de frequentie en soorten emotionele, gedragsmatige, sociale en aandachtsgerelateerde moeilijkheden die bij kinderen werden waargenomen; huidige benaderingen voor vroegtijdige herkenning en ondersteuning; behoeften op het gebied van professioneel zelfvertrouwen en competentie; bestaande pedagogische en institutionele praktijken; de beschikbaarheid van gespecialiseerde ondersteuning; samenwerking tussen scholen, gezinnen en professionals; systemische en praktische belemmeringen; en verwachtingen ten aanzien van MindPlay-hulpmiddelen, trainingen en bronnen.

Gesloten vragen werden beschrijvend geanalyseerd aan de hand van frequenties en percentages. Voor meerkeuzevragen werden percentages berekend op basis van het aandeel respondenten dat elke optie had geselecteerd; daarom kunnen de totalen meer dan 100% bedragen wanneer meer dan één antwoord was toegestaan. Open antwoorden werden thematisch beoordeeld en samengevat op basis van terugkerende behoeften, belemmeringen, praktijken en aanbevelingen.

De bevindingen werden eerst binnen elke groep belanghebbenden onderzocht en vervolgens over de groepen heen bekeken om gemeenschappelijke patronen, verschillen in perspectieven, belangrijke competentiekloven, ondersteuningsbehoeften en praktische vereisten te identificeren die relevant zijn voor de ontwikkeling van MindPlay. Elk gesloten vragenlijstitem wordt in het rapport gepresenteerd met een grafiek, een verdelingstabel en een korte analytische interpretatie.

Het algemene doel van de analyse van de verzamelde gegevens was het identificeren van terugkerende uitdagingen, bestaande sterke punten en praktijken, behoeften op het gebied van competentieontwikkeling, systemische belemmeringen en verwachtingen van belanghebbenden die als basis kunnen dienen voor de verdere ontwikkeling en implementatie van praktische, leeftijdsgeschikte en niet-klinische MindPlay-instrumenten en -hulpmiddelen voor vroege herkenning, preventie en ondersteuning.

2.1. Kenmerken van de deelnemers

Bij het Duitse onderzoek waren vertegenwoordigers betrokken van de belangrijkste groepen belanghebbenden die een directe of indirecte rol spelen bij het herkennen en ondersteunen van de geestelijke gezondheid, het welzijn en de veiligheid van kinderen tijdens de eerste

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

jaren van het basisonderwijs. Het onderzoek bracht de perspectieven van leerkrachten, schoolleiding, specialisten en gezinnen samen, waardoor de behoeften van kinderen en de bestaande ondersteuningsstructuren vanuit verschillende, elkaar aanvullende invalshoeken konden worden onderzocht.

Bij het focusgroeponderzoek waren vier belanghebbendengroepen betrokken: leerkrachten in de onderbouw van het basisonderwijs; schoolpsychologen, begeleiders en pedagogisch specialisten; schoolhoofden en leidinggevend schoolpersoneel; en ouders of voogden van leerlingen in de klassen 0–3. De focusgroepen waren bedoeld voor ongeveer 6–10 deelnemers per sessie en waren opgebouwd rond het specifieke professionele of gezinsperspectief van elke groep.

Leerkrachten droegen bij met directe ervaringen over het dagelijkse functioneren van kinderen in de klas, waaronder veranderingen in concentratie, gedrag, emotionele regulatie en relaties met leeftijdsgenoten. Schoolhoofden en leidinggevend personeel boden een institutioneel perspectief op beschikbare ondersteuning, procedures op schoolniveau, personeelsbezetting, middelen en uitvoeringsvoorwaarden. Schoolpsychologen, begeleiders en pedagogische specialisten droegen bij met professioneel inzicht in vroege herkenning, ondersteuningstrajecten, samenwerking met leerkrachten en gezinnen, en de grenzen van schoolgebonden ondersteuning. Ouders en voogden vulden deze perspectieven aan met hun observaties van het gedrag, het emotionele welzijn en de behoeften van kinderen in de thuis- en gezinsomgeving.

De vragenlijstenquête omvatte in totaal 106 respondenten uit dezelfde vier belangrijkste groepen belanghebbenden:

- 45 leerkrachten (42,5%)
- 16 schoolhoofden / schoolleiders (15,1%)
- 15 schoolpsychologen / begeleiders (14,2%)
- 30 ouders (28,3%)

Leerkrachten vormden daarmee de grootste groep respondenten, goed voor iets meer dan twee vijfde van de totale steekproef, terwijl ouders meer dan een kwart vertegenwoordigden. Het schoolmanagement en de gespecialiseerde respondenten droegen samen een belangrijk institutioneel en professioneel ondersteunend perspectief bij aan het onderzoek.

De deelname van deze vier groepen was met name belangrijk voor het Duitse onderzoek, omdat de verantwoordelijkheid voor het welzijn van kinderen en vroegtijdige ondersteuning verdeeld is over verschillende omgevingen en professionele rollen. Leraren behoren vaak tot de eerste professionals die veranderingen in het dagelijks functioneren van kinderen opmerken, terwijl schoolleiders de institutionele omstandigheden vormgeven waarbinnen ondersteuning kan worden geboden. Psychologen en begeleiders dragen specialistische expertise bij, en ouders verstrekken informatie over het functioneren van kinderen buiten de schoolomgeving.

De samenstelling van de steekproef uit meerdere belanghebbenden maakte het daarom mogelijk om niet alleen de bij kinderen waargenomen moeilijkheden te onderzoeken, maar ook de verschillen en overeenkomsten in de manier waarop deze moeilijkheden worden

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

herkend, geïnterpreteerd en aangepakt worden. Het bood tevens een basis voor het analyseren van de samenwerking tussen school en gezin, de toegang tot gespecialiseerde ondersteuning, competentie- en opleidingsbehoeften, institutionele belemmeringen en verwachtingen met betrekking tot de praktische implementatie van MindPlay-instrumenten in de Duitse context.

Een methodologisch detail dat relevant is voor de Duitse focusgroepen is dat, vanwege vereisten inzake gegevensbescherming, de sessies werden gedocumenteerd door middel van gestructureerde schriftelijke notities in plaats van audio- of video-opnames, waarbij deelname gebaseerd was op geïnformeerde toestemming en de antwoorden in geanonimiseerde vorm werden vastgelegd.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

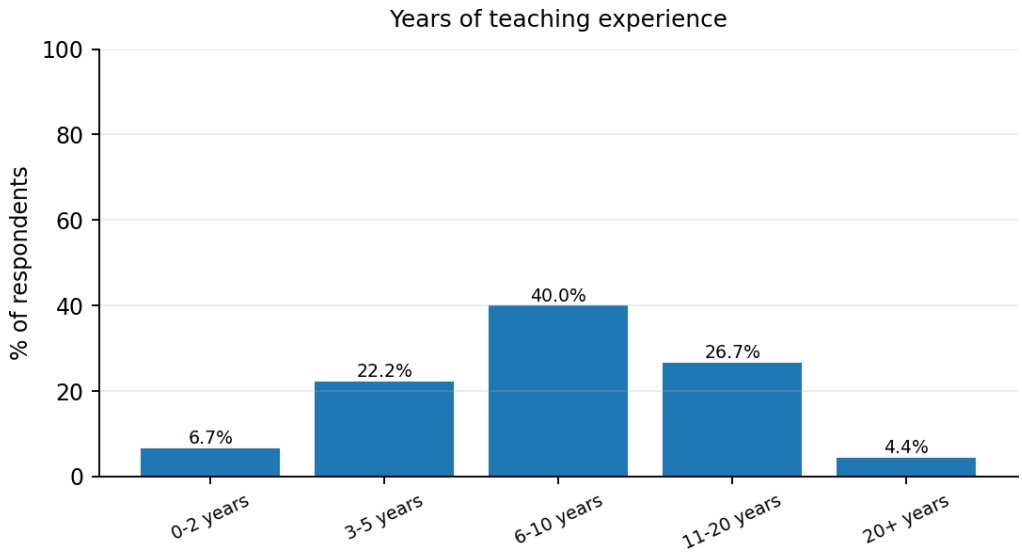
3. Resultaten van de vragenlijstenquête

3.1. Resultaten van de vragenlijstonderzoek onder leerkrachten

In dit hoofdstuk worden de beschrijvende bevindingen voor de groep respondenten onder leerkrachten gepresenteerd. Voor elke gesloten vraag worden de resultaten visueel en numeriek weergegeven, gevolgd door een korte interpretatie van wat de verdeling suggereert voor de ontwikkeling en implementatie van MindPlay-tools.

3.1.1. Achtergrondinformatie

Aantal jaren onderwijservaring



Figuur 1. Aantal jaren onderwijservaring Tabel

1. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
0-2 jaar	3	6,7%
3-5 jaar	10	22,2%
6-10 jaar	18	40,0%
11-20 jaar	12	26,7%
20+ jaar	2	4,4%

Co-funded by the European Union

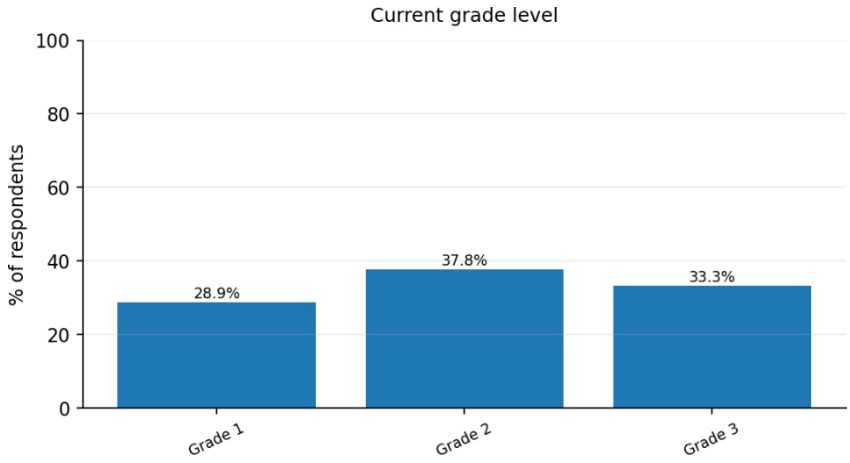
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Analyse: De grootste groep respondenten had 6–10 jaar onderwijservaring (18 respondenten; 40,0%), gevolgd door docenten met 11–20 jaar ervaring (12; 26,7%). Nog eens 10 respondenten (22,2%) hadden 3–5 jaar ervaring, terwijl relatief weinig respondenten aan het begin van hun loopbaan stonden (3; 6,7%) of meer dan 20 jaar onderwijservaring hadden (2; 4,4%).

In totaal had tweederde van de respondenten (66,7%) tussen de 6 en 20 jaar onderwijservaring, wat aangeeft dat de enquête voornamelijk de perspectieven weerspiegelt van leraren met aanzienlijke beroepservaring in een schoolomgeving. Tegelijkertijd zorgt de deelname van zowel minder ervaren als zeer ervaren leraren voor enige diversiteit in professionele achtergronden.

De steekproef van leerkrachten bestaat voornamelijk uit **ervaren praktijkbeoefenaars**, wat een relevante professionele basis biedt voor de interpretatie van hun observaties van de emotionele en gedragsbehoeften van kinderen, de huidige praktijken in de klas, de waargenomen competentiekloven en de verwachtingen ten aanzien van de MindPlay-hulpmiddelen.

Huidige leerjaar



Figuur 2. Huidige leerjaar Tabel 2.

Verdeling van de antwoorden

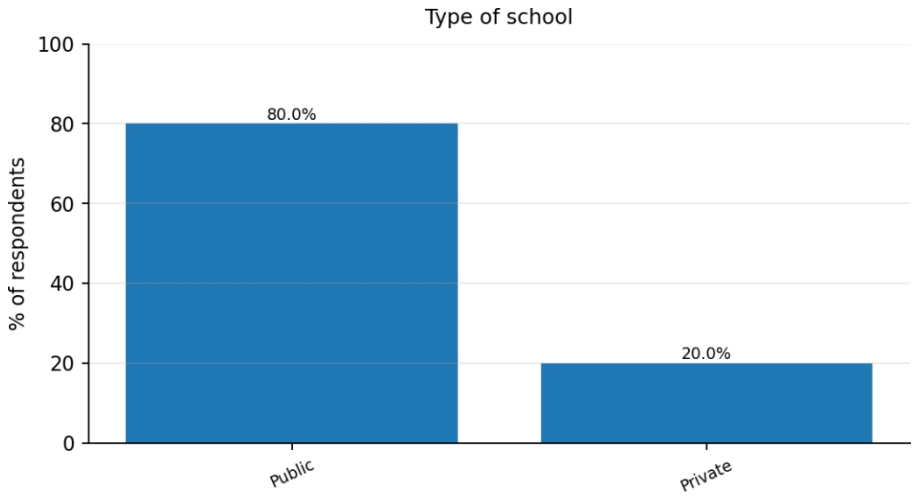
Antwoord	N	% van de respondenten
Groep 1	13	28,9%
Groep 2	17	37,8%
Graad 3	15	33,3%

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Analyse: De grootste groep respondenten gaf les aan groep 2 (17 respondenten; 37,8%), gevolgd door groep 3 (15 respondenten; 33,3%). Deze verdeling biedt nuttige contextuele informatie voor het interpreteren van de meer inhoudelijke bevindingen die later in dit hoofdstuk worden gepresenteerd.

Met deze bevinding moet rekening worden gehouden bij het ontwerpen van MindPlay-materiaal, met name wat betreft leeftijdsgeschikte inhoud, praktische bruikbaarheid in de klas en aanpassing aan de behoeften van kinderen in de eerste jaren van het basisonderwijs. Soort school



Figuur 3. Soort school Tabel 3.

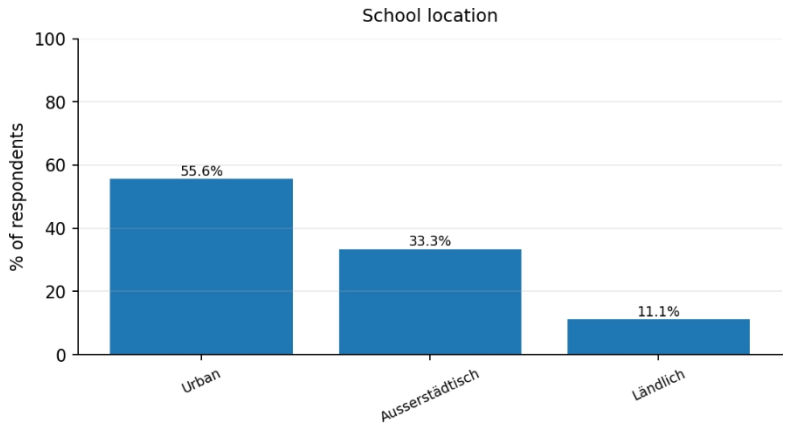
Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Openbaar	36	80,0%
Particulier	9	20,0%

Analyse: De meerderheid van de respondenten werkte op openbare scholen (36 respondenten; 80,0%), terwijl 9 respondenten (20,0%) op particuliere scholen werkten. Uit deze verdeling blijkt dat de bevindingen voornamelijk de ervaringen weerspiegelen van leerkrachten die werkzaam zijn in het openbaar onderwijs. Met deze bevinding moet rekening worden gehouden bij het ontwerpen van MindPlay-materiaal, met name wat betreft de praktische toepasbaarheid en haalbaarheid ervan binnen de context van openbare scholen, waarbij ervoor moet worden gezorgd dat de hulpmiddelen aanpasbaar blijven aan verschillende schoolcontexten.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Locatie van de school



Figuur 4. Locatie van de school

Tabel 4. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Stedelijk	25	55,6%
Buiten de stad	15	33,3%
Landelijk	5	11,1%

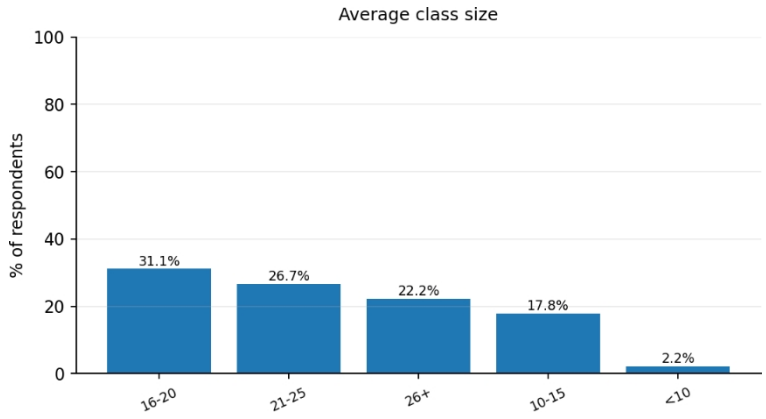
Analyse: De grootste groep respondenten werkte op scholen in stedelijke gebieden (25 respondenten; 55,6%), gevolgd door scholen in voorstedelijke gebieden (15 respondenten; 33,3%). Een kleiner deel werkte op scholen op het platteland (5 respondenten; 11,1%). Deze verdeling geeft aan dat de bevindingen voornamelijk betrekking hebben op schoolcontexten in stedelijke en voorstedelijke gebieden, terwijl plattelandsomgevingen in mindere mate vertegenwoordigd zijn.

Met deze bevinding moet rekening worden gehouden bij het ontwerpen van MindPlay-materiaal, met name om de praktische bruikbaarheid en aanpasbaarheid aan verschillende schoollocaties en onderwijscontexten te waarborgen.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Gemiddelde klasgrootte



Figuur 5. Gemiddelde klasgrootte

Tabel 5. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
16-20	14	31,1%
21-25	12	26,7%
26+	10	22,2%
10-15	8	17,8%
<10	1	2,2%

Analyse: De grootste groep respondenten gaf aan dat de gemiddelde klasgrootte 16–20 leerlingen bedroeg (14 respondenten; 31,1%), gevolgd door 21–25 leerlingen (12 respondenten; 26,7%). Nog eens 10 respondenten (22,2%) gaven les aan klassen met 26 of meer leerlingen, terwijl 8 (17,8%) een klasgrootte van 10–15 leerlingen rapporteerden en slechts 1 respondent (2,2%) lesgaf aan een klas met minder dan 10 leerlingen. In totaal gaf 80,0% van de respondenten les aan klassen van 16 of meer leerlingen, wat een belangrijke context biedt voor het interpreteren van het vermogen van leerkrachten om de behoeften van individuele leerlingen waar te nemen en daarop in te spelen.

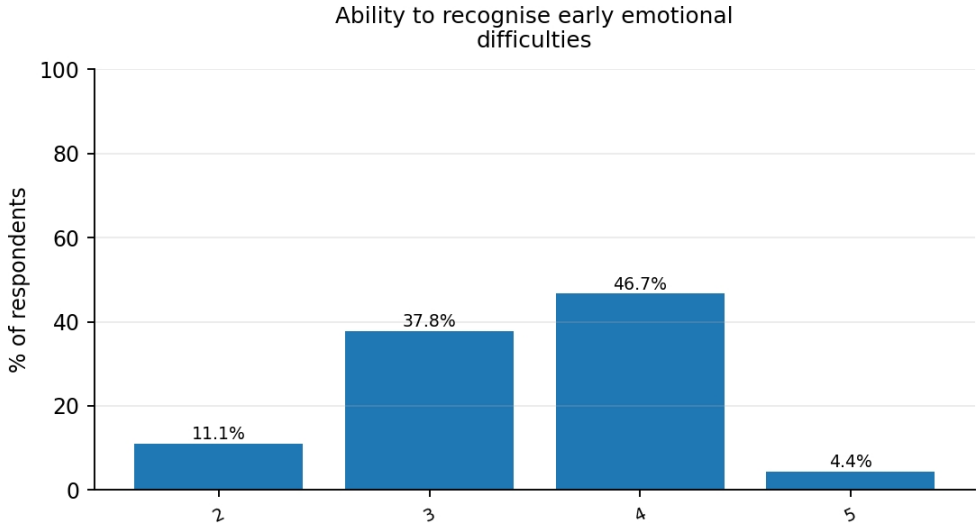
Met deze bevinding moet rekening worden gehouden bij het ontwerpen van MindPlay-materiaal, met name om ervoor te zorgen dat de hulpmiddelen praktisch en hanteerbaar zijn in middelgrote en grotere klassen, zonder dat dit extra werk voor leerkrachten met zich meebrengt.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.1.2. Competenties en professionele paraatheid

Vermogen om emotionele problemen in een vroeg stadium te herkennen



Figuur 6. Vermogen om emotionele problemen in een vroeg stadium te herkennen Tabel 6. Verdeling van de antwoorden

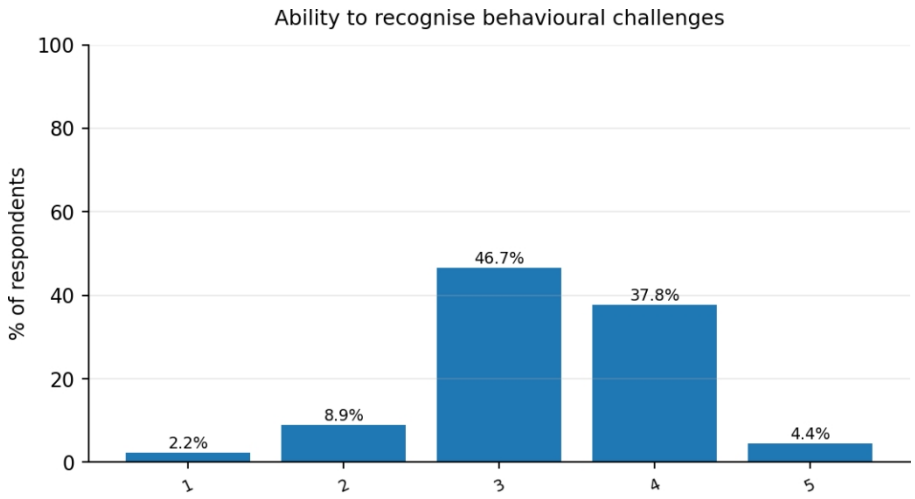
Antwoord	N	% van de respondenten
2	5	11,1%
3	17	37,8%
4	21	46,7%
5	2	4,4%

Analyse: De respondenten gaven aan een matig tot relatief sterk vertrouwen te hebben in het herkennen van vroege emotionele problemen, zoals angst en verdriet, met een gemiddelde score van 3,44 op een schaal van 1 tot 5. Iets meer dan de helft van de leerkrachten (51,1%) koos voor de twee hoogste categorieën (4 of 5), terwijl 37,8% de middelste categorie koos en 11,1% de twee laagste categorieën. De resultaten suggereren dat veel leerkrachten redelijk veel vertrouwen hebben in het herkennen van vroege emotionele problemen, hoewel de verdeling ook aangeeft dat er ruimte is om deze competentie binnen het lerarenkorps te versterken.

Deze bevinding ondersteunt de ontwikkeling van MindPlay-materiaal dat voortbouwt op de bestaande observatievaardigheden van leerkrachten en tegelijkertijd praktische begeleiding biedt om het vroegtijdig herkennen van emotionele problemen te versterken en consistentere reacties te ondersteunen, ongeacht het zelfvertrouwen van de leerkracht.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Vermogen om gedragsproblemen te herkennen



Figuur 7. Vermogen om gedragsproblemen te herkennen

Tabel 7. Verdeling van de antwoorden

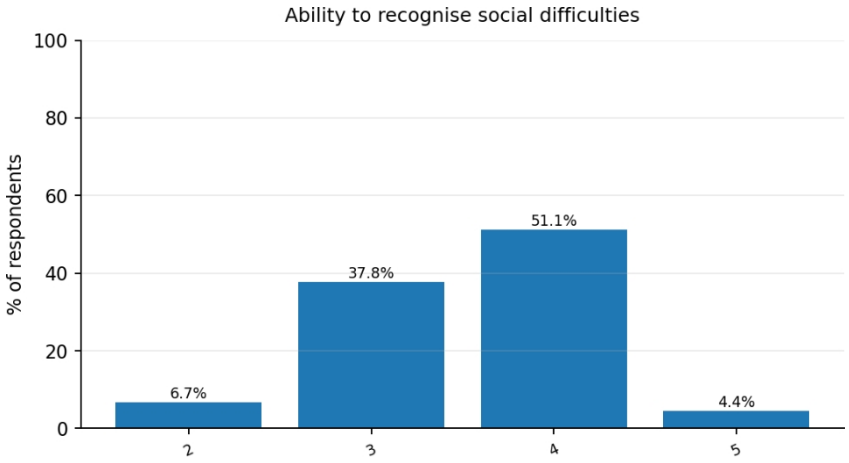
Antwoord	N	% van de respondenten
1	1	2,2%
2	4	8,9%
3	21	46,7%
4	17	37,8%
5	2	4,4%

Analyse: De respondenten gaven aan redelijk veel vertrouwen te hebben in het herkennen van gedragsproblemen zoals agressie en hyperactiviteit, met een gemiddelde score van 3,33 op een schaal van 1 tot 5. In totaal koos 42,2% voor de twee hoogste categorieën (4 of 5), terwijl bijna de helft van de respondenten (46,7%) de middelste categorie selecteerde. Slechts 11,1% koos voor de twee laagste categorieën. De verdeling suggereert dat leerkrachten over het algemeen vinden dat ze enigszins in staat zijn om gedragsproblemen te herkennen, hoewel het vertrouwen meer op een matig dan op een hoog niveau ligt.

Deze bevinding pleit voor het opnemen van praktische MindPlay-hulpmiddelen die het zelfvertrouwen van leerkrachten bij het herkennen van gedragsproblemen versterken en duidelijke, klasgerichte richtlijnen bieden voor het omgaan met signalen zoals agressie en hyperactiviteit.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Vermogen om sociale problemen te herkennen



Figuur 8. Vermogen om sociale problemen te herkennen

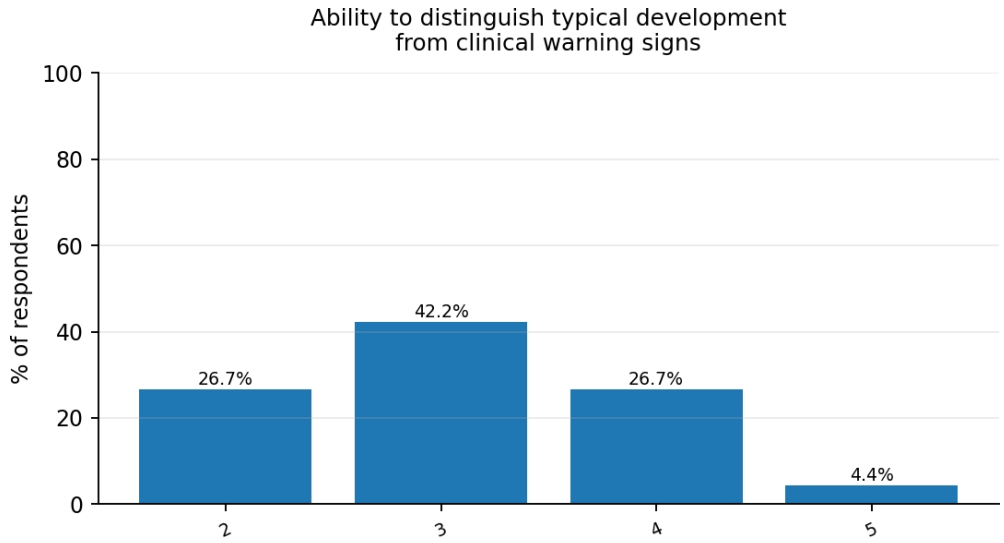
Tabel 8. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
2	3	6,7%
3	17	37,8%
4	23	51,1%
5	2	4,4%

Analyse: De respondenten gaven aan een matig tot relatief sterk zelfvertrouwen te hebben, met een gemiddelde score van 3,53 op een schaal van 1 tot 5. Meer dan de helft van de docenten (55,6%) koos voor de twee hoogste categorieën (4 of 5), terwijl 37,8% de middelste categorie koos en slechts 6,7% de twee laagste categorieën. De verdeling wijst dus op een over het algemeen positief zelfbeoordeeld vertrouwen, hoewel een aanzienlijk deel van de respondenten op een matig niveau blijft. Deze bevinding suggereert dat MindPlay kan voortbouwen op het bestaande vertrouwen van leerkrachten en tegelijkertijd praktische hulpmiddelen en begeleiding kan bieden om deze competentie te versterken en te standaardiseren voor leerkrachten met verschillende ervaringsniveaus.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Vermogen om typische ontwikkeling te onderscheiden van klinische waarschuwingssignalen



Figuur 9. Vermogen om typische ontwikkeling te onderscheiden van klinische

waarschuwingssignalen Tabel 9. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
2	12	26,7%
3	19	42,2%
4	12	26,7%
5	2	4,4%

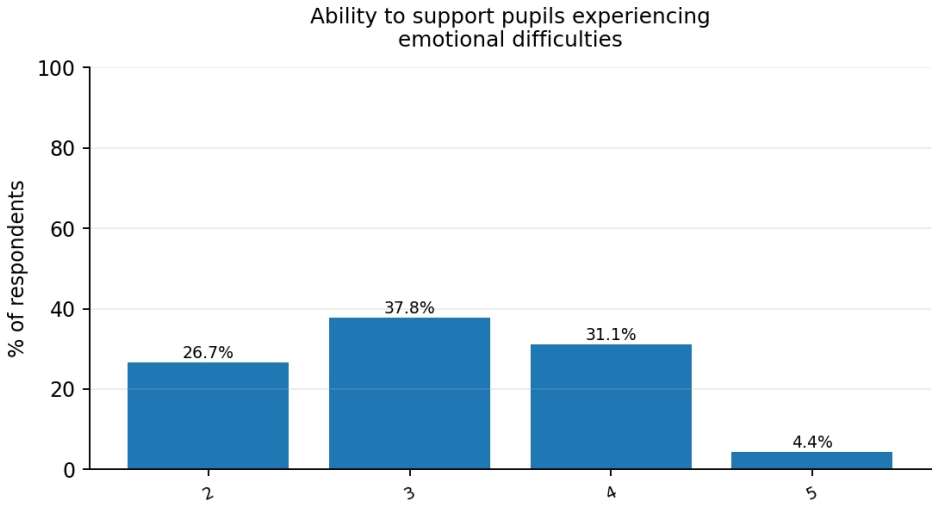
Analyse: De respondenten gaven aan een matig vertrouwensniveau te hebben, met een gemiddelde score van 3,09 op een schaal van 1 tot 5. In totaal koos 31,1% voor de twee hoogste categorieën (4 of 5), terwijl 26,7% voor de twee laagste categorieën (1 of 2) koos. De overige 42,2% koos voor de middelste categorie. De relatief evenwichtige verdeling tussen lagere en hogere beoordelingen, in combinatie met het grote aandeel neutrale antwoorden, wijst op aanzienlijke variatie in het door leraren zelf ingeschatte zelfvertrouwen op dit gebied.

Deze bevinding wijst op een potentieel gebied voor verdere competentieontwikkeling en pleit voor het opnemen van praktische, toegankelijke begeleiding in MindPlay om leerkrachten te helpen deze competentie te versterken en consistenter toe te passen.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Vermogen om leerlingen met emotionele problemen te ondersteunen



Figuur 10. Vermogen om leerlingen met emotionele problemen te ondersteunen Tabel

10. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
2	12	26,7%
3	17	37,8%
4	14	31,1%
5	2	4,4%

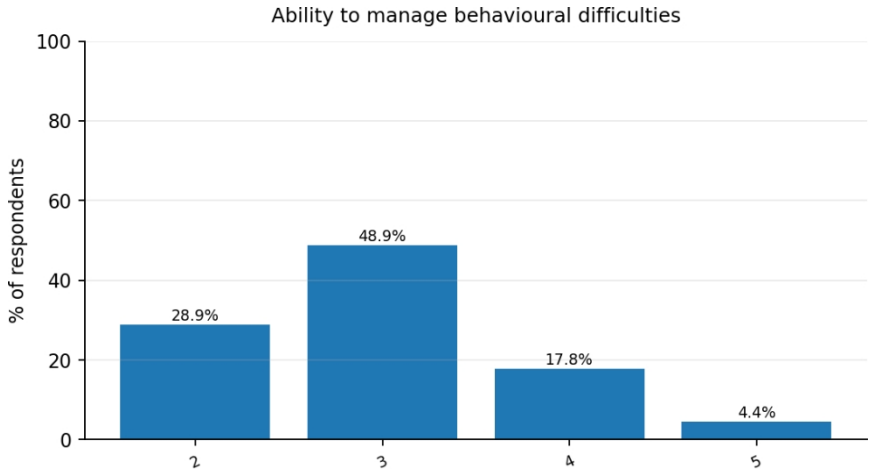
Analyse: Uit de antwoorden blijkt een gematigde gemiddelde beoordeling, met een gemiddelde score van 3,13 op een schaal van 1 tot 5. In totaal koos 35,6% van de respondenten voor de twee hoogste categorieën, terwijl 26,7% voor de twee laagste categorieën koos. De grootste groep (37,8%) koos voor de middelste categorie, wat aangeeft dat het door leraren zelf ingeschatte vermogen om leerlingen met emotionele problemen te ondersteunen overwegend gematigd is in plaats van consistent sterk.

Met deze bevinding moet rekening worden gehouden bij het ontwerpen van MindPlay-materiaal, met name wat betreft de praktische bruikbaarheid, de communicatie met belanghebbenden en de behoefte aan vroegtijdige, laagdrempelige ondersteuning. Het wijst op een mogelijke behoefte aan verdere competentieontwikkeling en ondersteunt de opname van praktische richtlijnen en toegankelijke strategieën in MindPlay om leerkrachten te helpen omgaan met kinderen die emotionele moeilijkheden ervaren.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Vermogen om gedragsproblemen aan te pakken



Figuur 11. Vermogen om gedragsproblemen aan te pakken

Tabel 11. Verdeling van de antwoorden

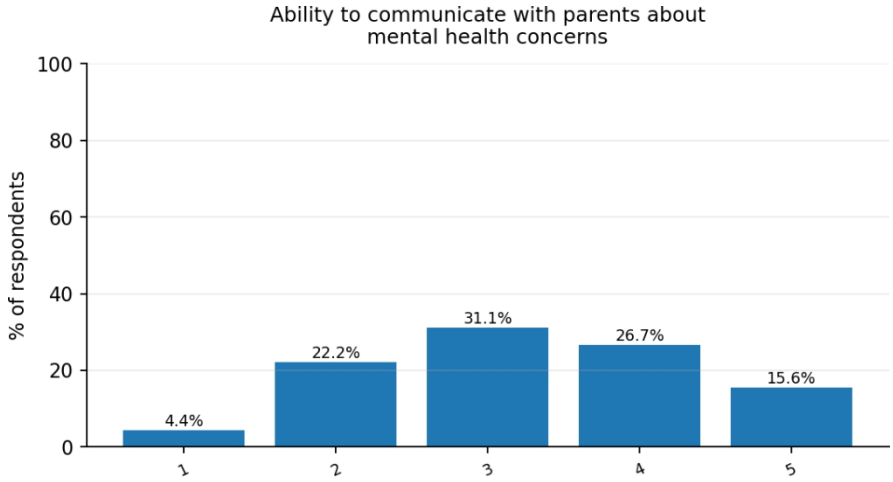
Antwoord	N	% van de respondenten
2	13	28,9%
3	22	48,9%
4	8	17,8%
5	2	4,4%

Analyse: De respondenten gaven aan een matig vertrouwen te hebben in het effectief omgaan met gedragsproblemen, met een gemiddelde score van 2,98 op een schaal van 1 tot 5. Bijna de helft van de leerkrachten (48,9%) koos voor de middelste categorie, terwijl 28,9% de twee laagste categorieën koos en slechts 22,2% de twee hoogste categorieën. De verdeling suggereert dat het omgaan met gedragsproblemen een gebied is waarop leerkrachten zich minder zelfverzekerd voelen, waarbij relatief weinig respondenten een hoge mate van zelfbeoordeelde competentie aangaven. Deze bevinding wijst op een duidelijk gebied voor verdere competentieontwikkeling en ondersteunt de opname van praktische, klasgerichte strategieën in MindPlay om leerkrachten te helpen effectief te reageren op gedragsproblemen en uitdagende situaties.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Vermogen om met ouders te communiceren over zorgen inzake geestelijke gezondheid



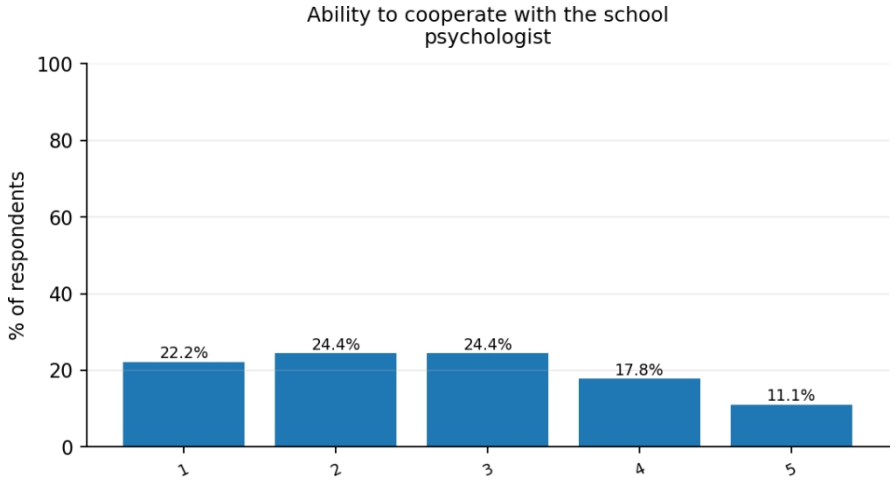
Figuur 12. Vermogen om met ouders te communiceren over zorgen op het gebied van geestelijke gezondheid Tabel 12. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
1	2	4,4%
2	10	22,2%
3	14	31,1%
4	12	26,7%
5	7	15,6%

Analyse: Uit de antwoorden blijkt een gematigde gemiddelde beoordeling (gemiddelde score 3,27 op een schaal van 1 tot 5). In totaal koos 42,2% van de respondenten de twee hoogste categorieën, terwijl 26,7% de twee laagste categorieën koos. Dit patroon helpt vaststellen of het onderwerp wordt gezien als een sterkte, een matig vermogen of een gebied dat verdere ontwikkeling behoeft. Met deze bevinding moet rekening worden gehouden bij het ontwerpen van MindPlay-materiaal, met name wat betreft praktische bruikbaarheid, communicatie met belanghebbenden en de behoefte aan vroegtijdige, laagdrempelige ondersteuning.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Vermogen om samen te werken met de schoolpsycholoog



Figuur 13. Vermogen om samen te werken met de schoolpsycholoog

Tabel 13. Verdeling van de antwoorden

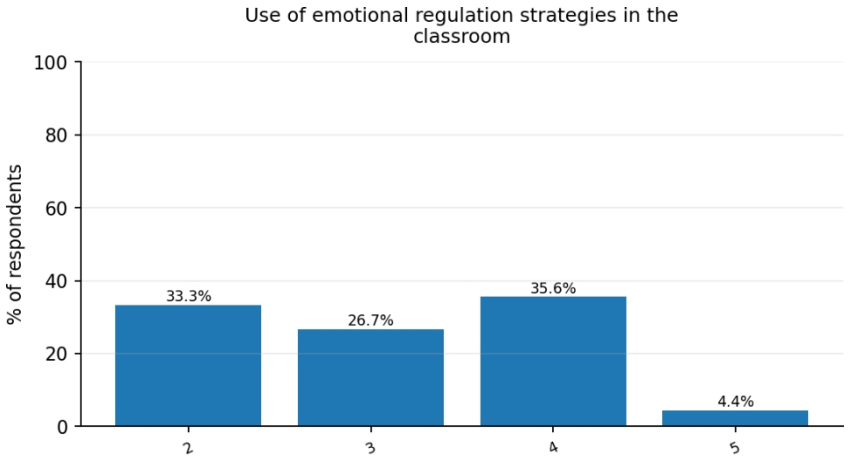
Antwoord	N	% van de respondenten
1	10	22,2%
2	11	24,4%
3	11	24,4%
4	8	17,8%
5	5	11,1%

Analyse: Uit de antwoorden blijkt dat de samenwerking met de schoolpsycholoog relatief laag tot matig wordt beoordeeld, met een gemiddelde score van 2,71 op een schaal van 1 tot 5. Bijna de helft van de respondenten (46,7%) koos voor de twee laagste categorieën, terwijl 24,4% de middelste categorie koos en slechts 28,9% voor de twee hoogste categorieën. De verdeling suggereert dat er binnen de groep van ondervraagde leerkrachten geen consistente effectieve samenwerking met schoolpsychologen tot stand is gekomen en dat dit een potentieel verbeterpunt is. Deze bevinding benadrukt de noodzaak om de samenwerking tussen leerkrachten en schoolpsychologen te versterken en suggereert dat MindPlay duidelijke richtlijnen moet bieden over rollen, communicatie en procedures voor overleg en professionele ondersteuning.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Gebruik van strategieën voor emotionele regulatie in de klas



Figuur 14. Gebruik van strategieën voor emotionele regulatie in de klas Tabel

14. Verdeling van de antwoorden

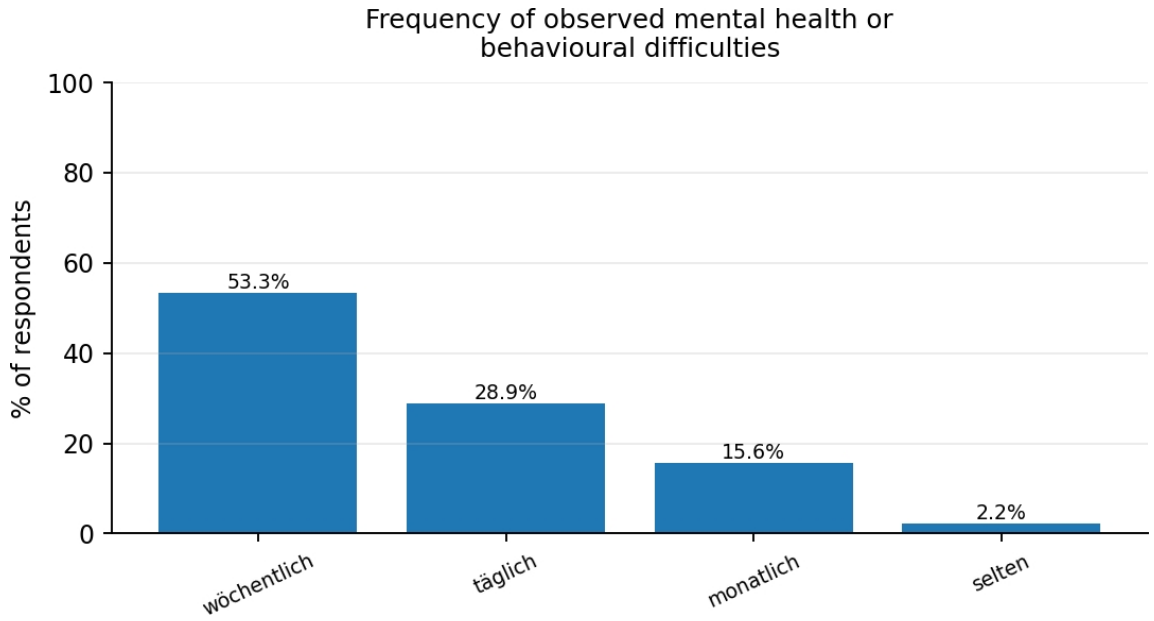
Antwoord	N	% van de respondenten
2	15	33,3%
3	12	26,7%
4	16	35,6%
5	2	4,4%

Analyse: Uit de antwoorden blijkt dat er in de klas in matige mate gebruik wordt gemaakt van strategieën voor emotionele regulatie, met een gemiddelde score van 3,11 op een schaal van 1 tot 5. In totaal koos 40,0% van de respondenten de twee hoogste categorieën, terwijl 33,3% de twee laagste categorieën koos en 26,7% de middelste categorie. De verdeling wijst op aanzienlijke variatie in het gebruik van strategieën voor emotionele regulatie, wat suggereert dat deze praktijken nog niet consistent zijn ingebed binnen de groep van ondervraagde leerkrachten. Deze bevinding ondersteunt de opname van praktische en eenvoudig toe te passen strategieën voor emotionele regulatie in het MindPlay-materiaal, waardoor leerkrachten dergelijke benaderingen consistenter kunnen integreren in de dagelijkse lespraktijk.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.1.3. Prevalentie en huidige ervaring

Frequentie van waargenomen psychische of gedragsproblemen



Figuur 15. Frequentie van waargenomen psychische of gedragsproblemen Tabel 15.

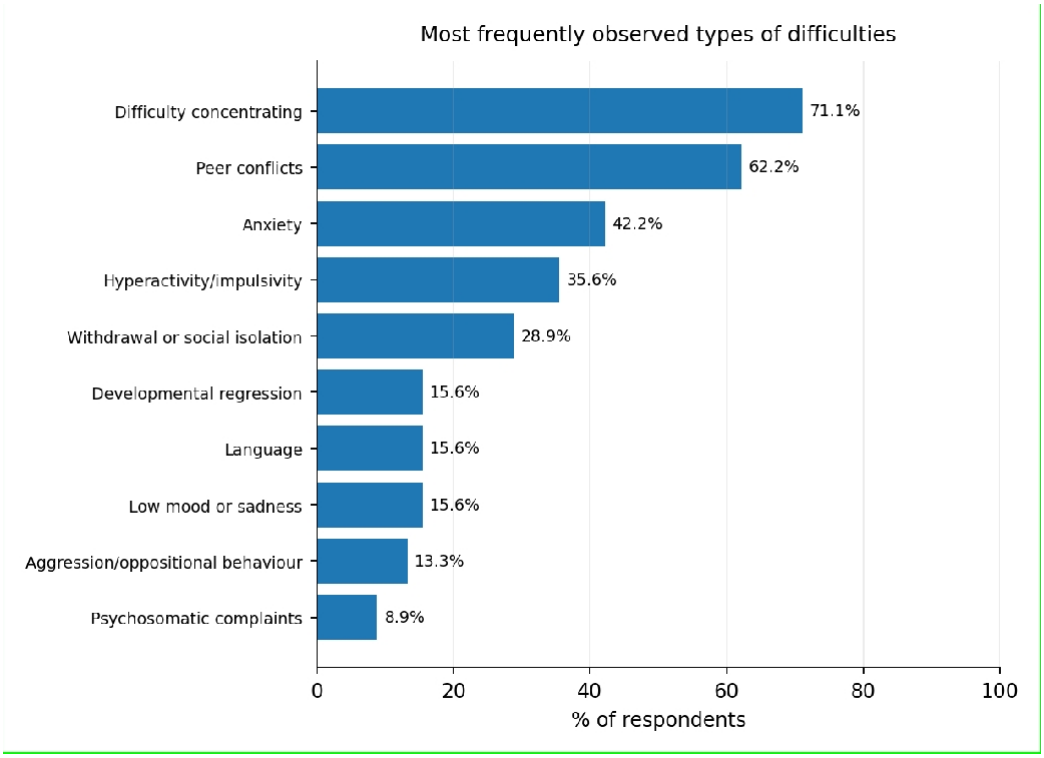
Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
wekelijks	24	53,3%
dagelijks	13	28,9%
maandelijks	7	15,6%
zelden	1	2,2%

Analyse: De grootste groep respondenten gaf aan wekelijks psychische of gedragsproblemen waar te nemen (24 respondenten; 53,3%), gevolgd door degenen die deze dagelijks waarnamen (13 respondenten; 28,9%). Nog eens 15,6% gaf aan dergelijke problemen maandelijks waar te nemen, terwijl slechts 2,2% 'zelden' selecteerde. In totaal gaf 82,2% van de leerkrachten aan dagelijks of wekelijks te maken te hebben met psychische of gedragsproblemen, wat aangeeft dat deze kwesties een vast onderdeel vormen van de dagelijkse beroepspraktijk van leerkrachten. Deze bevinding onderstreept de noodzaak voor MindPlay om praktische, toegankelijke en eenvoudig te integreren hulpmiddelen aan te bieden die leerkrachten kunnen ondersteunen bij het herkennen van en reageren op de psychische welzijns- en gedragsbehoeften van kinderen als onderdeel van de dagelijkse lespraktijk.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Meest voorkomende soorten problemen



Figuur 16. Meest vaak waargenomen soorten problemen Tabel

16. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Moeite met concentreren	32	71,1%
Conflicten met leeftijdsgenoten	28	62,2%
Angst	19	42,2%
Hyperactiviteit/impulsiviteit	16	35,6%
Terugtrekking of sociaal isolement	13	28,9%
Ontwikkelingsachteruitgang	7	15,6%
Taal	7	15,6%
Neerslachtigheid of verdriet	7	15,6%
Agressie/opstandig gedrag	6	13,3%
Psychosomatische klachten	4	8,9%

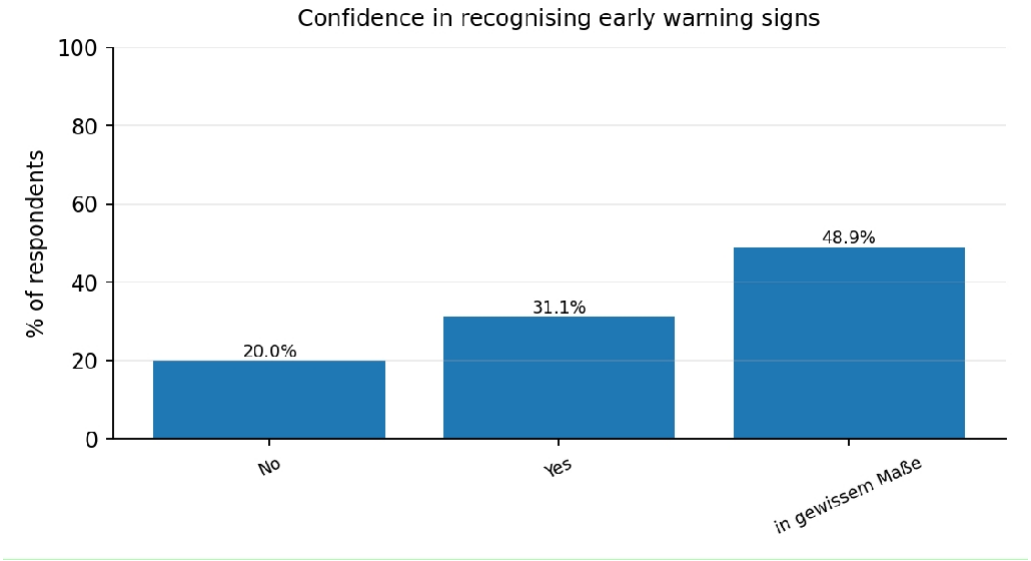
Analyse: De meest voorkomende moeilijkheid was concentratieproblemen (32 vermeldingen; 71,1% van de respondenten), gevolgd door conflicten met leeftijdsgenoten (28; 62,2%). Ook werden angstgerelateerde problemen vaak genoemd (19; 42,2%), gevolgd door hyperactiviteit/impulsiviteit (16; 35,6%) en terugtrekking of sociaal isolement (13; 28,9%). De bevindingen wijzen erop dat leerkrachten te maken hebben met een combinatie van aandachtsgerelateerde, sociale,

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

emotionele en gedragsproblemen, in plaats van één overheersend type uitdaging. Aangezien respondenten maximaal drie antwoorden konden selecteren, bedraagt het totaal van de percentages niet 100%.

De bevindingen suggereren dat MindPlay-materiaal een breed scala aan onderling samenhangende behoeften moet aanpakken, met bijzondere aandacht voor concentratie, relaties met leeftijdsgenoten, angst en emotionele regulatie, terwijl het leerkrachten praktische strategieën biedt die in de dagelijkse lespraktijk kunnen worden geïntegreerd.

Zelfvertrouwen bij het herkennen van vroege waarschuwingssignalen



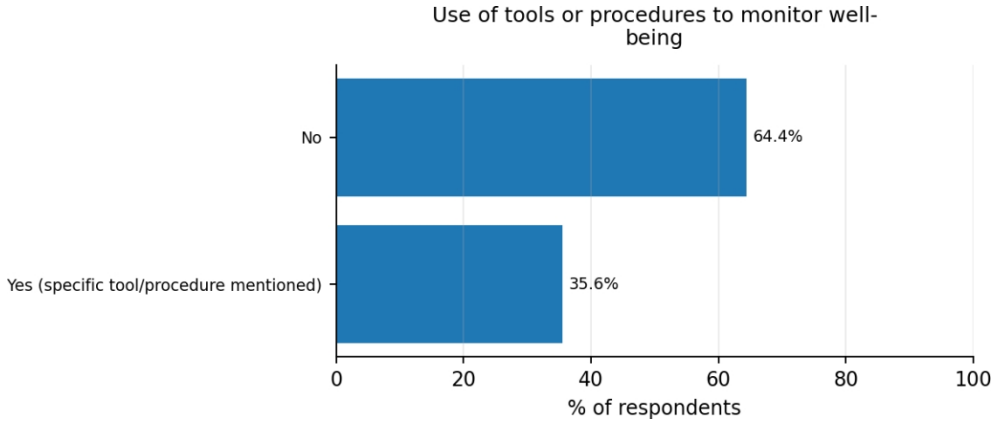
Figuur 17. Zelfvertrouwen bij het herkennen van vroege waarschuwingssignalen Tabel 17. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Nee	9	20,0%
Ja	14	31,1%
in zekere mate	22	48,9%

Analyse: De grootste groep respondenten gaf aan tot op zekere hoogte vertrouwen te hebben in het herkennen van vroege signalen van psychische problemen (22 respondenten; 48,9%), terwijl 31,1% aangaf vertrouwen te hebben en 20,0% aangaf geen vertrouwen te hebben. Over het geheel genomen wijzen de bevindingen erop dat, hoewel de meeste leerkrachten vinden dat ze op zijn minst enigszins in staat zijn om vroege signalen te herkennen, het vertrouwen overwegend gedeeltelijk is en niet stevig verankerd. Deze bevinding wijst op de noodzaak om het vertrouwen van leerkrachten in vroege herkenning te versterken en ondersteunt de ontwikkeling van duidelijke, praktische MindPlay-richtlijnen die leerkrachten helpen bij het herkennen van signalen en het bepalen van passende vervolgstappen binnen hun professionele rol.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Gebruik van hulpmiddelen of procedures om het welzijn te monitoren



Figuur 18. Gebruik van hulpmiddelen of procedures om het welzijn te monitoren Tabel 18. Verdeling van de antwoorden

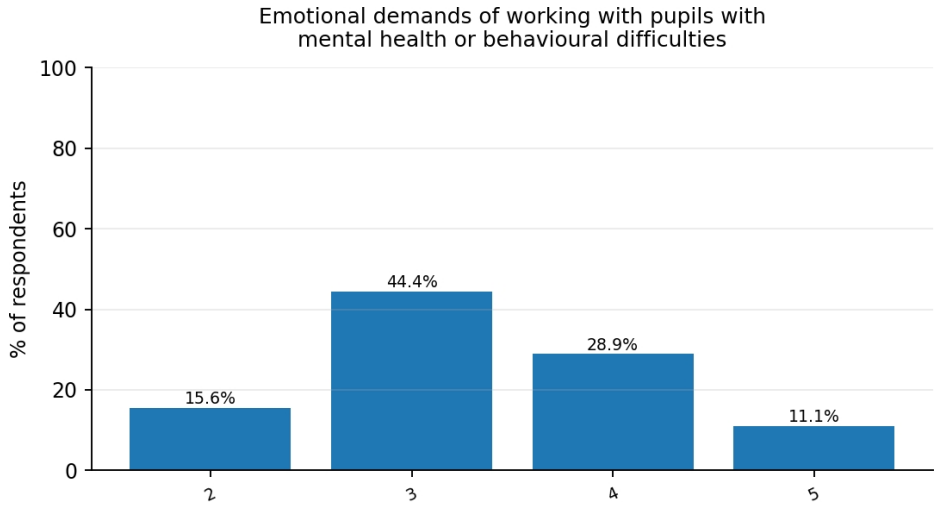
Antwoord	N	% van de respondenten
Nee	29	64,4%
Ja (specifieke tool/procedure genoemd)	16	35,6%

Analyse: De meerderheid van de respondenten (29 leerkrachten; 64,4%) gaf aan geen specifiek instrument of specifieke procedure te gebruiken om het welzijn van leerlingen te monitoren, terwijl 16 respondenten (35,6%) aangaven gebruik te maken van een bestaand instrument of een bestaande procedure. De bevindingen wijzen erop dat gestructureerde benaderingen voor het monitoren van welzijn niet consequent zijn ingebed in de dagelijkse praktijk binnen de groep docenten die heeft gereageerd. Deze bevinding benadrukt een mogelijke leemte in gestructureerde welzijnsmonitoring en ondersteunt de ontwikkeling van eenvoudige, praktische en niet-klinische MindPlay-instrumenten die docenten kunnen helpen het welzijn van kinderen te observeren en te volgen zonder dat dit een aanzienlijke extra werkbelasting met zich meebrengt.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.1.4. Ondersteuning, opleiding en randvoorwaarden op systeemniveau

Emotionele eisen van het werken met leerlingen met psychische of gedragsproblemen



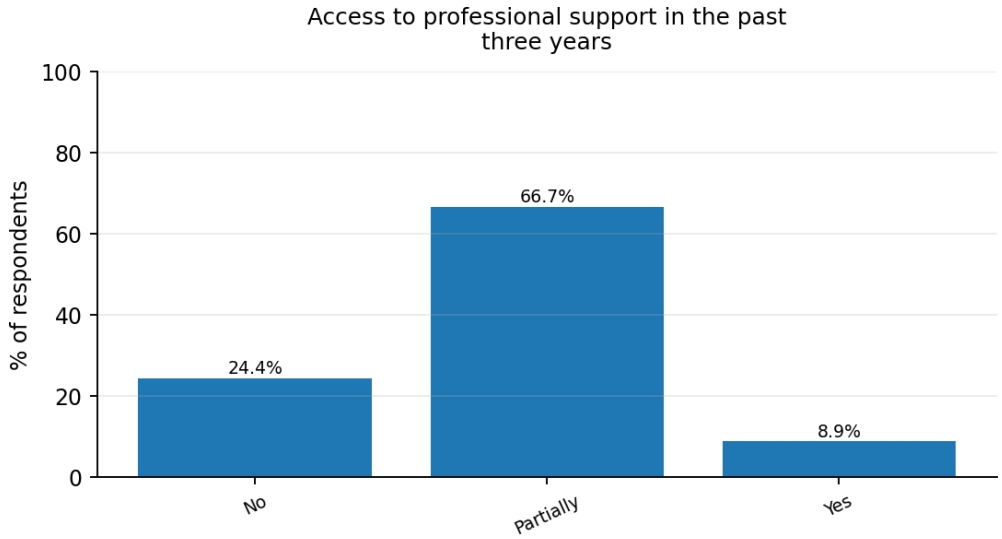
Figuur 19. Emotionele eisen van het werken met leerlingen met psychische of gedragsproblemen Tabel 19. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
2	7	15,6%
3	20	44,4%
4	13	28,9%
5	5	11,1%

Analyse: De respondenten ervoeren het werken met leerlingen met psychische of gedragsproblemen als matig tot zeer emotioneel veeleisend, met een gemiddelde score van 3,36 op een schaal van 1 tot 5. Het grootste deel (44,4%) koos de middelste categorie, terwijl 40,0% de twee hoogste categorieën koos, wat wijst op een hoge mate van emotionele belasting. Slechts 15,6% koos de twee laagste categorieën. Over het geheel genomen wijzen de bevindingen erop dat het begeleiden van leerlingen met psychische of gedragsproblemen voor een aanzienlijk deel van de leerkrachten een aanzienlijke emotionele belasting vormt. Deze bevinding onderstreept het belang om bij de ontwikkeling van MindPlay-hulpmiddelen rekening te houden met het welzijn en de emotionele werkbelasting van leerkrachten, zodat de hulpmiddelen praktische ondersteuning bieden en leerkrachten helpen om op uitdagende situaties te reageren zonder onnodige lasten toe te voegen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Toegang tot professionele ondersteuning in de afgelopen drie jaar



Figuur 20. Toegang tot professionele ondersteuning in de afgelopen drie jaar

Tabel 20. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Nee	11	24,4%
Gedeeltelijk	30	66,7%
Ja	4	8,9%

Analyse: De meerderheid van de respondenten (30 leerkrachten; 66,7%) gaf aan de afgelopen drie jaar slechts gedeeltelijk toegang te hebben gehad tot professionele ondersteuning, terwijl 24,4% aangaf geen toegang te hebben gehad. Slechts 8,9% gaf aan toegang te hebben gehad tot professionele ondersteuning. De bevindingen wijzen erop dat de consistente toegang tot professioneel advies, supervisie of psychologische ondersteuning binnen de groep van ondervraagde leerkrachten beperkt is. Deze bevinding benadrukt een aanzienlijke kloof in de toegang tot professionele ondersteuning en suggereert dat MindPlay praktische hulpmiddelen moet aanbieden die leerkrachten zelfstandig kunnen gebruiken, terwijl er tegelijkertijd duidelijkere trajecten moeten worden ondersteund voor overleg en samenwerking met relevante specialisten.

In welke situaties voelt u zich het meest hulpeloos of emotioneel overbelast tijdens het werken met leerlingen?

De open antwoorden werden thematisch geanalyseerd. Aangezien individuele antwoorden betrekking konden hebben op meer dan één uitdaging, overlappen de categorieën elkaar en vertegenwoordigt het aantal thematische vermeldingen geen elkaar uitsluitende groepen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Thema	Aantal vermeldingen
Overige individuele behoeften en ervaringen	17
Stress binnen het gezin en de thuisomgeving	11
Medewerking en communicatie van de ouders	9
Beperkingen op het gebied van tijd en werkdruk	7
Emotionele regulatie en angst	6

Uit de reacties blijkt dat leerkrachten zich het meest uitgedaagd voelen wanneer kinderen aanzienlijke emotionele problemen vertonen, maar de onderliggende oorzaken onduidelijk zijn of het kind niet in staat of niet bereid is om te communiceren wat er aan de hand is. Er werd herhaaldelijk verwezen naar terugtrekking, heftige emotionele reacties, moeilijkheden bij het uiten van gevoelens, aanhoudende gedragsproblemen en situaties waarin meerdere kinderen tegelijkertijd ondersteuning nodig hebben. Leerkrachten gaven ook aan zich bijzonder beperkt te voelen wanneer de moeilijkheden van kinderen verband houden met gezinsomstandigheden of ondersteuning vereisen die verder gaat dan wat de school kan bieden. Vertragingen bij het verkrijgen van toegang tot psychologische beoordeling of therapie, beperkte beschikbaarheid van specialisten en moeilijkheden bij het verkrijgen van medewerking van ouders kunnen ertoe leiden dat leerkrachten zich weliswaar bewust zijn dat een kind extra ondersteuning nodig heeft, maar geen duidelijk of tijdig traject hebben om in die behoefte te voorzien. De reacties bevestigen daarom de kwantitatieve bevindingen over de emotionele eisen die het werk van leerkrachten stelt en geven aan dat gevoelens van hulpeloosheid vaak niet alleen voortkomen uit het herkennen van een moeilijkheid, maar ook uit onzekerheid over hoe te reageren, beperkte tijd en specialistische middelen, en belemmeringen voor gecoördineerde ondersteuning.

De bevindingen suggereren dat MindPlay leerkrachten praktische richtlijnen zou moeten bieden voor het omgaan met emotionele nood, terugtrekking, escalerend gedrag en aanhoudende conflicten met leeftijdsgenoten, en tegelijkertijd duidelijke trajecten zou moeten bieden voor communicatie met ouders en het overwegen van specialistisch advies wanneer extra ondersteuning nodig is.

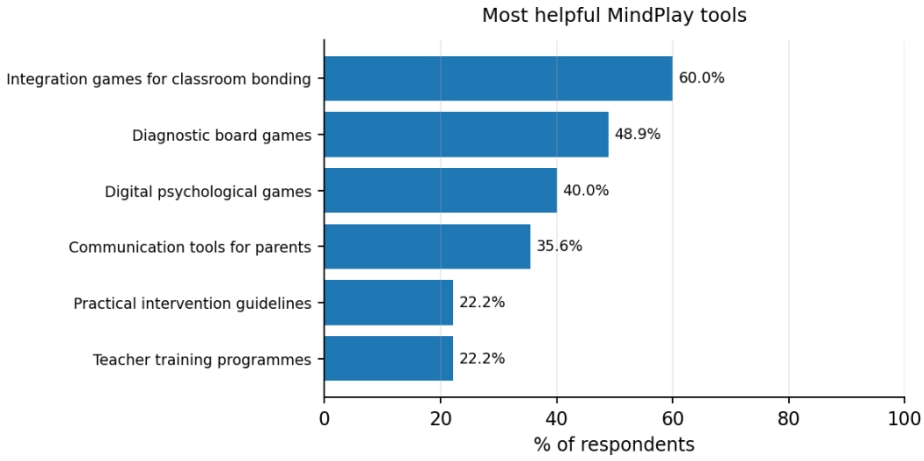
Voorbeelden van reactiegebieden zijn onder meer:

- “Als ik merk dat een kind onder grote druk staat, maar er niet over kan praten.”
- “Wanneer een kind heftige emotionele uitbarstingen heeft en ik tegelijkertijd de hele klas in de gaten moet houden.”
- “Wanneer een kind aanhoudende gedragsproblemen vertoont en we niet snel hulp kunnen krijgen.”
- “Wanneer ouders het probleem volledig ontkennen en elk advies afwijzen.”

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Meest nuttige MindPlay-hulpmiddelen



Figuur 21. Meest nuttige MindPlay-

hulpmiddelen Tabel 21. Verdeling van de

antwoorden

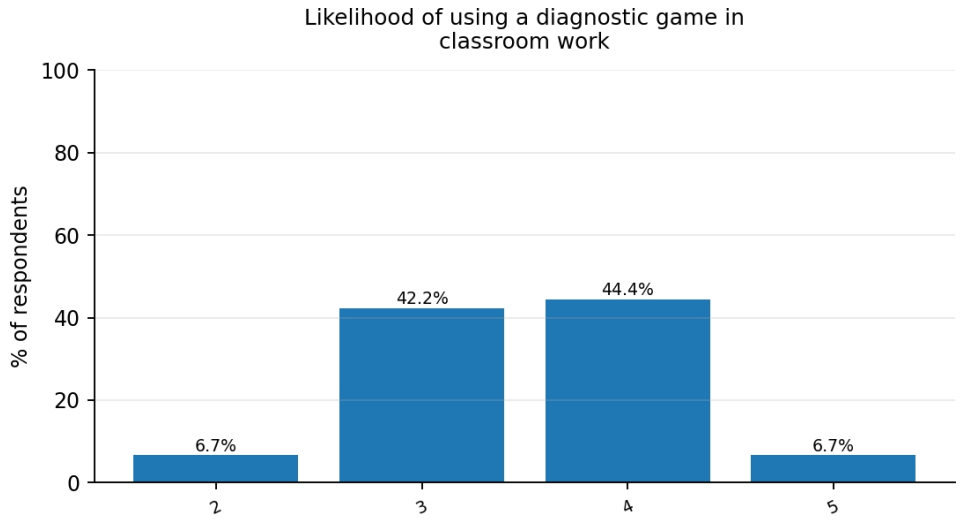
Antwoord	N	% van de respondenten
Integratiespelletjes om de band in de klas te versterken	27	60,0%
Diagnostische bordspellen	22	48,9%
Digitale psychologische spellen	18	40,0%
Communicatiemiddelen voor ouders	16	35,6%
Praktische interventierichtlijnen	10	22,2%
Opleidingsprogramma's voor leerkrachten	10	22,2%

Analyse: De meest gekozen MindPlay-tool waren integratiespelletjes om de band in de klas te versterken (27 keuzes; 60,0% van de respondenten), gevolgd door diagnostische bordspellen (22; 48,9%). Digitale psychologische spelletjes werden door 40,0% gekozen, terwijl 35,6% communicatiemiddelen voor ouders als potentieel nuttig beschouwde. Lerarenopleidingen en praktische interventierichtlijnen werden elk door 22,2% van de respondenten gekozen. De resultaten wijzen op een bijzonder sterke voorkeur voor praktische, spelgebaseerde hulpmiddelen die direct met leerlingen kunnen worden gebruikt, terwijl er ook belangstelling is voor hulpmiddelen die de communicatie met ouders en de professionele praktijk ondersteunen. Aangezien meerdere antwoorden mogelijk waren, vertegenwoordigen de percentages overlappende prioriteiten en bedragen ze samen niet 100%. Deze bevinding suggereert dat MindPlay prioriteit moet geven aan praktische, boeiende en lesklare hulpmiddelen, met name integratie- en spelgebaseerde activiteiten, en deze moet aanvullen met hulpmiddelen die de communicatie met ouders en de professionele praktijk van leerkrachten ondersteunen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.1.5. Verwachtingen ten aanzien van MindPlay-hulpmiddelen

Waarschijnlijkheid van het gebruik van een diagnostisch spel in de klas



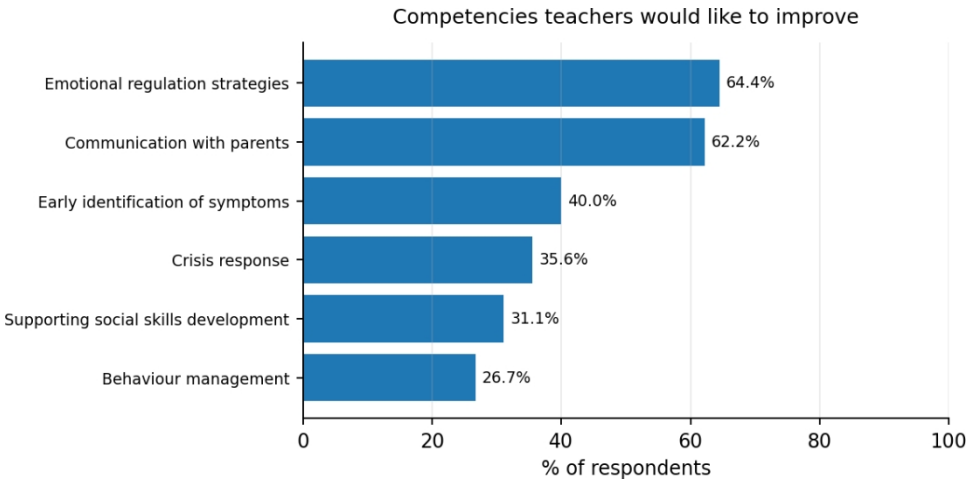
Figuur 22. Waarschijnlijkheid van het gebruik van een diagnostisch spel in de klas Tabel 22. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
2	3	6,7%
3	19	42,2%
4	20	44,4%
5	3	6,7%

Analyse: De respondenten toonden een matige tot positieve bereidheid om een diagnostisch spel in hun lespraktijk te gebruiken, met een gemiddelde score van 3,51 op een schaal van 1 tot 5. Iets meer dan de helft van de docenten (51,1%) koos voor de twee hoogste categorieën, terwijl 42,2% de middelste categorie selecteerde. Slechts 6,7% koos voor de twee laagste categorieën, en geen enkele respondent koos voor de laagste beoordeling. De verdeling wijst op een over het algemeen positieve openheid ten aanzien van het gebruik van dit soort MindPlay-tools, hoewel een aanzienlijk deel van de leerkrachten er nog matig in plaats van sterk achter staat. Deze bevinding duidt op een gunstige basis voor de implementatie van op MindPlay-spellen gebaseerde tools, mits deze praktisch zijn, gemakkelijk in de lesroutines kunnen worden geïntegreerd en duidelijk relevant zijn voor het dagelijkse werk van leerkrachten.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Competenties die leraren graag zouden willen verbeteren



Figuur 23. Competenties die docenten graag zouden willen verbeteren

Tabel 23. Verdeling van de antwoorden

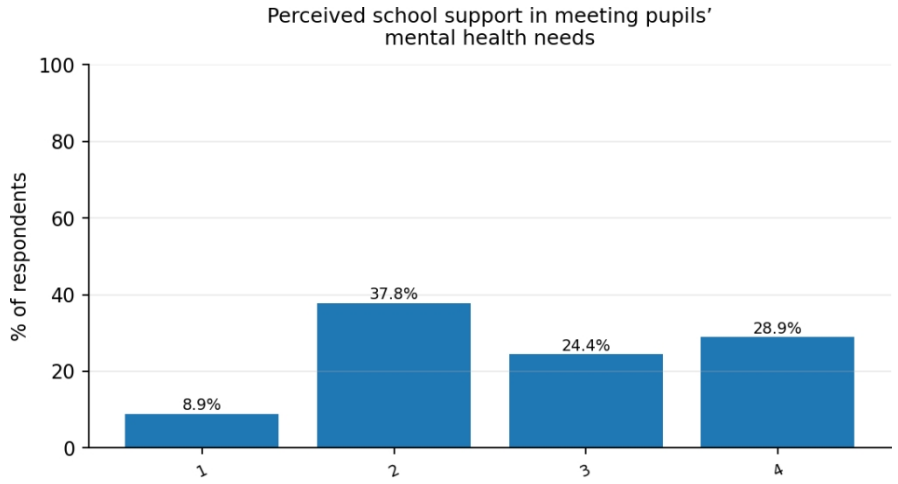
Antwoord	N	% van de respondenten
Strategieën voor emotionele regulatie	29	64,4%
Communicatie met ouders	28	62,2%
Vroegtijdige herkenning van symptomen	18	40,0%
Crisisrespons	16	35,6%
Ondersteuning van de ontwikkeling van sociale vaardigheden	14	31,1%
Gedragsbeheersing	12	26,7%

Analyse: De meest gekozen competentie voor verdere ontwikkeling was strategieën voor emotionele regulatie (29 keuzes; 64,4% van de respondenten), op de voet gevolgd door communicatie met ouders (28; 62,2%). De grote belangstelling voor beide gebieden wijst erop dat leerkrachten behoefte hebben aan versterking van niet alleen hun praktische strategieën om kinderen te ondersteunen bij emotionele regulatie, maar ook aan hun vermogen om effectief met gezinnen te communiceren. Aangezien meerdere antwoorden mogelijk waren, vertegenwoordigen de percentages overlappende prioriteiten voor professionele ontwikkeling en bedragen ze samen niet 100%. Deze bevinding suggereert dat de MindPlay-training en het ondersteunend materiaal bijzondere nadruk moeten leggen op praktische strategieën voor emotionele regulatie en effectieve communicatie tussen leerkrachten en ouders, aangezien dit de belangrijkste prioriteiten voor competentieontwikkeling zijn die door leerkrachten zijn geïdentificeerd.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Waargenomen ondersteuning door de school bij het voorzien in de behoeften van leerlingen op het gebied van geestelijke gezondheid



Figuur 24. Waargenomen ondersteuning door de school bij het voorzien in de behoeften van leerlingen op het gebied van geestelijke gezondheid

Tabel 24. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
1	4	8,9%
2	17	37,8%
3	11	24,4%
4	13	28,9%

Analyse De respondenten gaven aan dat de ondersteuning door de school bij het voorzien in de behoeften van leerlingen op het gebied van geestelijke gezondheid relatief laag werd ervaren, met een gemiddelde score van 2,73 op een schaal van 1 tot 5. Bijna de helft van de leerkrachten (46,7%) koos voor de twee laagste categorieën, terwijl 24,4% de middelste categorie koos en slechts 28,9% de twee hoogste categorieën. De verdeling suggereert dat veel leerkrachten het huidige niveau van ondersteuning door de school niet als voldoende ervaren om effectief in te spelen op de behoeften van leerlingen op het gebied van geestelijke gezondheid en welzijn. Deze bevinding onderstreept de noodzaak van een sterker ondersteuningskader voor de hele school en suggereert dat de implementatie van MindPlay niet uitsluitend op individuele leerkrachten mag berusten, maar ook duidelijke ondersteuningsstructuren, samenwerking tussen schoolpersoneel en toegang tot passende professionele ondersteuning moet bevorderen

3.1.6. Open antwoorden

Wat zijn de grootste uitdagingen op het gebied van geestelijke gezondheid waarmee uw leerlingen te maken hebben?

De open antwoorden werden thematisch gegroepeerd in de volgende terugkerende kwesties:

Thema	Aantal vermeldingen
Andere individuele behoeften en ervaringen	22

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Emotionele regulatie en angst	19
Stress binnen het gezin en de thuisomgeving	9
Medewerking en communicatie van de ouders	7

Uit de reacties blijkt dat leerkrachten de uitdagingen op het gebied van de geestelijke gezondheid en het welzijn van leerlingen als multidimensionaal beschouwen, in plaats van dat ze zich op één enkel probleem richten. Emotionele regulatie, angst, onzekerheid en een lage frustratietolerantie komen herhaaldelijk naar voren, naast concentratieproblemen, prestatiedruk en stress. Leerkrachten verwezen ook vaak naar conflicten met leeftijdsgenoten, impulsief gedrag, sociaal terugtrekken en moeilijkheden om conflicten zelfstandig op te lossen. Gezinsomstandigheden kwamen naar voren als een belangrijke contextuele factor, met name de scheiding van ouders, financiële zorgen en andere vormen van gezinsstress die van invloed kunnen zijn op de concentratie, emotionele stabiliteit en het gedrag van kinderen in de klas. Uit verschillende reacties blijkt ook dat leerkrachten werken met kinderen die bij hun intrede op school zeer uiteenlopende niveaus van emotionele en sociale gereedheid vertonen.

De bevindingen suggereren dat MindPlay aandacht moet besteden aan emotionele regulatie, angst, frustratietolerantie, relaties met leeftijdsgenoten en het oplossen van sociale problemen, waarbij rekening moet worden gehouden met de invloed van gezinsomstandigheden en verschillen in de individuele ondersteuningsbehoeften van kinderen.

„Veel kinderen hebben moeite met het reguleren van emoties.”

“Angst en prestatiedruk al op de basisschool.” “Impulscontrole, conflicten met

leeftijdsgenoten en sociale uitsluiting.”

“Veel kinderen hebben te maken met stress in het gezin, zoals een scheiding van de ouders of financiële zorgen.”

Welke hulpmiddelen of ondersteuning zouden u het meest helpen?

De open antwoorden werden thematisch gegroepeerd in de volgende terugkerende thema’s:

Thema	**Aantal vermeldingen**
Andere individuele behoeften en ervaringen	12
Emotionele regulatie en angst	11
Implementatiemiddelen en duidelijke instructies	9
Training en praktische begeleiding	7
Medewerking en communicatie met ouders	6

Uit de reacties blijkt dat er veel vraag is naar een combinatie van professionele ondersteuning en direct bruikbaar lesmateriaal. Leraren vroegen herhaaldelijk om betere toegang tot schoolpsychologen, schoolmaatschappelijk werkers, begeleidingsdiensten en andere opgeleide professionals. Tegelijkertijd gaven ze duidelijk aan behoefte te hebben aan praktisch materiaal dat ze zelf kunnen gebruiken, zoals strategieën voor emotieregulatie en conflictoplossing, gestructureerde activiteiten voor sociaal-emotioneel leren en spelgebaseerd materiaal dat gesprekken over gevoelens stimuleert.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Ook de behoefte aan training kwam sterk naar voren, met name praktische bijscholing op het gebied van emotionele crises, gedragsproblemen en emotioneel leren. Verschillende leerkrachten wezen bovendien op structurele omstandigheden zoals tijdgebrek, grote klassen en beperkte personeelsbezetting, wat suggereert dat hulpmiddelen alleen niet voldoende zijn om alle gesignaleerde uitdagingen aan te pakken.

„Speelse methoden om emoties zichtbaar te maken en activiteiten in kleine groepen." „Meer

tijd voor individuele kinderen en snellere toegang tot psychologen."

Slotopmerkingen

Over het geheel genomen blijkt uit de bevindingen van de vragenlijst voor leerkrachten dat psychische problemen en gedragsproblemen een vast onderdeel vormen van de dagelijkse klaservaring: 82,2% van de respondenten geeft aan dergelijke problemen dagelijks of wekelijks waar te nemen. Concentratieproblemen en conflicten met leeftijdsgenoten kwamen bijzonder vaak voor, naast angst, hyperactiviteit/impulsiviteit en sociale terugtrekking.

Leerkrachten gaven over het algemeen aan redelijk vertrouwen te hebben op verschillende gebieden van vroegtijdige herkenning en ondersteuning, maar de bevindingen wijzen ook op belangrijke tekortkomingen. Deze omvatten het omgaan met gedragsproblemen, het consequent toepassen van strategieën voor emotionele regulatie, samenwerking met schoolpsychologen, toegang tot professionele ondersteuning en de mate waarin de school ondersteuning biedt bij het aanpakken van de behoeften van leerlingen op het gebied van geestelijke gezondheid. De open antwoorden versterken deze bevindingen door de nadruk te leggen op emotionele regulatie, angst, stress binnen het gezin, conflicten met leeftijdsgenoten, beperkte specialistische capaciteit en beperkte middelen in de klas.

Tegelijkertijd toonden leerkrachten zich duidelijk open te staan voor praktische MindPlay-oplossingen. Hun voorkeuren gaan met name uit naar integratie en spelgebaseerde activiteiten, praktische hulpmiddelen voor emotioneel en sociaal leren, sterkere professionele begeleiding en verbeterde samenwerking met specialisten en ouders. De bevindingen suggereren daarom dat MindPlay-hulpmiddelen gemakkelijk te integreren moeten zijn in de dagelijkse lespraktijk, geschikt moeten zijn voor de leeftijd van de leerlingen, niet-klinisch van aard moeten zijn en de bestaande pedagogische rol van leerkrachten moeten ondersteunen, zonder dat dit extra administratieve of emotionele belasting met zich meebrengt.

Co-funded by the European Union

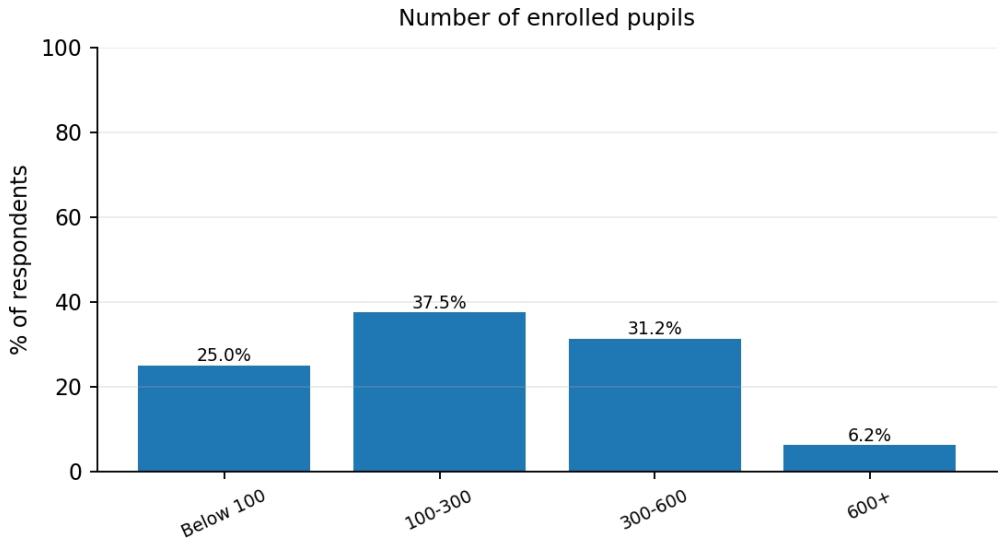
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.2. Resultaten van de vragenlijstonderzoek onder schoolhoofden en bestuurders

In dit hoofdstuk worden de beschrijvende bevindingen voor de groep respondenten bestaande uit schoolhoofden en schoolbestuurders gepresenteerd. Voor elke gesloten vraag worden de resultaten visueel en numeriek weergegeven, gevolgd door een korte interpretatie van wat de verdeling suggereert voor de ontwikkeling en implementatie van MindPlay-hulpmiddelen.

3.2.1. Institutionele achtergrond en schoolprofiel

Aantal ingeschreven leerlingen



Figuur 25. Aantal ingeschreven leerlingen Tabel

25. Verdeling van de antwoorden

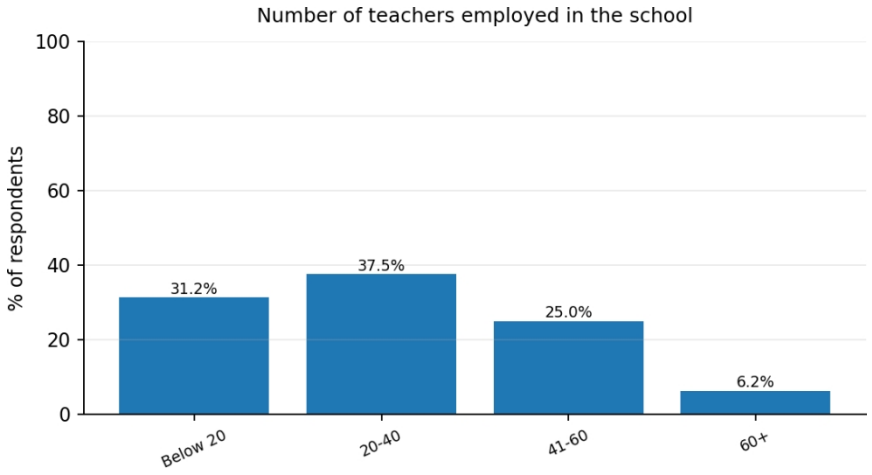
Antwoord	N	% van de respondenten
Minder dan 100	4	25,0%
100-300	6	37,5%
300-600	5	31,2%
600+	1	6,2%

Analyse: De grootste groep respondenten vertegenwoordigde scholen met 100–300 leerlingen (6 respondenten; 37,5%), gevolgd door scholen met 300–600 leerlingen (5; 31,3%). Nog eens 25,0% vertegenwoordigde scholen met minder dan 100 leerlingen, terwijl 6,3% werkzaam was op scholen met meer dan 600 leerlingen. Over het geheel genomen omvat de steekproef scholen van verschillende omvang, waarbij de meerderheid van de respondenten (68,8%) middelgrote scholen vertegenwoordigt met tussen de 100 en 600 leerlingen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Bij de ontwikkeling van MindPlay-hulpmiddelen moet rekening worden gehouden met de diversiteit in schoolgrootte, zodat het materiaal en de implementatiemethoden praktisch zijn en kunnen worden aangepast aan verschillende organisatorische contexten en niveaus van beschikbare schoolmiddelen.

Aantal leerkrachten in dienst bij de school



Figuur 26. Aantal leerkrachten in dienst op de school Tabel 26.

Verdeling van de antwoorden

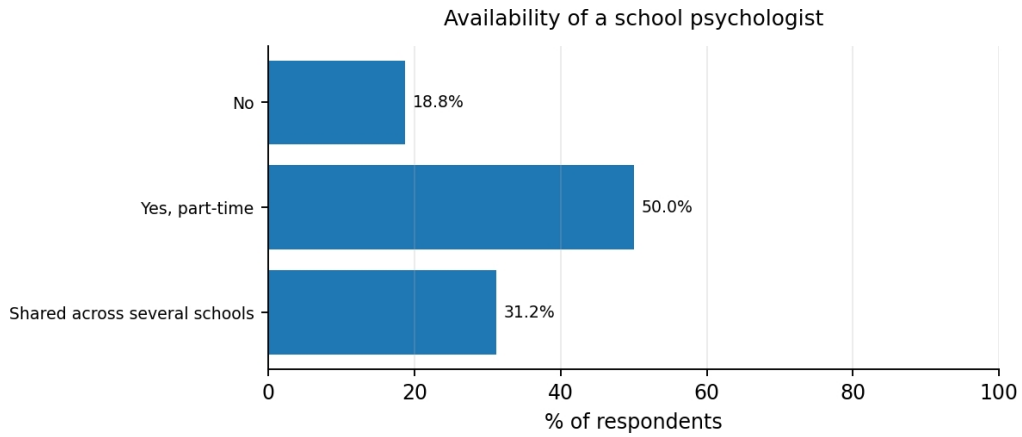
Antwoord	N	% van de respondenten
Minder dan 20	5	31,2%
20-40	6	37,5%
41-60	4	25,0%
60+	1	6,2%

Analyse: De grootste groep respondenten bestond uit scholen met 20–40 leerkrachten (6 respondenten; 37,5%), gevolgd door scholen met minder dan 20 leerkrachten (5; 31,3%). Nog eens 25,0% vertegenwoordigde scholen met 41–60 leerkrachten, terwijl slechts 6,3% aangaf meer dan 60 leerkrachten te hebben. De verdeling geeft aan dat de steekproef voornamelijk kleine tot middelgrote leerkrachtenkorpsen vertegenwoordigt, terwijl grotere instellingen in mindere mate vertegenwoordigd zijn. Met deze verdeling moet rekening worden gehouden bij het ontwikkelen van implementatiestrategieën voor MindPlay, om ervoor te zorgen dat de hulpmiddelen en ondersteunende materialen haalbaar zijn voor scholen met verschillende personeelscapaciteiten en organisatiestructuren.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Aanwezigheid van een schoolpsycholoog



Figuur 27. Beschikbaarheid van een schoolpsycholoog

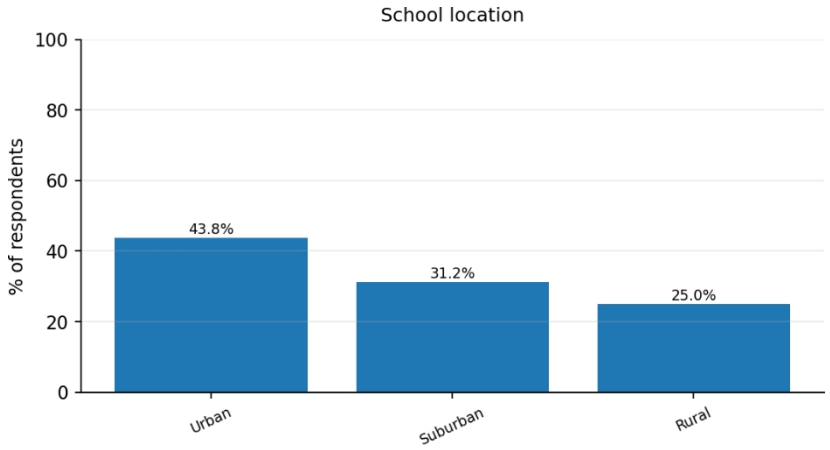
Tabel 27. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Nee	3	18,8%
Ja, in deeltijd	8	50,0%
Verspreid over meerdere scholen	5	31,2%

Analyse: De helft van de respondenten gaf aan dat hun school een parttime psycholoog in dienst had (8 respondenten; 50,0%), terwijl 31,3% aangaf dat er een psycholoog was die door meerdere scholen werd gedeeld. Nog eens 18,8% gaf aan geen schoolpsycholoog te hebben, en geen van de respondenten gaf aan een fulltime psycholoog te hebben. De bevindingen wijzen er dus op dat de toegang tot gespecialiseerde psychologische ondersteuning binnen de deelnemende scholen beperkt is, waarbij de meeste scholen aangewezen zijn op parttime of gedeelde ondersteuning. Deze bevinding onderstreept het belang van het ontwerpen van MindPlay-hulpmiddelen die door onderwijspersoneel effectief kunnen worden ingezet in het kader van hun professionele taken, terwijl tegelijkertijd duidelijke trajecten worden ondersteund voor samenwerking en overleg met psychologen wanneer gespecialiseerde ondersteuning beschikbaar is.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Locatie van de school



Figuur 28. Locatie van de school

Tabel 28. Verdeling van de antwoorden

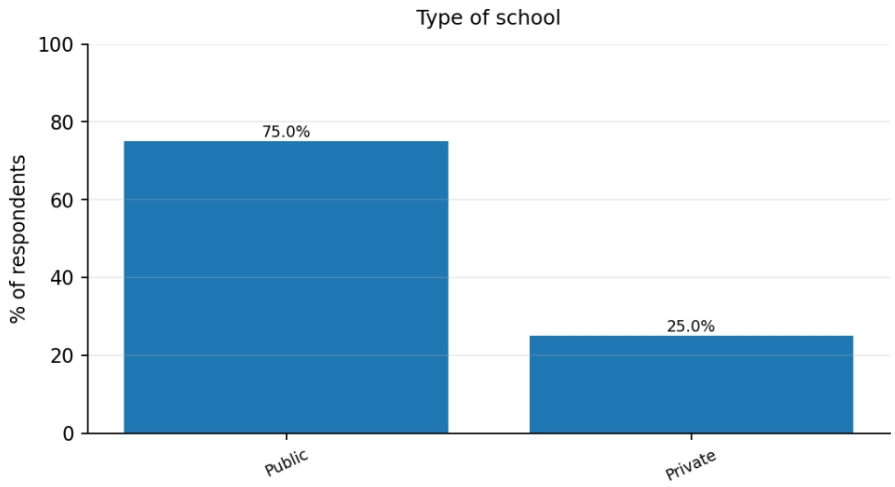
Antwoord	N	% van de respondenten
Stedelijk	7	43,8%
Voorsteden	5	31,2%
Platteland	4	25,0%

Analyse De grootste groep respondenten vertegenwoordigde scholen in stedelijke gebieden (7 respondenten; 43,8%), gevolgd door scholen in voorstedelijke gebieden (5; 31,2%) en scholen op het platteland (4; 25,0%). Uit de verdeling blijkt dat alle drie de geografische locaties in de steekproef vertegenwoordigd zijn, hoewel scholen in de stad en in de voorsteden samen het grootste deel van de deelnemende instellingen uitmaken (75,0%). Met deze geografische diversiteit moet rekening worden gehouden bij de ontwikkeling van MindPlay-hulpmiddelen en implementatierichtlijnen, om ervoor te zorgen dat de hulpmiddelen kunnen worden aangepast aan verschillende schoolcontexten en aan uiteenlopende niveaus van toegang tot diensten en professionele ondersteuning.

Type school

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.



Figuur 29. Type school Tabel 29.

Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Openbaar	12	75,0%
Particulier	4	25,0%

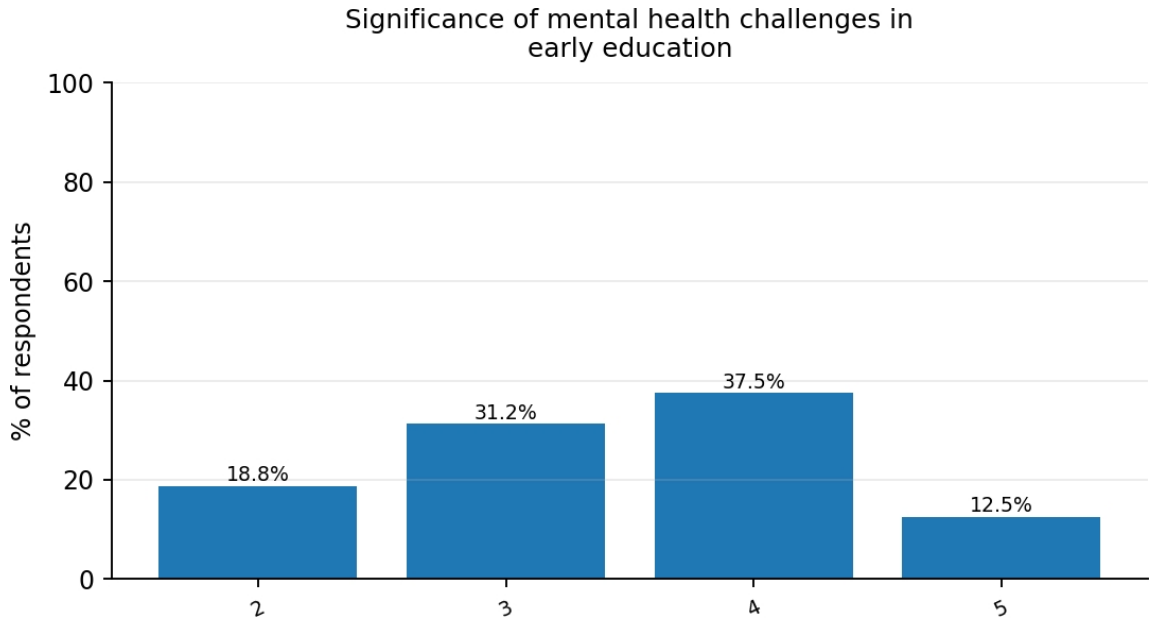
Analyse: De meerderheid van de respondenten vertegenwoordigde openbare scholen (12 respondenten; 75,0%), terwijl 4 respondenten (25,0%) particuliere scholen vertegenwoordigden. De bevindingen weerspiegelen daarom voornamelijk de perspectieven van schoolleiders die werkzaam zijn in het openbaar onderwijs, maar houden ook rekening met ervaringen uit de particuliere schoolsector. Het relatief hoge aandeel particuliere scholen in deze kleine steekproef mag niet worden geïnterpreteerd als representatief voor het Duitse schoolsysteem in zijn geheel. Het overwicht van openbare scholen in de steekproef suggereert dat MindPlay-tools moeten worden ontworpen voor praktische integratie binnen bestaande structuren en vereisten van openbare scholen, terwijl ze tegelijkertijd voldoende flexibel moeten blijven voor gebruik in verschillende deelstaten en in particuliere schoolomgevingen.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.2.2. Belang en soorten psychische problemen

Belang van psychische problemen in het vroegschoolse onderwijs



Figuur 30. Belang van psychische problemen in het vroegschoolse onderwijs Tabel 30.

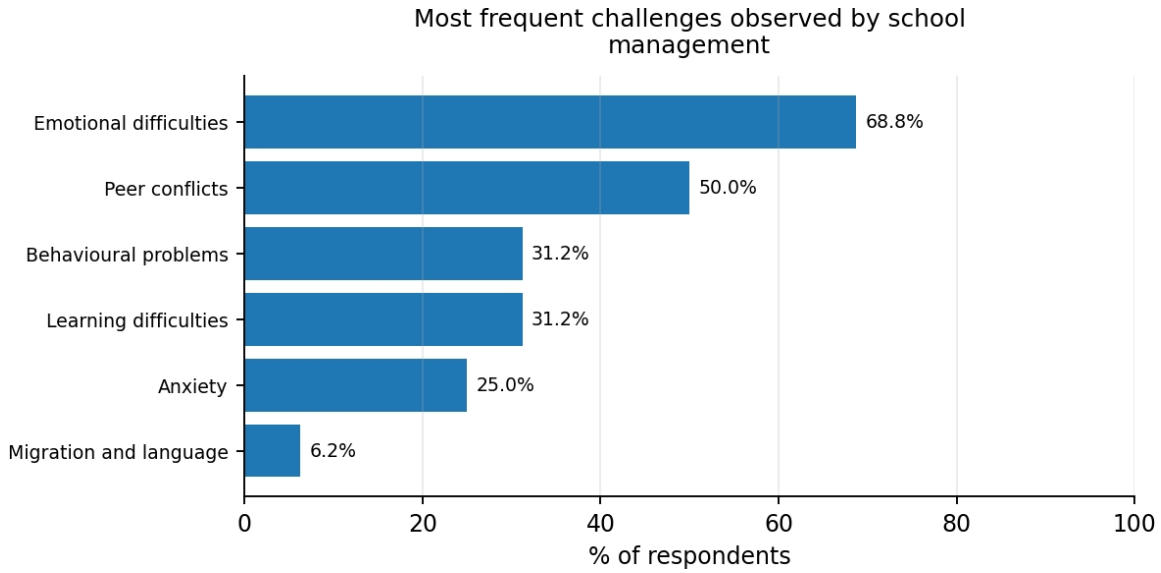
Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
2	3	18,8%
3	5	31,2%
4	6	37,5%
5	2	12,5%

Analyse: De respondenten beschouwden uitdagingen op het gebied van geestelijke gezondheid in het vroegschoolse onderwijs als matig tot zeer belangrijk, met een gemiddelde score van 3,44 op een schaal van 1 tot 5. De helft van de schoolleiders (50,0%) koos voor de twee hoogste categorieën (4 of 5), terwijl 31,3% de middelste categorie koos en 18,8% de twee laagste categorieën. Geen enkele respondent koos voor de laagste beoordeling. Over het geheel genomen wijst de verdeling erop dat uitdagingen op het gebied van geestelijke gezondheid door een aanzienlijk deel van de deelnemende schoolleiders worden beschouwd als een belangrijk probleem binnen het vroegschoolse onderwijs. Deze bevinding bevestigt het belang van het versterken van de ondersteuning van geestelijk welzijn in het vroegschoolse onderwijs en ondersteunt de ontwikkeling van praktische MindPlay-hulpmiddelen die kunnen worden geïntegreerd in de dagelijkse onderwijspraktijk en bestaande ondersteuningsstructuren op school.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Meest voorkomende uitdagingen die door het schoolmanagement worden waargenomen



Figuur 31. Meest voorkomende uitdagingen die door het schoolmanagement worden waargenomen Tabel 31. Verdeling van de antwoorden

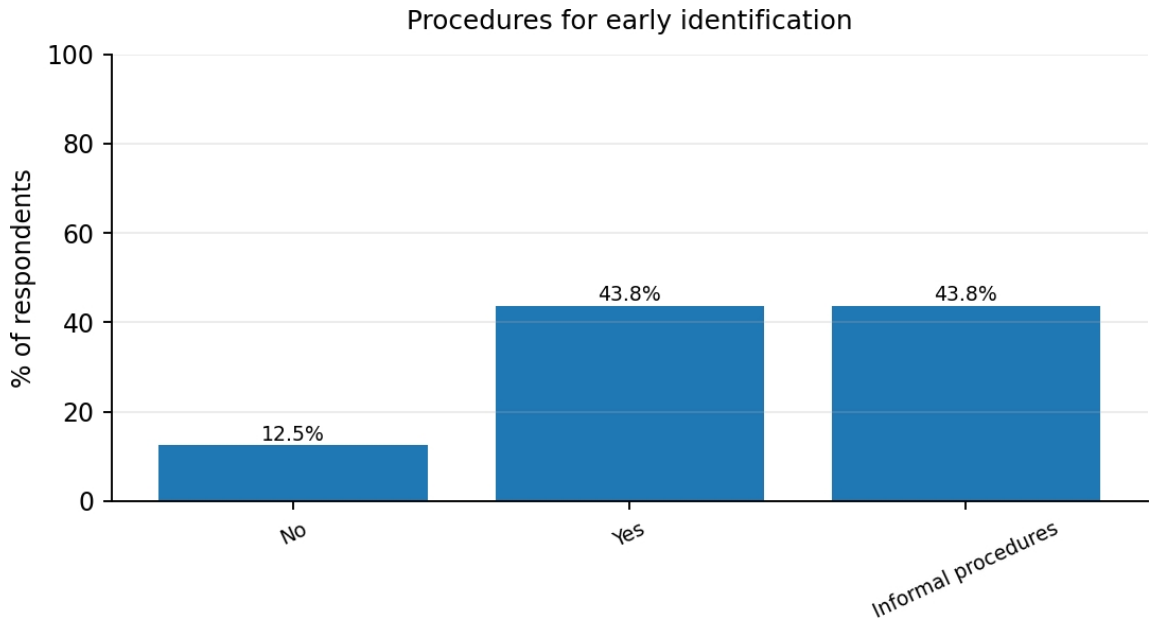
Antwoord	N	% van de respondenten
Emotionele problemen	11	68,8%
Conflicten met leeftijdsgenoten	8	50,0%
Gedragsproblemen	5	31,2%
Leerproblemen	5	31,2%
Angst	4	25,0%
Migratie en taal	1	6,2%

Analyse: De meest genoemde uitdaging waren emotionele problemen (11 keer genoemd; 68,8% van de respondenten), gevolgd door conflicten met leeftijdsgenoten (8; 50,0%). Leerproblemen en gedragsproblemen werden elk door 31,3% van de respondenten genoemd, terwijl angst door 25,0% werd genoemd. Migratie- en taalgerelateerde problemen werden minder vaak genoemd (6,3%). De resultaten geven aan dat het schoolmanagement de uitdagingen van kinderen als multidimensionaal beschouwt, waarbij emotionele en leeftijdsgenotgerelateerde moeilijkheden bijzonder prominent aanwezig zijn. Aangezien meerdere antwoorden mogelijk waren, vertegenwoordigen de percentages overlappende waarnemingen en komen ze niet uit op 100%. Deze bevinding suggereert dat MindPlay-hulpmiddelen bijzondere nadruk moeten leggen op emotioneel welzijn en relaties met leeftijdsgenoten, terwijl ze tegelijkertijd praktische benaderingen moeten bieden die scholen kunnen ondersteunen bij het omgaan met onderling samenhangende gedrags-, leer- en angstgerelateerde moeilijkheden.

.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Procedures voor vroegtijdige signalering



Figuur 32. Procedures voor vroegtijdige signalering Tabel

32. Verdeling van de antwoorden

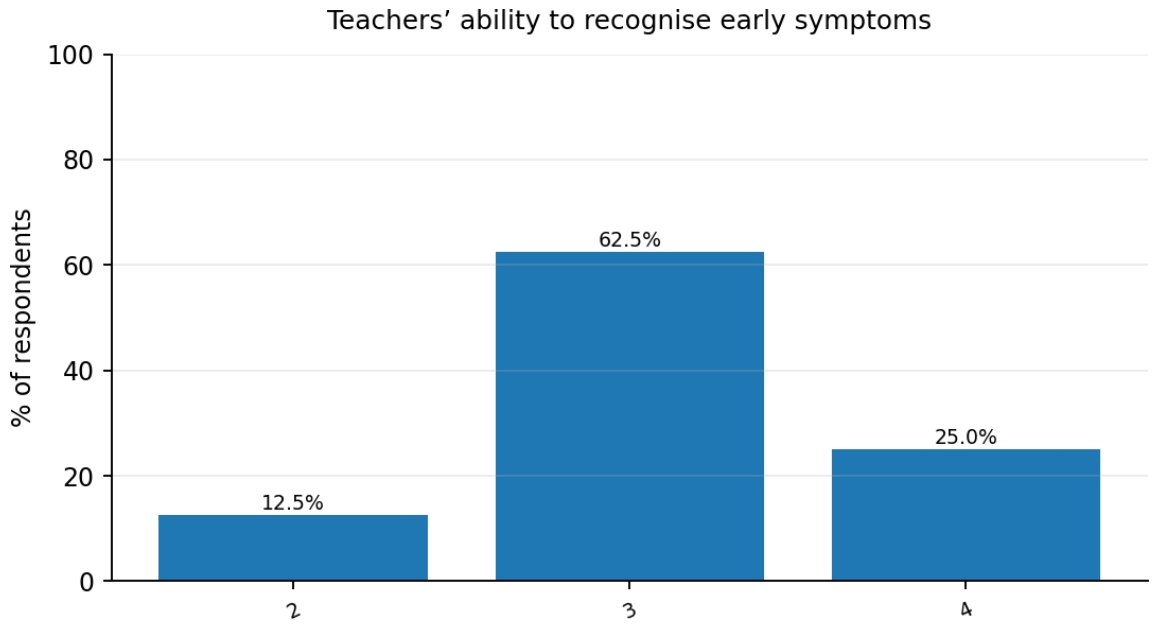
Antwoord	N	% van de respondenten
Nee	2	12,5%
Ja	7	43,8%
Informele procedures	7	43,8%

Analyse: De antwoorden waren gelijk verdeeld tussen scholen die aangaven over vastgestelde procedures voor vroegtijdige signalering te beschikken (7 respondenten; 43,8%) en scholen die vertrouwen op informele procedures (7; 43,8%). Nog eens 12,5% gaf aan geen procedures te hebben. Hoewel 87,5% van de respondenten aangaf dat er in enige vorm een praktijk voor vroegtijdige signalering bestaat, wijst het hoge percentage dat vertrouwt op informele benaderingen erop dat de procedures niet consistent zijn geformaliseerd binnen de deelnemende scholen.

Deze bevinding suggereert dat MindPlay scholen zou kunnen ondersteunen door duidelijke, praktische en gestructureerde benaderingen voor vroegtijdige herkenning aan te reiken, die een aanvulling vormen op bestaande procedures en scholen die op informele praktijken vertrouwen helpen om consistentere trajecten voor observatie en ondersteuning op te zetten.3.2.3. Competenties van het personeel en institutionele paraatheid

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Het vermogen van leerkrachten om vroege symptomen te herkennen



Figuur 33. Het vermogen van leerkrachten om vroege symptomen te herkennen

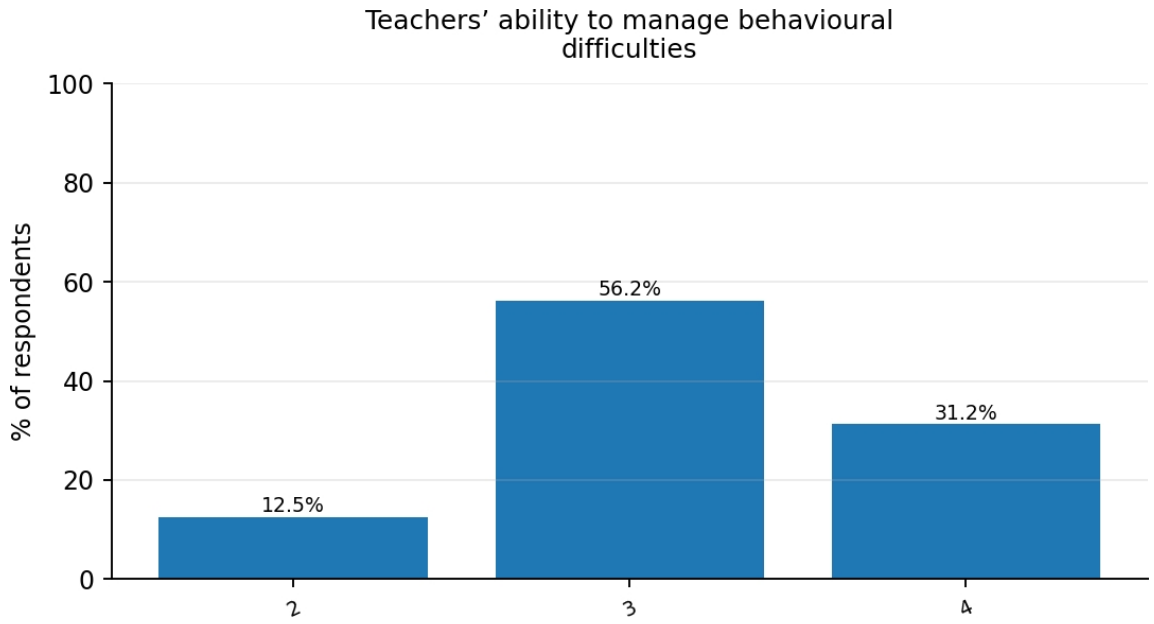
Tabel 33. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
2	2	12,5%
3	10	62,5%
4	4	25,0%

Analyse: Schoolleiders beoordeelden het vermogen van leerkrachten om vroege symptomen van psychische problemen te herkennen als matig, met een gemiddelde score van **3,13 op een schaal van 1 tot 5**. De meerderheid van de respondenten (**62,5%**) koos voor de middelste categorie, terwijl **25,0%** de twee hoogste categorieën koos en **12,5%** de twee laagste categorieën. Opvallend is dat geen enkele respondent de hoogste beoordeling koos. De sterke concentratie rond het midden van de schaal suggereert dat schoolleiders van mening zijn dat leerkrachten over een basisvermogen beschikken om vroege signalen te herkennen, maar dat er nog geen sprake is van een consistent hoog competentieniveau op alle scholen. Deze bevinding pleit voor het opnemen van praktische richtlijnen en training in MindPlay om het vermogen van leerkrachten te versterken om vroege signalen van problemen te herkennen en gestructureerde observatie met meer zelfvertrouwen en consistentie toe te passen in de dagelijkse schoolomgeving.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Het vermogen van leerkrachten om gedragsproblemen aan te pakken



Figuur 34. Het vermogen van leerkrachten om gedragsproblemen aan te pakken

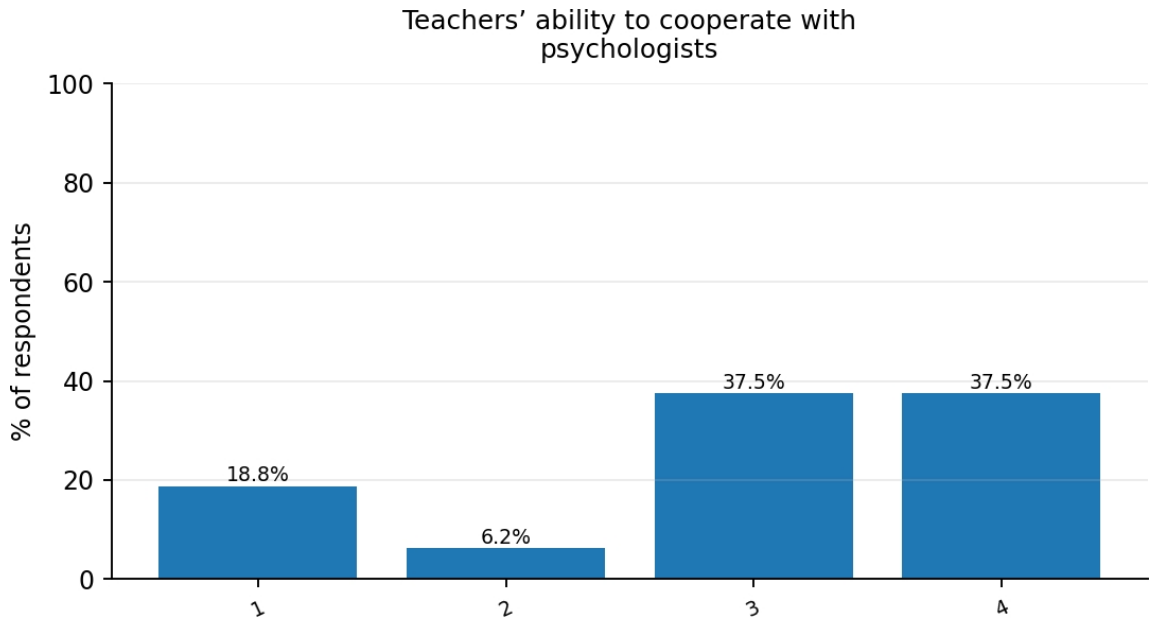
Tabel 34. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
2	2	12,5%
3	9	56,2%
4	5	31,2%

Analyse: Schoolleiders beoordeelden het vermogen van leerkrachten om gedragsproblemen aan te pakken als matig, met een gemiddelde score van 3,19 op een schaal van 1 tot 5. Meer dan de helft van de respondenten (56,3%) koos voor de middelste categorie, terwijl 31,3% de twee hoogste categorieën koos en 12,5% de twee laagste categorieën. Geen enkele respondent koos voor de hoogste beoordeling. De concentratie van de antwoorden rond het midden van de schaal suggereert dat schoolleiders van mening zijn dat leerkrachten over een redelijke basis beschikken om gedragsproblemen aan te pakken, maar dat er duidelijk ruimte is om deze competentie verder te versterken. Deze bevinding ondersteunt de opname van praktische klasstrategieën in MindPlay die het vermogen van leerkrachten kunnen versterken om op gedragsproblemen te reageren en uitdagende situaties met meer zelfvertrouwen en consistentie aan te pakken.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Het vermogen van leerkrachten om samen te werken met psychologen



Figuur 35. Het vermogen van leerkrachten om samen te werken met psychologen

Tabel 35. Verdeling van de antwoorden

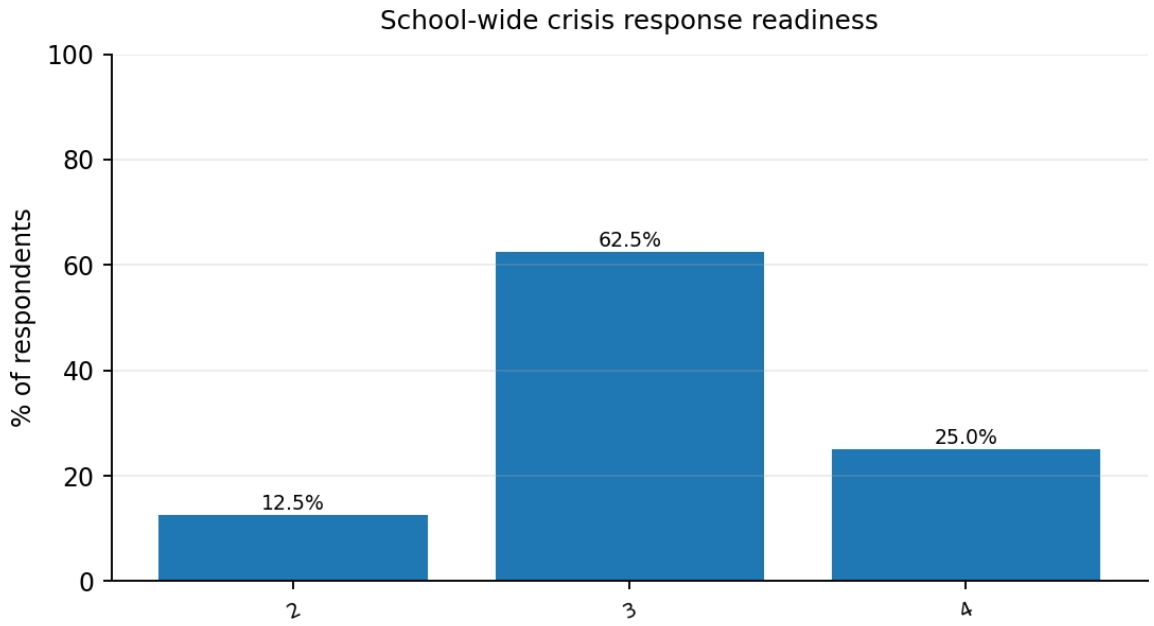
Antwoord	N	% van de respondenten
1	3	18,8%
2	1	6,2%
3	6	37,5%
4	6	37,5%

Analyse: Schoolleiders beoordeelden het vermogen van leerkrachten om samen te werken met psychologen als matig, met een gemiddelde score van 2,94 op een schaal van 1 tot 5. Een gelijk aandeel van de respondenten koos voor de scores 3 en 4 (elk 37,5%), terwijl 25,0% de twee laagste categorieën selecteerde. Geen enkele respondent koos voor de hoogste beoordeling. De verdeling suggereert dat de samenwerking met psychologen op sommige scholen relatief goed functioneert, maar niet overal even sterk is binnen de deelnemende instellingen. Deze bevinding benadrukt het potentieel voor het versterken van de samenwerking tussen leerkrachten en psychologen en suggereert dat MindPlay duidelijke communicatie, afgebakende rollen en praktische trajecten voor overleg en gecoördineerde ondersteuning moet ondersteunen.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Schoolbrede paraatheid voor crisisrespons



Figuur 36. Crisisbereidheid op schoolniveau Tabel 36.

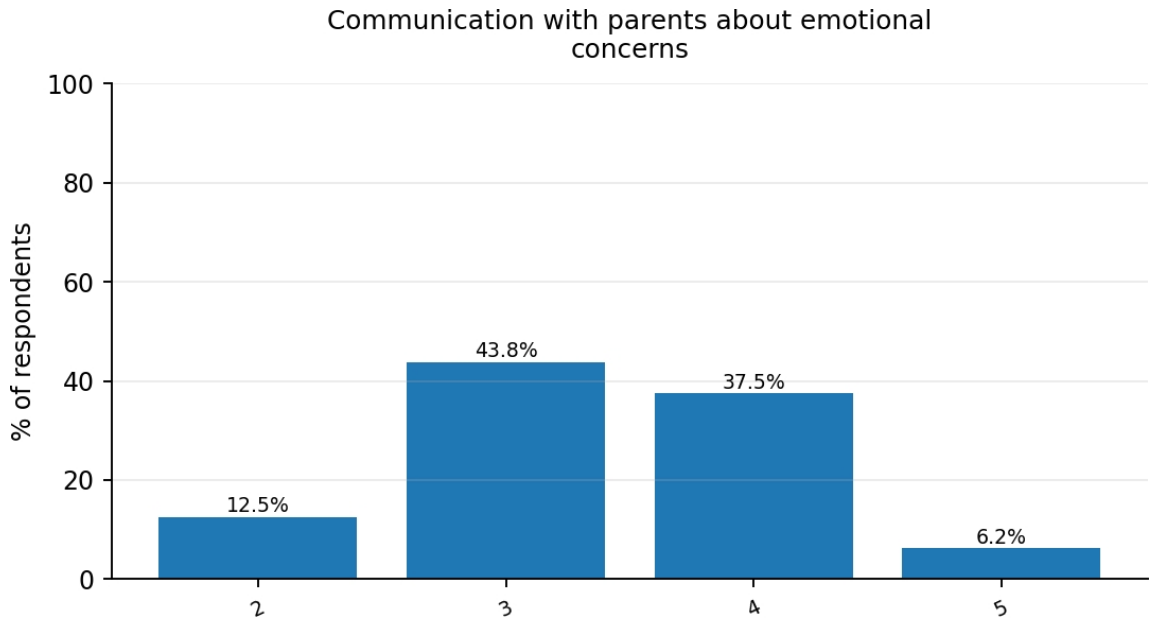
Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
2	2	12,5%
3	10	62,5%
4	4	25,0%

Analyse: De schoolbrede paraatheid om te reageren op crisissituaties werd beoordeeld als matig, met een gemiddelde score van 3,13 op een schaal van 1 tot 5. De meerderheid van de respondenten (62,5%) koos voor de middelste categorie, terwijl 25,0% de twee hoogste categorieën koos en 12,5% de twee laagste categorieën. Opvallend is dat geen enkele respondent de hoogste beoordeling koos. De sterke concentratie rond het midden van de schaal suggereert dat de deelnemende scholen weliswaar enige capaciteit hebben om op crisissituaties te reageren, maar dat de schoolbrede paraatheid niet als consistent sterk wordt ervaren. Deze bevinding wijst op de noodzaak om de schoolbrede paraatheid te versterken en ondersteunt de opname van duidelijke rollen, praktische richtlijnen voor reacties en gecoördineerde ondersteuningstrajecten binnen de MindPlay-aanpak.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Communicatie met ouders over emotionele zorgen



Figuur 37. Communicatie met ouders over emotionele zorgen Tabel 37.

Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
2	2	12,5%
3	7	43,8%
4	6	37,5%
5	1	6,2%

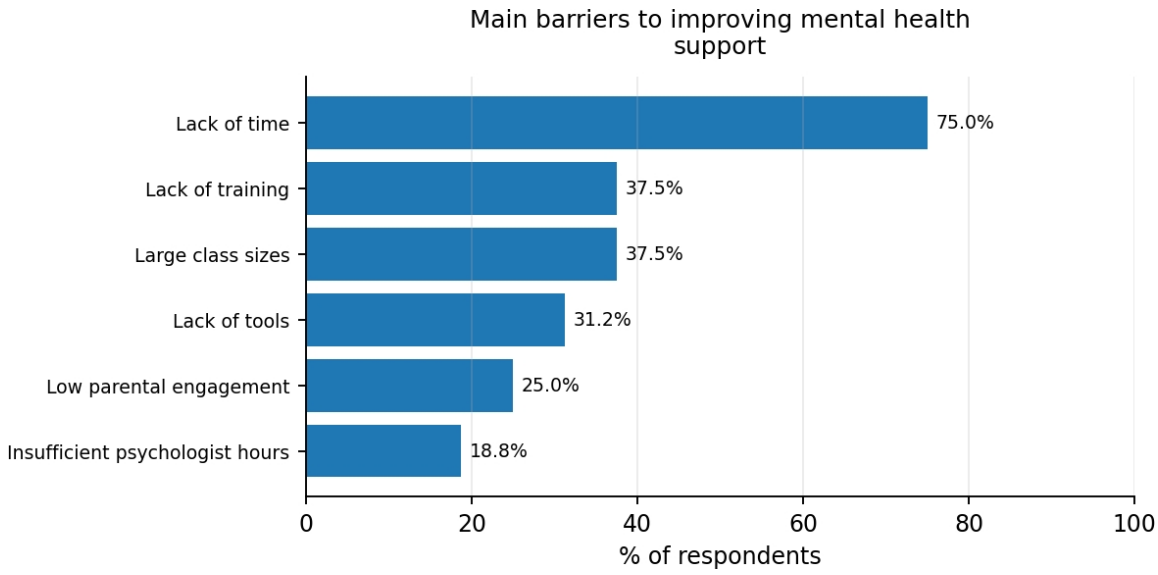
Analyse: Schoolleiders beoordeelden de communicatie met ouders over emotionele problemen van leerlingen als matig tot relatief positief, met een gemiddelde score van 3,38 op een schaal van 1 tot 5. In totaal koos 43,8% voor de twee hoogste categorieën, terwijl een even groot deel (43,8%) de middelste categorie selecteerde. Slechts 12,5% koos voor de twee laagste categorieën. De verdeling suggereert dat de communicatie met ouders op sommige scholen relatief goed is ingeburgerd, hoewel het grote aandeel antwoorden in het middensegment aangeeft dat er ruimte is voor het versterken van de consistentie en het vertrouwen bij het aanpakken van gevoelige emotionele problemen. Deze bevinding ondersteunt de opname van praktische communicatierichtlijnen in MindPlay om schoolpersoneel te helpen het emotionele welzijn van kinderen op een duidelijke, ondersteunende en constructieve manier met ouders te bespreken.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.2.3. Systeemgerelateerde belemmeringen, opleidingsbehoeften en verwachtingen ten aanzien van MindPlay

Belangrijkste belemmeringen voor het verbeteren van de ondersteuning op het gebied van geestelijke gezondheid



Figuur 38. Belangrijkste belemmeringen voor het verbeteren van de ondersteuning op het gebied van geestelijke gezondheid

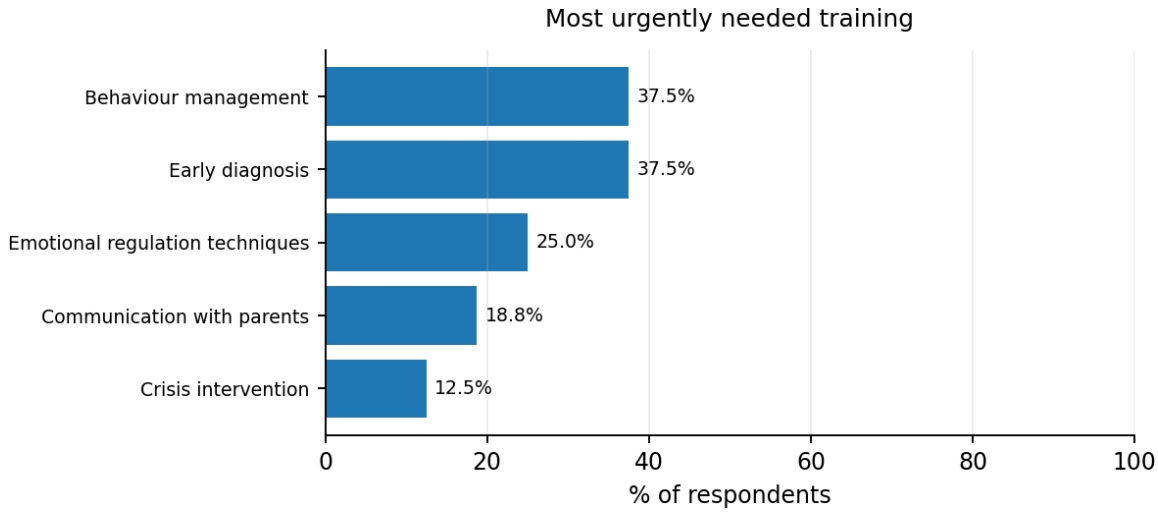
Tabel 38. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Gebrek aan tijd	12	75,0%
Gebrek aan opleiding	6	37,5%
Grote klassen	6	37,5%
Gebrek aan hulpmiddelen	5	31,2%
Geringe betrokkenheid van ouders	4	25,0%
Onvoldoende uren van de psycholoog	3	18,8%

Analyse: De meest genoemde belemmering was tijdgebrek (12 keer genoemd; 75,0% van de respondenten), waarmee dit veruit de belangrijkste beperking was die door schoolleiders werd gemeld. Gebrek aan opleiding en grote klassen werden elk door 37,5% genoemd, gevolgd door gebrek aan geschikte hulpmiddelen (31,3%), geringe betrokkenheid van ouders (25,0%) en onvoldoende uren van psychologen (18,8%). De bevindingen wijzen erop dat de belemmeringen niet beperkt blijven tot professionele competentie of de beschikbaarheid van specialisten, maar sterk verband houden met de dagelijkse organisatorische omstandigheden waarin scholen functioneren. Aangezien meerdere antwoorden mogelijk waren, vertegenwoordigen de percentages overlappende belemmeringen en bedragen ze samen niet 100%. Deze bevinding suggereert dat MindPlay-hulpmiddelen moeten worden ontworpen met het oog op de beperkte tijd en werkdruk van scholen, waarbij prioriteit wordt gegeven aan praktische, gebruiksvriendelijke hulpmiddelen die minimale voorbereiding vereisen, terwijl tegelijkertijd wordt ingespeeld op de geïdentificeerde behoeften aan training en ondersteuning in de klas.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Meest dringend benodigde training



Figuur 39. Meest dringend benodigde training

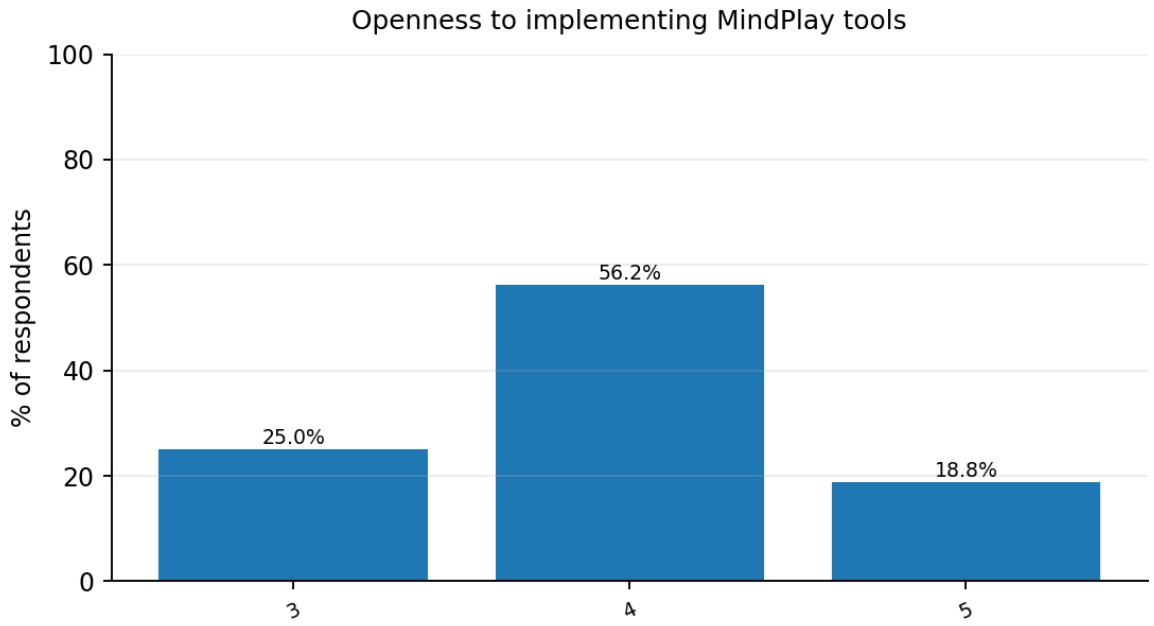
Tabel 39. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Gedragsbeheersing	6	37,5%
Vroegtijdige diagnose	6	37,5%
Technieken voor emotionele regulatie	4	25,0%
Communicatie met ouders	3	18,8%
Crisisinterventie	2	12,5%

Analyse: de meest genoemde opleidingsbehoeften waren gedragsbeheersing en vroegtijdige diagnose/herkenning, die elk door 6 respondenten (37,5%) werden aangeduid. Deze gelijke resultaten geven aan dat schoolleiders evenveel belang hechten aan het versterken van het vermogen van leerkrachten om te reageren op gedragsproblemen en om opkomende problemen in een vroeg stadium te herkennen. Aangezien meerdere antwoorden mogelijk waren, vertegenwoordigen de percentages overlappende opleidingsprioriteiten en bedragen ze samen niet 100%. Deze bevinding suggereert dat de MindPlay-opleiding bijzondere nadruk moet leggen op praktische strategieën voor gedragsbeheer en het vroegtijdig herkennen van emotionele en gedragsproblemen, waarbij leerkrachten concrete benaderingen aangereikt krijgen die in alledaagse klassituaties kunnen worden toegepast.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Openheid voor het implementeren van MindPlay-hulpmiddelen



Figuur 40. Bereidheid tot het implementeren van MindPlay-instrumenten Tabel 40. Verdeling van de antwoorden

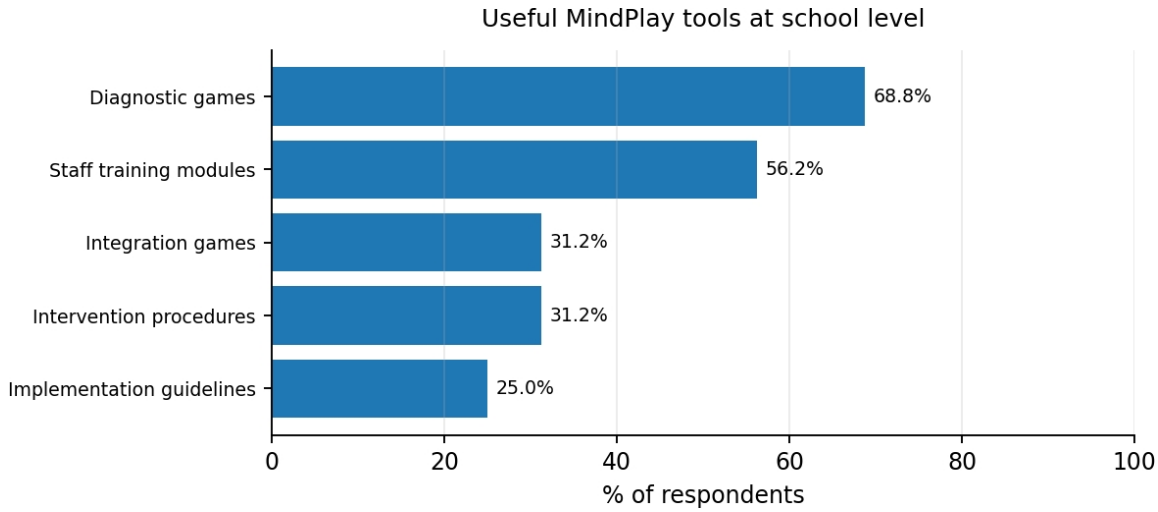
Antwoord	N	% van de respondenten
3	4	25,0%
4	9	56,2%
5	3	18,8%

Analyse Schoolleiders toonden een hoge mate van openheid ten aanzien van de implementatie van MindPlay-tools, met een gemiddelde score van 3,94 op een schaal van 1 tot 5. Driekwart van de respondenten (75,0%) koos voor de twee hoogste categorieën, waaronder 56,3% die een 4 koos en 18,8% die een 5 koos. De overige 25,0% koos voor de middelste categorie, terwijl geen enkele respondent voor een van de twee laagste categorieën koos. De verdeling wijst op een sterke algemene acceptatie van de voorgestelde MindPlay-aanpak onder de deelnemende schoolleiders.

Deze bevinding vormt een sterke basis voor de implementatie van MindPlay-hulpmiddelen in de deelnemende schoolcontexten, en benadrukt tegelijkertijd het belang van het waarborgen dat de hulpmiddelen praktisch, duidelijk gestructureerd en haalbaar zijn binnen de bestaande schoolroutines en organisatorische beperkingen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Nuttige MindPlay-instrumenten op schoolniveau



Figuur 41. Nuttige MindPlay-instrumenten op schoolniveau

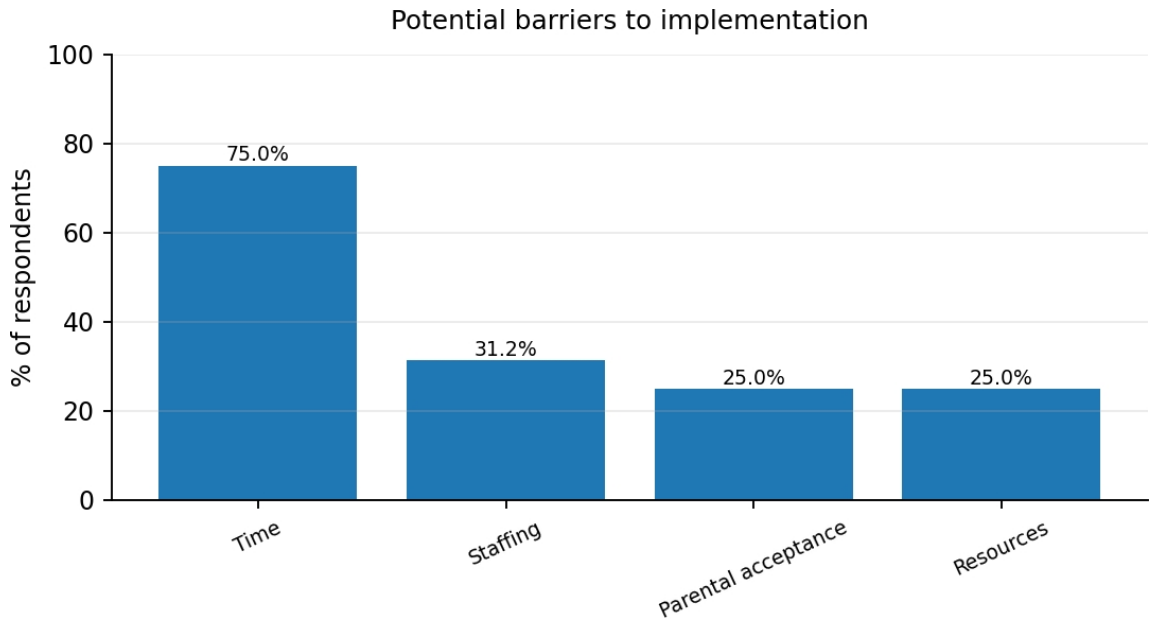
Tabel 41. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Diagnostische spellen	11	68,8%
Opleidingsmodules voor medewerkers	9	56,2%
Integratiespellen	5	31,2%
Interventieprocedures	5	31,2%
Implementatierichtlijnen	4	25,0%

Analyse: De meest gekozen MindPlay-tool waren diagnostische spelletjes (11 keuzes; 68,8% van de respondenten), gevolgd door opleidingsmodules voor het schoolpersoneel (9; 56,2%). De resultaten wijzen op een sterke belangstelling voor zowel praktische hulpmiddelen die de vroegtijdige herkenning van moeilijkheden bij kinderen kunnen ondersteunen, als middelen voor de professionele ontwikkeling van het schoolpersoneel. In plaats van te wijzen op één enkele voorkeursinterventie, suggereren de bevindingen dat schoolleiders waarde hechten aan een combinatie van kindgerichte hulpmiddelen en ondersteuning bij capaciteitsopbouw voor onderwijsprofessionals. Aangezien meerdere antwoorden mogelijk waren, vertegenwoordigen de percentages overlappende prioriteiten en komen ze niet uit op 100%. Deze bevinding suggereert dat MindPlay praktische, kindvriendelijke hulpmiddelen voor gestructureerde observatie en vroegtijdige herkenning moet combineren met opleidingsmodules die de competentie van het personeel versterken en de effectieve implementatie ervan in de dagelijkse schoolpraktijk ondersteunen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Mogelijke belemmeringen voor de implementatie



Figuur 42. Mogelijke belemmeringen voor de implementatie

Tabel 42. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Tijd	12	75,0%
Personeelsbezetting	5	31,2%
Acceptatie door ouders	4	25,0%
Bronnen	4	25,0%

Analyse: De meest genoemde potentiële belemmering voor de implementatie van MindPlay-tools was tijdgebrek (12 vermeldingen; 75,0% van de respondenten), waardoor dit veruit de belangrijkste zorg bij de implementatie was. Personeelsbeperkingen waren de op één na meest genoemde belemmering (5; 31,3%). De bevindingen suggereren dat potentiële implementatieproblemen sterk verband houden met de bestaande organisatorische capaciteit van scholen en niet zozeer met een gebrek aan interesse in MindPlay zelf. Aangezien meerdere antwoorden mogelijk waren, vertegenwoordigen de percentages overlappende implementatiebarrières en komen ze niet uit op 100%. Deze bevinding onderstreept de noodzaak dat MindPlay-tools tijdsefficiënt zijn, eenvoudig voor te bereiden en te integreren in bestaande schoolroutines, en haalbaar zijn zonder aanzienlijke extra personeelsbehoeften. Implementatierichtlijnen moeten daarom de extra werklast tot een minimum beperken en duidelijk aantonen hoe de tools kunnen worden geïntegreerd in de dagelijkse onderwijspraktijk.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.2.4. Open antwoorden

Welke systeemveranderingen zijn nodig om de ondersteuning van de geestelijke gezondheid in het kleuteronderwijs te verbeteren?

De open antwoorden werden thematisch gegroepeerd in de volgende terugkerende kwesties:

Thema	Aantal vermeldingen
Samenwerking en communicatie met ouders	7
Behoefte aan gespecialiseerde ondersteuning	6
Overige individuele behoeften en ervaringen	5
Opleiding en praktische begeleiding	2
Beperkingen op het gebied van tijd en werkdruk	1

Uit de open antwoorden blijkt dat er behoefte is aan structurele in plaats van geïsoleerde veranderingen in de manier waarop de geestelijke gezondheid en het welzijn van kinderen in het vroegschoolse onderwijs worden ondersteund. Schoolleiders benadrukten de noodzaak om de bevordering van de geestelijke gezondheid systematischer in het onderwijskader te verankeren, de beschikbaarheid van gekwalificeerd gespecialiseerd personeel, met name schoolpsychologen, te vergroten en gestructureerde benaderingen voor vroegtijdige herkenning en ondersteuning te versterken. Kleinere klassen en betere toegang tot psychologische diensten werden ook genoemd als belangrijke voorwaarden voor effectievere ondersteuning. Er werd met name gewezen op ongelijke toegang in plattelandsgebieden, waarbij mobiele schoolpsychologische diensten werden voorgesteld als een mogelijke oplossing.

De bevindingen geven aan dat effectieve ondersteuning op het gebied van geestelijke gezondheid niet uitsluitend kan afhangen van de individuele competentie van leerkrachten of van nieuwe onderwijsmiddelen. MindPlay moet daarom worden gepositioneerd als een praktische bijdrage binnen een breder, schoolbreed en systemisch ondersteuningskader, als aanvulling op – en niet als vervanging van – adequate personeelsbezetting, gespecialiseerde diensten en institutionele structuren.

Welke ondersteuning heeft u nodig om MindPlay succesvol te implementeren?

De open antwoorden werden thematisch gegroepeerd in de volgende terugkerende kwesties:

Thema	Aantal vermeldingen
Middelen voor implementatie en duidelijke instructies	9
Opleiding en praktische begeleiding	8
Medewerking en communicatie met de ouders	7
Beperkingen op het gebied van tijd en werkdruk	3
Stress binnen het gezin en de thuisomgeving	1

Uit de open antwoorden blijkt dat voor een succesvolle implementatie van MindPlay een combinatie nodig is van duidelijke implementatierichtlijnen, praktische training en ondersteunende organisatorische omstandigheden. Schoolleiders benadrukten met name de noodzaak van duidelijke instructies en toegankelijke trainingsmogelijkheden, zodat leerkrachten de hulpmiddelen kunnen begrijpen en effectief kunnen toepassen in de dagelijkse schoolpraktijk.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Respondenten benadrukten ook het belang van institutionele en ouderlijke ondersteuning, waarbij ze suggereerden dat de implementatie niet uitsluitend van individuele leerkrachten mag afhangen. Het reserveren van tijd binnen de werkuren voor voorbereiding, implementatie en reflectie werd aangemerkt als een andere relevante voorwaarde. Over het geheel genomen wijzen de antwoorden erop dat schoolleiders openstaan voor MindPlay, maar verwachten dat de implementatie ervan wordt ondersteund door praktische hulpmiddelen, professionele ontwikkeling en een realistische integratie in bestaande schoolroutines.

Slotopmerking

De bevindingen wijzen erop dat een succesvolle implementatie van MindPlay niet alleen afhangt van de kwaliteit van de hulpmiddelen zelf, maar ook van duidelijke begeleiding, praktische training van het personeel, voldoende tijd voor integratie en steun van het schoolmanagement en de ouders.

Over het geheel genomen wijzen de resultaten van de vragenlijst onder schoolhoofden en bestuurders erop dat de geestelijke gezondheid en het welzijn van kinderen een belangrijk aandachtspunt vormen binnen het vroegschoolse onderwijs, waarbij emotionele problemen en conflicten met leeftijdsgenoten naar voren komen als de meest voorkomende uitdagingen. Hoewel de meeste deelnemende scholen aangaven over een of andere vorm van vroegtijdige signalering te beschikken, waren deze benaderingen gelijk verdeeld tussen vastgelegde en informele procedures, wat wijst op verschillen in de mate waarin vroege signalen systematisch worden herkend en aangepakt.

Schoolleiders beoordeelden de vaardigheden van leerkrachten op het gebied van vroegtijdige herkenning, gedragsbegeleiding, samenwerking met psychologen en communicatie met ouders over het algemeen als matig, wat wijst op een bestaande basis maar ook op duidelijke mogelijkheden voor verdere competentieontwikkeling. Toegang tot gespecialiseerde ondersteuning blijft een belangrijk contextueel vraagstuk: geen van de deelnemende scholen gaf aan over een fulltime schoolpsycholoog te beschikken; de meeste scholen waren aangewezen op parttime of gedeelde ondersteuning.

De bevindingen wijzen ook op aanzienlijke organisatorische en systeemgerelateerde beperkingen. Tijdgebrek was de meest genoemde belemmering voor het verbeteren van de ondersteuning op het gebied van geestelijke gezondheid en werd ook gezien als de belangrijkste verwachte belemmering voor de implementatie van MindPlay. De opleidingsbehoeften hadden met name betrekking op gedragsbeheersing en vroegtijdige herkenning, terwijl in de open antwoorden bovendien de nadruk werd gelegd op de behoefte aan gekwalificeerd gespecialiseerd personeel, een sterkere structurele integratie van de bevordering van geestelijke gezondheid, duidelijke implementatierichtlijnen en voldoende tijd binnen de bestaande werkbelasting.

Tegelijkertijd toonden schoolleiders zich zeer open tegenover MindPlay: 75,0% gaf aan zeer bereid te zijn de voorgestelde hulpmiddelen te implementeren en geen van de respondenten gaf aan weinig open te staan voor het programma. Uit hun voorkeuren blijkt een bijzondere interesse in praktische, op spel gebaseerde hulpmiddelen en personeelstraining.

Alles bij elkaar genomen suggereren de bevindingen dat een succesvolle implementatie van MindPlay een combinatie moet zijn van praktische, kindvriendelijke hulpmiddelen met personeelstraining, duidelijke richtlijnen en realistische implementatie-eisen. MindPlay moet een aanvulling vormen op bestaande schoolstructuren en professionele ondersteuningstrajecten, in plaats van extra werk te creëren of in de plaats te komen van gespecialiseerde diensten. De bevindingen van de vragenlijst moeten worden bekeken

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

naast de kwalitatieve resultaten van de focusgroepen om een implementatieaanpak te ondersteunen die haalbaar is, rekening houdt met de context en inspeelt op de organisatorische realiteit van Duitse scholen.

Co-funded by the European Union

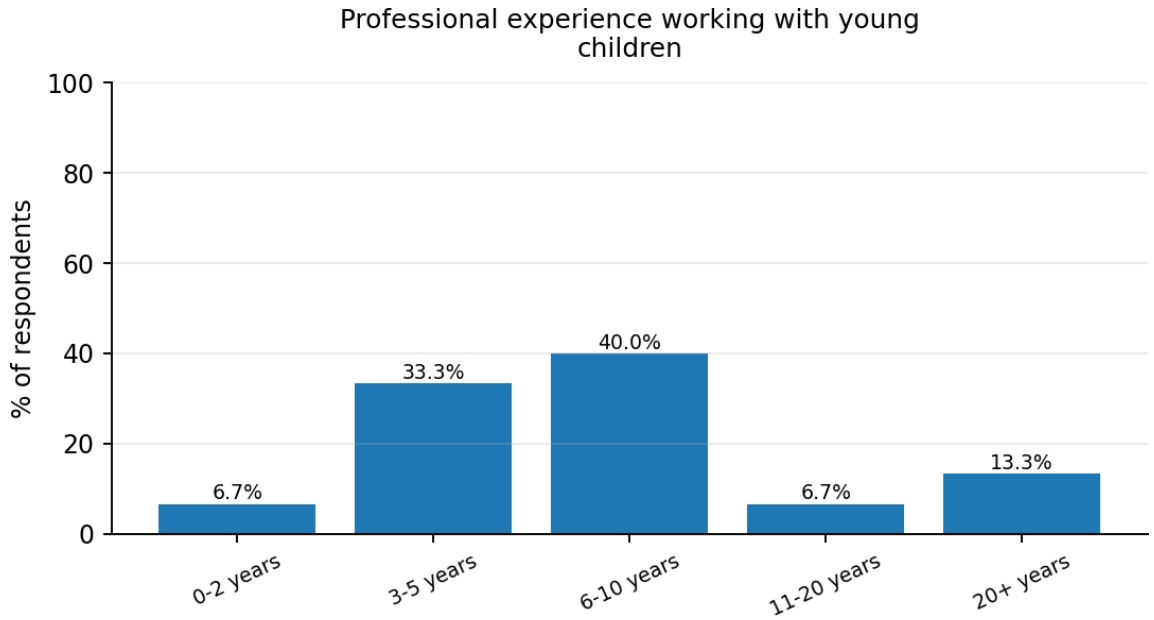
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.3. Resultaten van de vragenlijstonderzoek onder schoolpsychologen, begeleiders en ontwikkelingsspecialisten

In dit hoofdstuk worden de beschrijvende bevindingen gepresenteerd voor de groep respondenten bestaande uit schoolpsychologen, begeleiders en ontwikkelingsspecialisten. Voor elke gesloten vraag worden de resultaten visueel en numeriek weergegeven, gevolgd door een korte interpretatie van wat de verdeling aangeeft voor de ontwikkeling en implementatie van MindPlay-hulpmiddelen.

3.3.1. Achtergrondinformatie

Professionele ervaring in het werken met jonge kinderen



Figuur 43. Professionele ervaring met het werken met jonge kinderen Tabel

43. Verdeling van de antwoorden

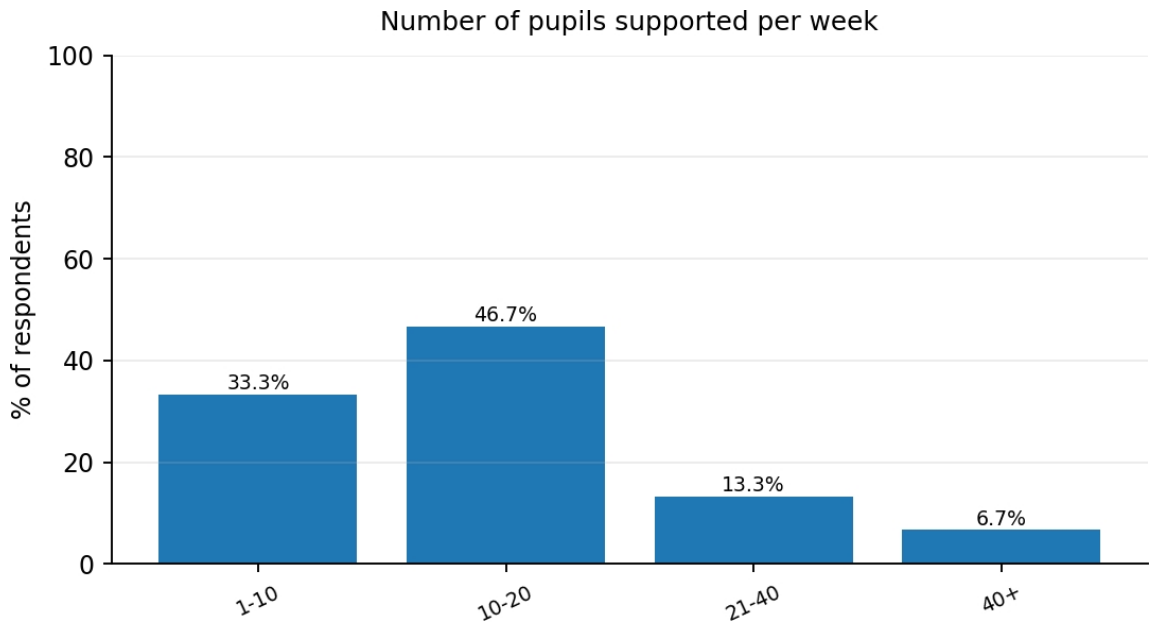
Antwoord	N	% van de respondenten
0-2 jaar	1	6,7%
3-5 jaar	5	33,3%
6-10 jaar	6	40,0%
11-20 jaar	1	6,7%
20+ jaar	2	13,3%

Analyse: De grootste groep respondenten gaf aan 6–10 jaar beroepservaring te hebben (6 respondenten; 40,0%), gevolgd door degenen met 3–5 jaar ervaring (5; 33,3%). Nog eens 13,3% gaf aan meer dan 20 jaar ervaring te hebben, terwijl 6,7% 11–20 jaar ervaring had en nog eens 6,7% 0–2

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

jaar ervaring. In totaal had 73,3% van de respondenten tussen de 3 en 10 jaar beroepservaring, wat aangeeft dat de bevindingen voornamelijk de perspectieven weerspiegelen van specialisten met meerdere jaren praktijkervaring. De beroepservaring die in de steekproef vertegenwoordigd is, biedt een relevant praktijkgericht perspectief voor het interpreteren van de beoordelingen van specialisten met betrekking tot vroege herkenning, bestaande ondersteuningsbenaderingen, samenwerking met scholen en gezinnen, en verwachtingen ten aanzien van MindPlay-tools.

Aantal ondersteunde leerlingen per week



Figuur 44. Aantal ondersteunde leerlingen per week Tabel

44. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
1-10	5	33,3%
10-20	7	46,7%
21-40	2	13,3%
40+	1	6,7%

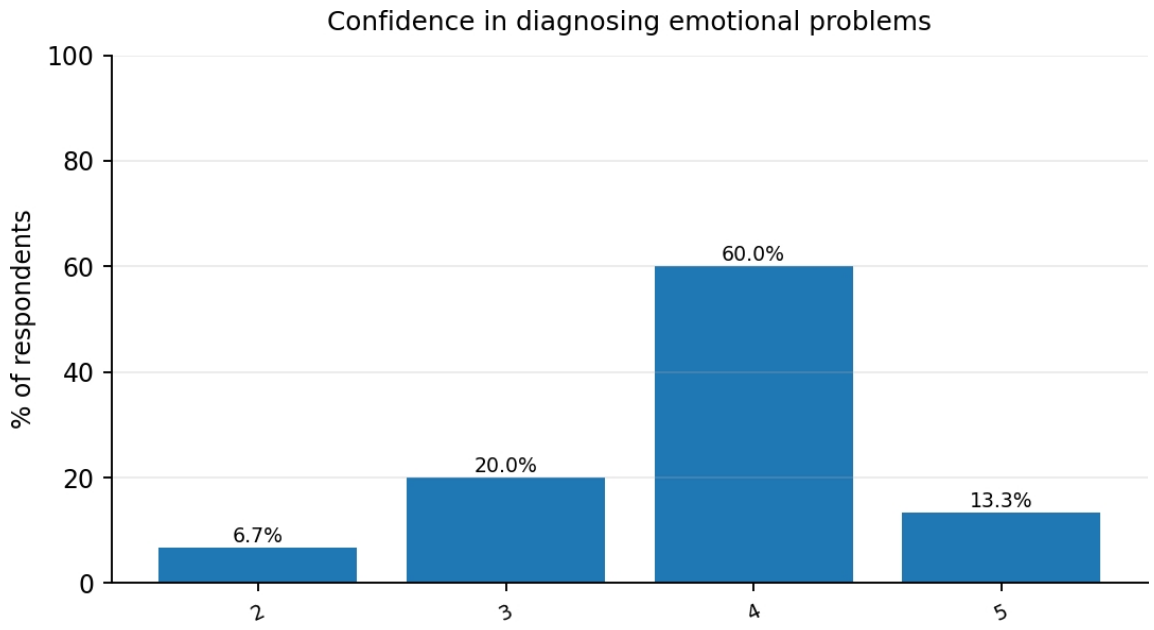
Analyse: De grootste groep respondenten gaf aan 10–20 leerlingen per week te begeleiden (7 respondenten; 46,7%), gevolgd door degenen die 1–10 leerlingen begeleiden (5; 33,3%). In totaal begeleidde 80,0% van de respondenten tussen de 1 en 20 leerlingen per week, wat wijst op regelmatig direct contact met kinderen die professionele ondersteuning nodig hebben. Deze verdeling biedt belangrijke context voor het interpreteren van de beoordelingen van specialisten over de huidige werkwijzen, de werkdruk, de ondersteuningsbehoeften en de haalbaarheid van het invoeren van aanvullende hulpmiddelen. Deze bevinding

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

suggereert dat MindPlay-hulpmiddelen voor specialisten praktisch en tijdbesparend moeten zijn, zodat ze binnen de reguliere professionele caseload kunnen worden gebruikt zonder dat dit een aanzienlijke extra werkbelasting met zich meebrengt.

3.3.2. Diagnostische competenties en vroegtijdige signalering

Vertrouwen in het diagnosticeren van emotionele problemen



Figuur 45. Vertrouwen in het stellen van diagnoses bij emotionele

problemen Tabel 45. Verdeling van de antwoorden

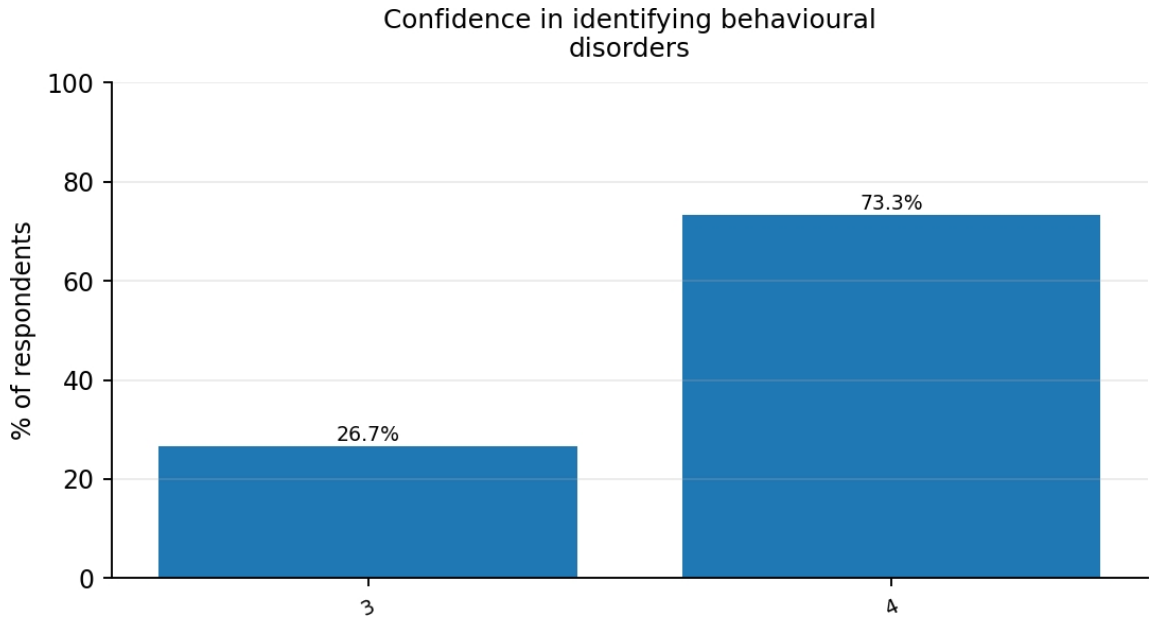
Antwoord	N	% van de respondenten
2	1	6,7%
3	3	20,0%
4	9	60,0%
5	2	13,3%

Analyse: De respondenten gaven aan veel vertrouwen te hebben in het stellen van diagnoses van emotionele problemen, met een gemiddelde score van 3,80 op een schaal van 1 tot 5. Bijna driekwart van de specialisten (73,3%) koos voor de twee hoogste categorieën, terwijl 20,0% de middelste categorie koos en slechts 6,7% de twee laagste categorieën. De verdeling geeft aan dat het diagnosticeren van emotionele problemen binnen deze groep respondenten over het algemeen wordt gezien als een sterk punt van professionele competentie. Deze bevinding suggereert dat MindPlay kan voortbouwen op de bestaande diagnostische expertise van specialisten, waardoor zij een belangrijke bron van professionele ondersteuning

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

en advies, en tegelijkertijd hulpmiddelen biedt die samenwerking en het delen van informatie met leerkrachten en ander schoolpersoneel vergemakkelijken.

Vertrouwen in het herkennen van gedragsstoornissen



Figuur 46. Vertrouwen in het herkennen van gedragsstoornissen Tabel

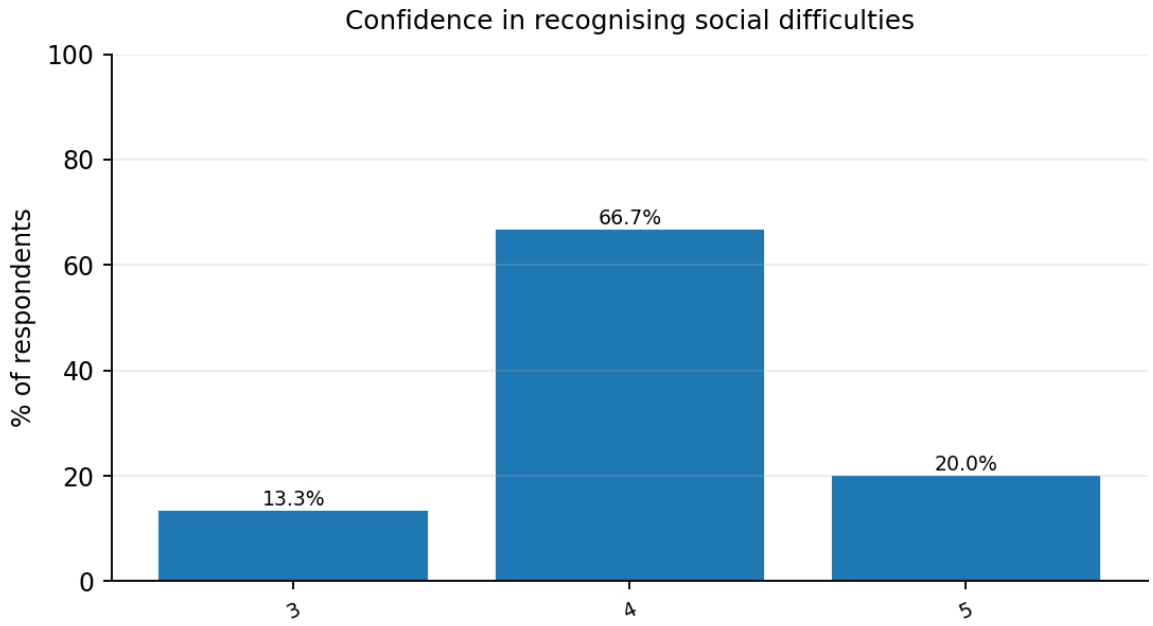
46. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
3	4	26,7%
4	11	73,3%

Analyse: De respondenten gaven aan relatief veel vertrouwen te hebben in het herkennen van gedragsstoornissen, met een gemiddelde score van 3,73 op een schaal van 1 tot 5. De meerderheid van de specialisten (73,3%) koos voor score 4, terwijl de overige 26,7% de middelste categorie (3) selecteerde. Geen van de respondenten koos voor een van de twee laagste categorieën of voor de hoogste categorie. De verdeling wijst dus op een consistent positief zelfbeoordeeld competentieniveau bij het herkennen van gedragsproblemen, hoewel de respondenten over het algemeen niet zo ver gingen om hun competentie op het hoogste niveau te beoordelen. Deze bevinding suggereert dat MindPlay kan voortbouwen op de bestaande competentie van specialisten bij het herkennen van gedragsproblemen, terwijl het tegelijkertijd gestructureerde samenwerking en kennisuitwisseling tussen specialisten, leerkrachten en ander schoolpersoneel ondersteunt.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Zelfvertrouwen bij het herkennen van sociale moeilijkheden



Figuur 47. Zelfvertrouwen bij het herkennen van sociale

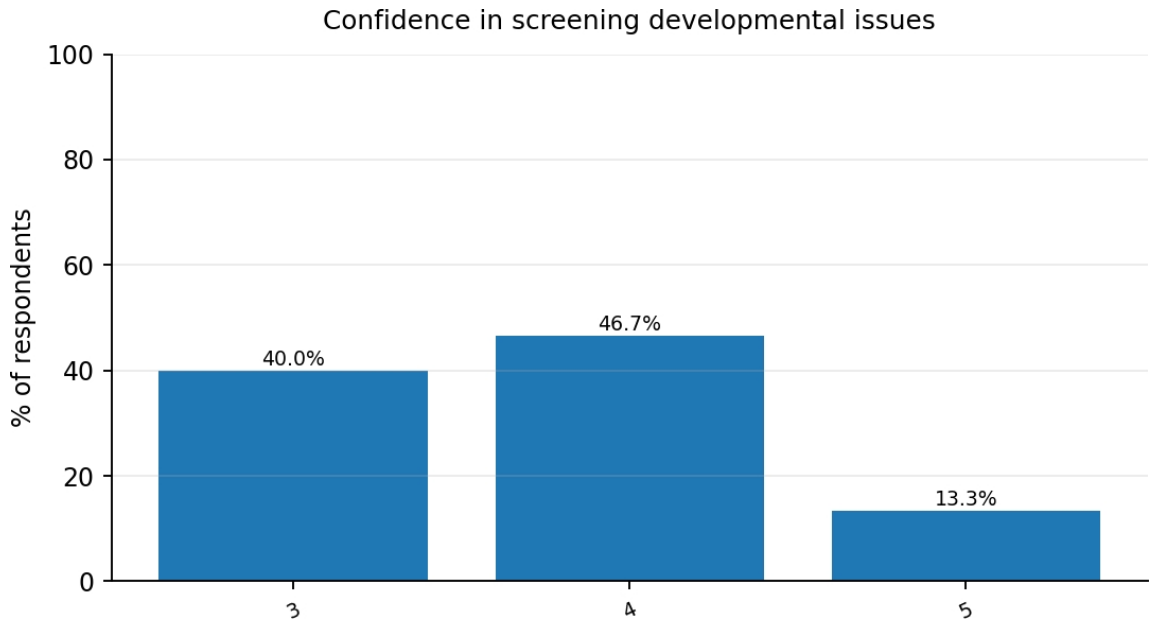
problemen Tabel 47. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
3	2	13,3%
4	10	66,7%
5	3	20,0%

Analyse: De respondenten gaven aan veel vertrouwen te hebben in het herkennen van sociale problemen, met een gemiddelde score van 4,07 op een schaal van 1 tot 5. Een grote meerderheid (86,7%) koos voor de twee hoogste categorieën, waaronder 66,7% die score 4 koos en 20,0% die de hoogste score van 5 koos. De overige 13,3% koos de middelste categorie, terwijl geen van de respondenten een van de twee laagste categorieën koos. De verdeling geeft aan dat het herkennen van sociale moeilijkheden een bijzonder sterk gebied is van zelfbeoordeelde professionele competentie binnen deze groep specialisten. Deze bevinding suggereert dat MindPlay kan voortbouwen op de sterke bestaande competentie van specialisten in het herkennen van sociale moeilijkheden en hun expertise kan gebruiken om leerkrachten te ondersteunen bij het identificeren van en reageren op de sociale en leeftijdsgenotgerelateerde uitdagingen van kinderen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Vertrouwen in het screenen van ontwikkelingsproblemen



Figuur 48. Vertrouwen in het screenen op ontwikkelingsproblemen Tabel

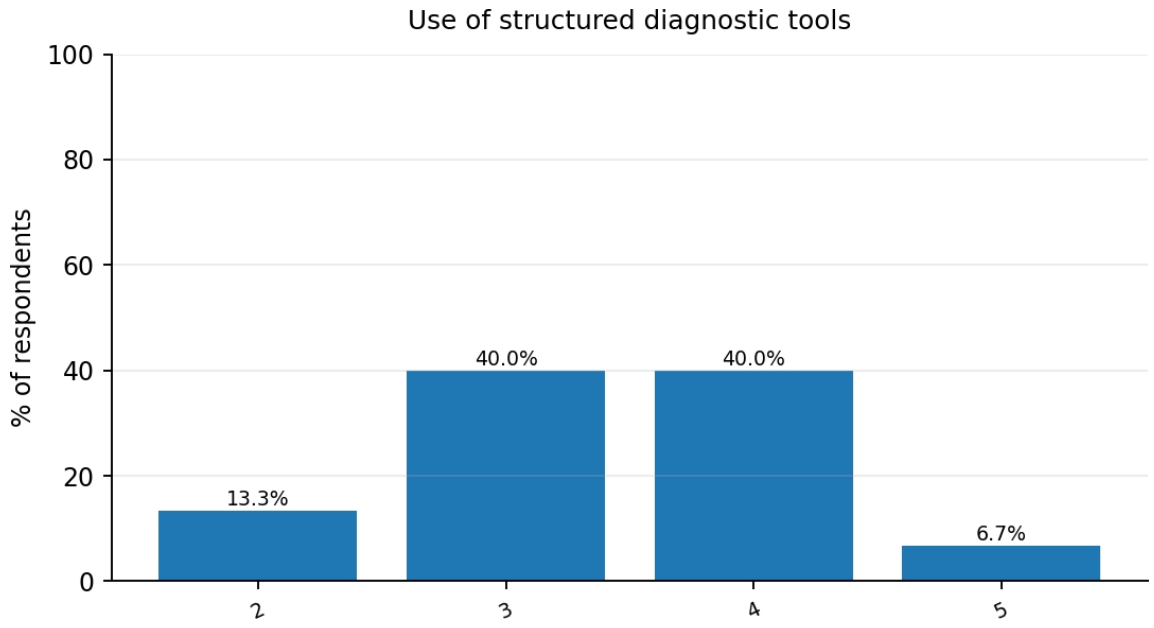
48. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
3	6	40,0%
4	7	46,7%
5	2	13,3%

Analyse: De respondenten gaven aan een matig tot relatief hoog niveau van vertrouwen te hebben in het screenen op ontwikkelingsproblemen, met een gemiddelde score van 3,73 op een schaal van 1 tot 5. In totaal koos 60,0% voor de twee hoogste categorieën, waaronder 46,7% die score 4 koos en 13,3% die score 5 koos. De overige 40,0% koos de middelste categorie, terwijl geen van de respondenten een van de twee laagste categorieën koos. De verdeling wijst op een over het algemeen positief niveau van zelfbeoordeelde competentie, hoewel een aanzienlijk deel van de specialisten hun vertrouwen als matig in plaats van hoog inschat. Deze bevinding suggereert dat MindPlay kan voortbouwen op de bestaande competentie van specialisten op het gebied van ontwikkelingsscreening, terwijl het gestructureerde hulpmiddelen en begeleiding biedt die een consistentere observatie en samenwerking met leerkrachten en gezinnen ondersteunen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Gebruik van gestructureerde diagnostische hulpmiddelen



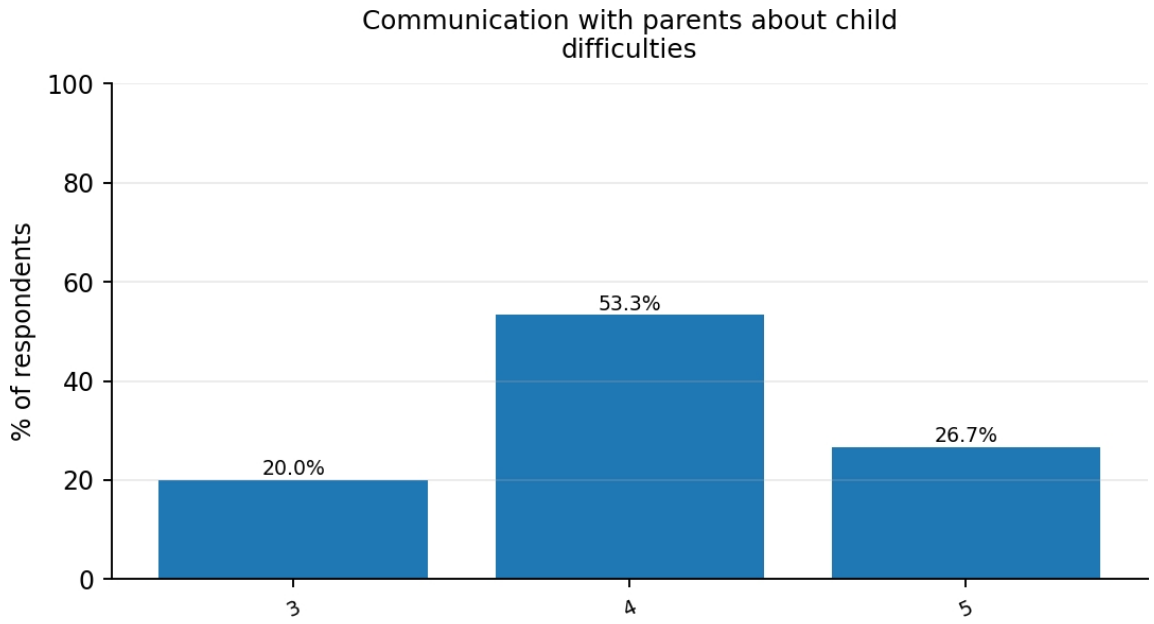
Figuur 49. Gebruik van gestructureerde diagnostische hulpmiddelen Tabel 49. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
2	2	13,3%
3	6	40,0%
4	6	40,0%
5	1	6,7%

Analyse De respondenten gaven aan gestructureerde diagnostische instrumenten in matige mate te gebruiken, met een gemiddelde score van 3,40 op een schaal van 1 tot 5. Bijna de helft van de specialisten (46,7%) koos voor de twee hoogste categorieën, terwijl 40,0% de middelste categorie koos en 13,3% de twee laagste categorieën. De verdeling geeft aan dat gestructureerde instrumenten relatief vaak worden gebruikt door een aanzienlijk deel van de specialisten, maar dat het gebruik ervan niet gelijkmatig is verdeeld over de groep respondenten. Deze bevinding suggereert dat specialisten over het algemeen bekend zijn met gestructureerde benaderingen van beoordeling, wat een nuttige professionele basis vormt voor de implementatie van MindPlay. MindPlay-instrumenten moeten bestaande professionele beoordelingspraktijken aanvullen, in plaats van vervangen, door gestructureerde observatie, vroege herkenning en communicatie tussen specialisten en onderwijzend personeel te ondersteunen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Communicatie met ouders over problemen bij kinderen



Figuur 50. Communicatie met ouders over problemen bij kinderen Tabel

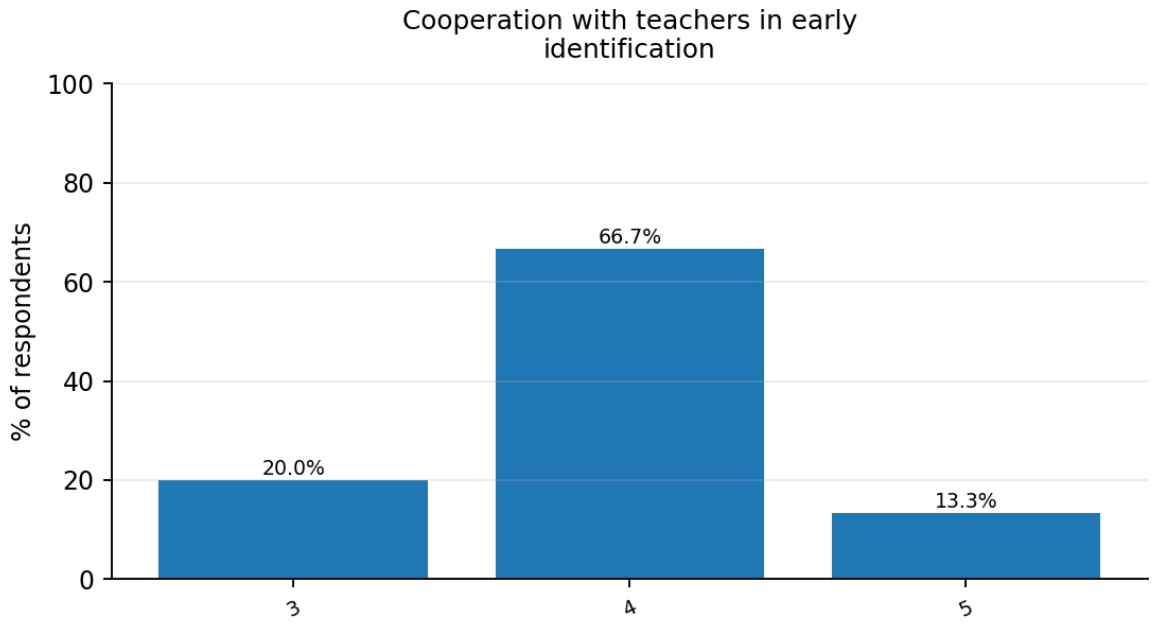
50. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
3	3	20,0%
4	8	53,3%
5	4	26,7%

Analyse De respondenten gaven aan veel vertrouwen te hebben in de communicatie met ouders over de moeilijkheden van kinderen, met een gemiddelde score van 4,07 op een schaal van 1 tot 5. Een grote meerderheid van de specialisten (80,0%) koos voor de twee hoogste categorieën, terwijl de overige 20,0% de middelste categorie koos. Geen van de respondenten koos voor een van de twee laagste categorieën. Deze verdeling geeft aan dat communicatie met ouders een gebied is waarop de groep van gespecialiseerde respondenten veel professioneel zelfvertrouwen heeft. Dit resultaat is bijzonder relevant gezien het belang van effectieve communicatie tussen school en gezin bij het vroegtijdig herkennen van zorgen, het delen van observaties en het coördineren van passende ondersteuning voor kinderen. Deze bevinding suggereert dat MindPlay kan voortbouwen op de sterke bestaande communicatieve vaardigheden van specialisten en hen kan positioneren als een belangrijke schakel tussen leerkrachten, gezinnen en andere ondersteunende professionals, met name wanneer zorgen over het emotionele, gedragsmatige of ontwikkelingsgerelateerde welzijn van een kind gecoördineerde bespreking en opvolging vereisen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Samenwerking met leerkrachten bij vroegtijdige signalering



Figuur 51. Samenwerking met leerkrachten bij vroegtijdige signalering

Tabel 51. Verdeling van de antwoorden

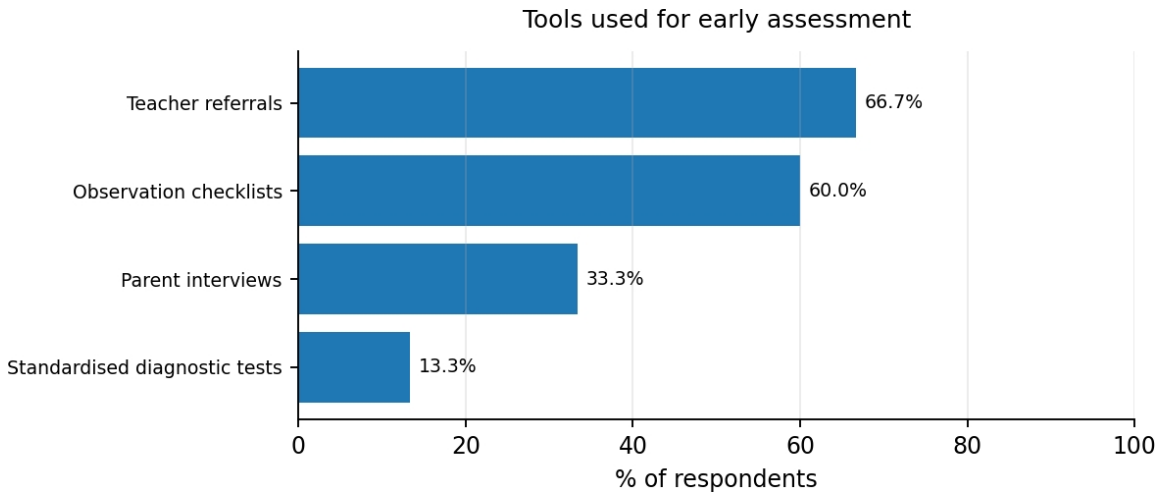
Antwoord	N	% van de respondenten
3	3	20,0%
4	10	66,7%
5	2	13,3%

Analyse: De respondenten gaven aan dat er een hoge mate van samenwerking met leerkrachten bestaat bij het vroegtijdig signaleren van problemen bij kinderen, met een gemiddelde score van 3,93 op een schaal van 1 tot 5. Een grote meerderheid van de specialisten (80,0%) koos voor de twee hoogste categorieën, waaronder 66,7% die score 4 koos en 13,3% die de hoogste score van 5 koos. De overige 20,0% koos voor de middelste categorie, terwijl geen van de respondenten voor een van de twee laagste categorieën koos. De bevindingen wijzen erop dat de samenwerking tussen specialisten en leerkrachten binnen deze groep respondenten over het algemeen goed is ingeburgerd, wat een belangrijke basis vormt voor het delen van observaties, het in een vroeg stadium signaleren van zorgen en het coördineren van passende ondersteuning. Deze bevinding suggereert dat MindPlay kan voortbouwen op de bestaande samenwerking tussen leerkrachten en specialisten door gezamenlijke hulpmiddelen, gemeenschappelijke richtlijnen en gestructureerde benaderingen voor observatie en communicatie aan te bieden, waardoor leerkrachten en specialisten consistenter kunnen samenwerken bij het vroegtijdig herkennen en ondersteunen van de welzijnsbehoeften van kinderen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.3.3. Huidige praktijk en gebruik van hulpmiddelen

Hulpmiddelen die worden gebruikt voor vroege beoordeling



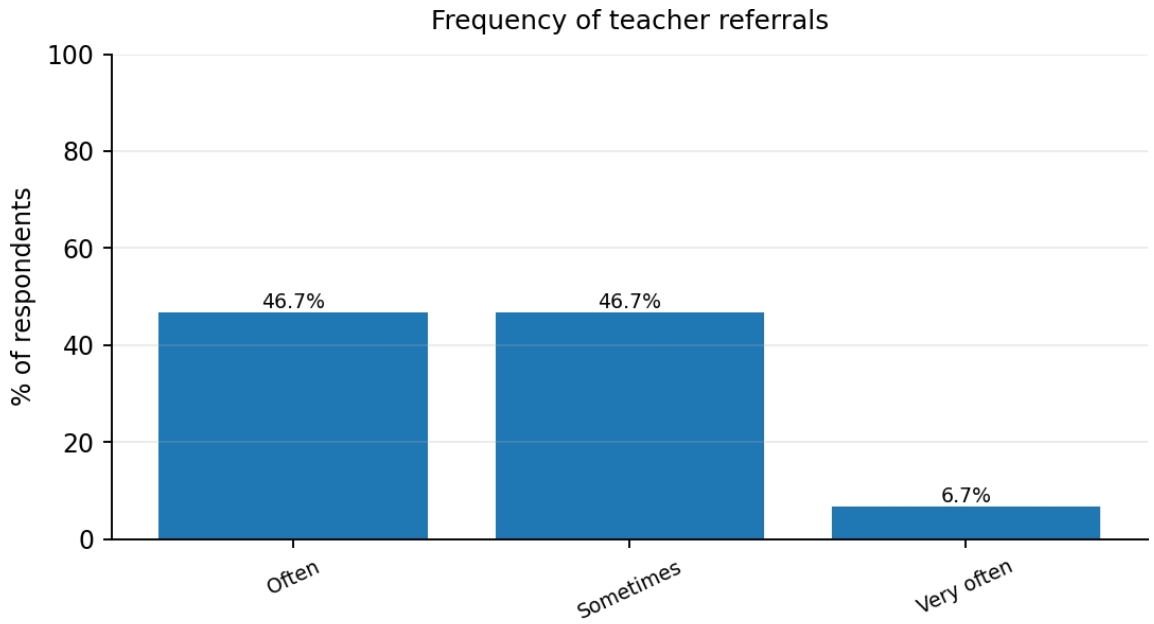
Figuur 52. Hulpmiddelen die worden gebruikt voor vroegtijdige beoordeling Tabel 52. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Doorverwijzingen door docenten	10	66,7%
Observatiechecklists	9	60,0%
Gesprekken met ouders	5	33,3%
Gestandaardiseerde diagnostische tests	2	13,3

Analyse: De meest genoemde methode voor vroegtijdige beoordeling was doorverwijzing door leerkrachten (10 vermeldingen; 66,7% van de respondenten), op de voet gevolgd door observatiechecklists (9; 60,0%). Ouderinterviews werden door 33,3% van de specialisten gebruikt, terwijl gestandaardiseerde diagnostische tests minder vaak werden genoemd (13,3%). De verdeling geeft aan dat vroege beoordeling sterk steunt op de eerste observaties van leerkrachten en gestructureerde observatiepraktijken, aangevuld met informatie van ouders en, waar nodig, meer formele diagnostische procedures. Dit patroon benadrukt ook het belang van samenwerking tussen leerkrachten en specialisten bij het identificeren van kinderen die mogelijk extra ondersteuning nodig hebben. Deze bevinding suggereert dat MindPlay een aanvulling zou moeten vormen op bestaande praktijken voor vroege beoordeling door gestructureerde observatie en duidelijke communicatie tussen leerkrachten en specialisten te ondersteunen, terwijl het zich onderscheidt van formele diagnostische beoordelingen die worden uitgevoerd door gekwalificeerde professionals.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Frequentie van doorverwijzingen door leerkrachten



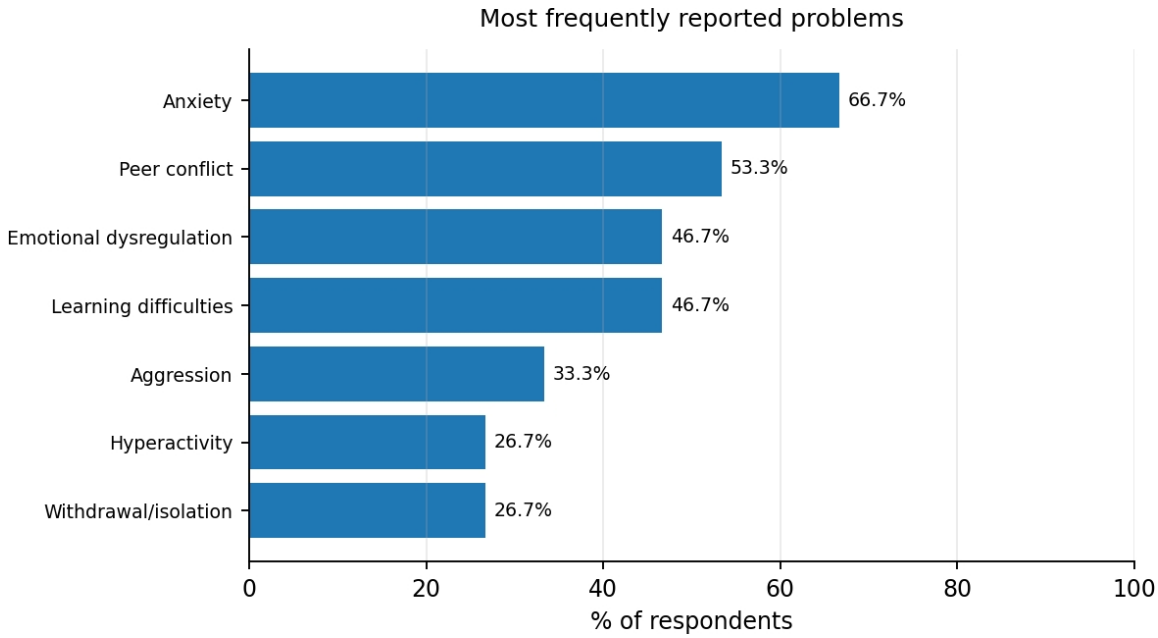
Figuur 53. Frequentie van doorverwijzingen door leerkrachten Tabel 53. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Vaak	7	46,7%
Soms	7	46,7%
Heel vaak	1	6,7%

Analyse: De antwoorden waren gelijk verdeeld tussen specialisten die aangaven dat leerkrachten leerlingen met problemen soms (7 respondenten; 46,7%) en vaak (7; 46,7%) doorverwijzen, terwijl één respondent (6,7%) aangaf dat doorverwijzingen zeer vaak voorkomen. Geen van de respondenten gaf aan dat doorverwijzingen door leerkrachten zelden of nooit voorkomen. In totaal gaf 53,3% aan dat doorverwijzingen vaak of zeer vaak plaatsvinden, wat erop wijst dat doorverwijzing op initiatief van leerkrachten een gevestigde en regelmatig gebruikte methode is om leerlingen te identificeren die mogelijk extra professionele aandacht nodig hebben. Deze bevinding onderstreept het belang van leerkrachten als eerste observatiepunt en suggereert dat MindPlay duidelijke, gestructureerde communicatie tussen leerkrachten en specialisten moet ondersteunen, zodat leerkrachten hun zorgen kunnen vastleggen en kunnen overwegen om advies in te winnen of door te verwijzen wanneer extra professionele ondersteuning nodig is.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Meest frequent gemelde problemen



Figuur 54. Meest vaak gemelde problemen Tabel 54.

Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Angst	10	66,7%
Conflicten met leeftijdsgenoten	8	53,3%
Emotionele ontregeling	7	46,7%
Leerproblemen	7	46,7%
Agressie	5	33,3%
Hyperactiviteit	4	26,7%
Terugtrekking/isolatie	4	26,7%

Analyse: Het meest genoemde probleem was angst (10 keer genoemd; 66,7% van de respondenten), gevolgd door conflicten met leeftijdsgenoten (8; 53,3%). Emotionele ontregeling en leermoeilijkheden kwamen eveneens prominent naar voren; deze werden elk door 46,7% van de specialisten genoemd, terwijl agressie door 33,3% werd gemeld. Terugtrekking/isolatie en hyperactiviteit werden elk door 26,7% genoemd. De bevindingen geven aan dat specialisten te maken hebben met een breed en onderling samenhangend scala aan emotionele, sociale, gedrags- en leergerelateerde moeilijkheden, waarbij angst naar voren komt als de belangrijkste zorg. Aangezien meerdere antwoorden mogelijk waren, vertegenwoordigen de percentages overlappende waarnemingen en bedragen ze samen niet 100%. Deze bevinding suggereert dat MindPlay bijzondere aandacht moet besteden aan angst, relaties met leeftijdsgenoten en emotionele regulatie, terwijl tegelijkertijd de onderlinge samenhang van gedrags-, sociale en leergerelateerde moeilijkheden moet worden erkend en vroege, gestructureerde observatie van de behoeften van kinderen moet worden ondersteund. Met deze bevinding moet rekening worden gehouden bij

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

het ontwerpen van MindPlay-materiaal, met name wat betreft de praktische bruikbaarheid, de communicatie met belanghebbenden en de behoefte aan vroegtijdige, laagdrempelige ondersteuning.

3.3.4. Systeemgebonden tekortkomingen en belemmeringen

Welke problemen worden het vaakst over het hoofd gezien door leerkrachten?

De open antwoorden werden thematisch gegroepeerd in de volgende terugkerende kwesties:

Thema	Aantal vermeldingen
Emotionele regulatie en angst	7
Andere individuele behoeften en ervaringen	7
Medewerking en communicatie van de ouders	1
Stress binnen het gezin en de thuisomgeving	1

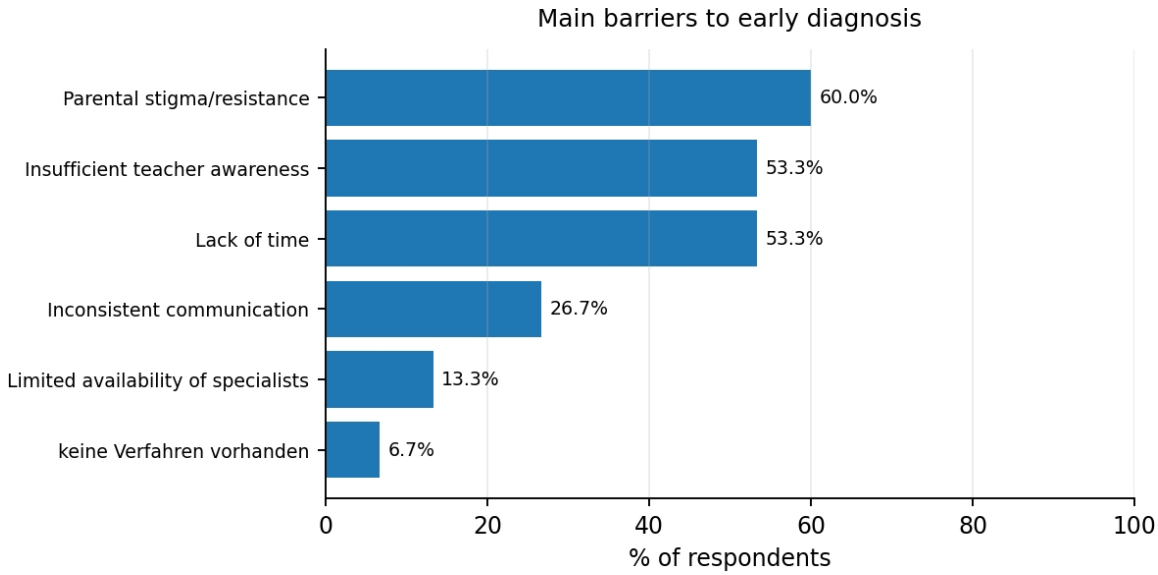
Uit de antwoorden komt een sterk en consistent patroon naar voren: specialisten zijn van mening dat leerkrachten stille, geïnternaliseerde en gedragsmatig minder zichtbare moeilijkheden vaker over het hoofd zien dan storende problemen. Angst werd herhaaldelijk genoemd, met name wanneer deze tot uiting kwam in teruggetrokkenheid, verlegenheid, psychosomatische klachten of emotionele onzekerheid. Sociaal isolement en subtiele uitsluiting werden eveneens genoemd als punten van zorg die onopgemerkt kunnen blijven omdat ze de activiteiten in de klas niet noodzakelijkerwijs verstoren.

Verschillende specialisten merkten verder op dat ogenschijnlijk goed aangepaste kinderen aanzienlijke emotionele spanning kunnen ervaren. Voorbeelden hiervan waren perfectionistische leerlingen die goed presteren terwijl ze onder aanzienlijke interne druk staan, kinderen die emotionele uitputting vertonen na overgangen op school, en leerlingen bij wie gezinsgerelateerde stress zich indirect via het gedrag manifesteert. De antwoorden suggereren daarom dat de afwezigheid van storend gedrag niet mag worden geïnterpreteerd als de afwezigheid van emotionele of sociale moeilijkheden.

Deze bevinding pleit sterk voor het opnemen van begeleiding in MindPlay die leerkrachten helpt bij het herkennen van subtiele en geïnternaliseerde signalen van leed, met name angst, terugtrekking, sociaal isolement, psychosomatische klachten en emotionele overbelasting bij kinderen die er anders rustig of goed aangepast uitzien.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Belangrijkste belemmeringen voor vroegtijdige diagnose



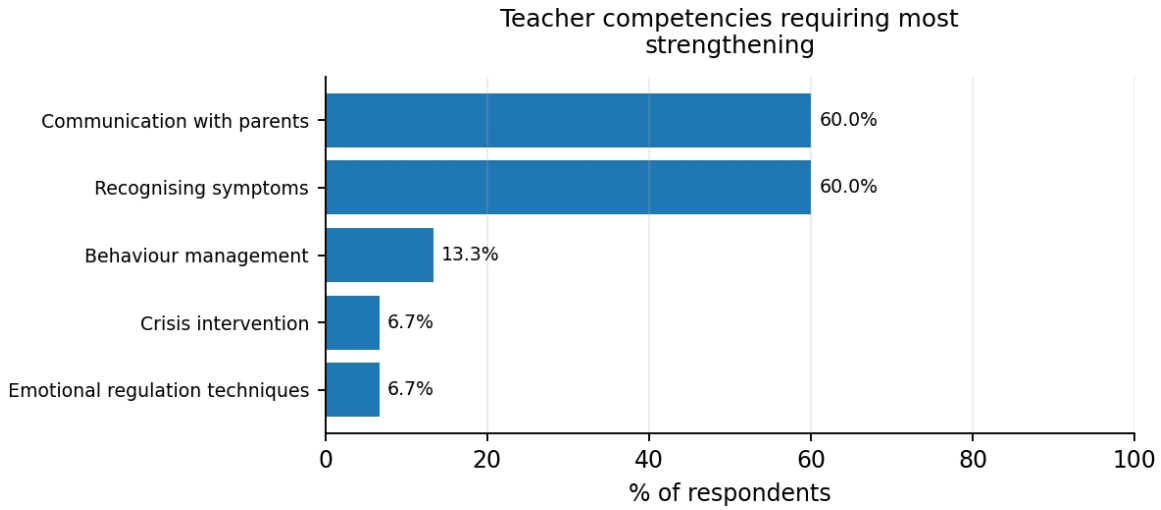
Figuur 55. Belangrijkste belemmeringen voor vroegtijdige diagnose Tabel 55. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Stigma/weerstand bij ouders	9	60,0%
Onvoldoende bewustzijn bij leerkrachten	8	53,3%
Gebrek aan tijd	8	53,3%
Inconsistente communicatie	4	26,7%
Beperkte beschikbaarheid van specialisten	2	13,3%
geen procedures beschikbaar	1	6,7%

Analyse: De meest genoemde belemmering was stigma of weerstand bij ouders (9 keer genoemd; 60,0% van de respondenten), op de voet gevolgd door onvoldoende bewustzijn bij leerkrachten (8; 53,3%). De bevindingen wijzen erop dat belemmeringen voor vroegtijdige herkenning en ondersteuning sterk verband houden met zowel de betrokkenheid van het gezin als het vermogen van onderwijzend personeel om opkomende zorgen te herkennen en erop te reageren. Het feit dat stigma of weerstand bij ouders zo prominent aanwezig is, kan het moeilijker maken om zorgen te bespreken, samenwerking op gang te brengen of toegang tot passende ondersteuning te vergemakkelijken, terwijl een beperkt bewustzijn bij leerkrachten ertoe kan bijdragen dat minder zichtbare moeilijkheden pas later worden herkend. Aangezien meerdere antwoorden mogelijk waren, vertegenwoordigen de percentages overlappende belemmeringen en bedragen ze samen niet 100%. Deze bevinding suggereert dat MindPlay beide kanten van het ondersteuningsproces moet aanpakken door het bewustzijn van leerkrachten te vergroten ten aanzien van vroege en minder zichtbare signalen van moeilijkheden, en tegelijkertijd praktische begeleiding te bieden voor gevoelige, niet-stigmatiserende communicatie en samenwerking met ouders.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Competenties van leerkrachten die het meest versterkt moeten worden



Figuur 56. Competenties van leerkrachten die het meest versterkt moeten

worden Tabel 56. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Communicatie met ouders	9	60,0%
Symptomen herkennen	9	60,0%
Gedragsbeheersing	2	13,3%
Crisisinterventie	1	6,7%
Technieken voor emotionele regulatie	1	6,7%

Specialisten identificeerden twee even belangrijke gebieden waarop de competenties van leerkrachten verder moeten worden versterkt: het herkennen van symptomen en de communicatie met ouders; elk gebied werd door 9 respondenten (60,0%) geselecteerd. Gedragsbeheersing werd door 13,3% genoemd, terwijl technieken voor emotionele regulatie en crisisinterventie elk door 6,7% werden genoemd. De sterke nadruk op vroegtijdige herkenning en communicatie met ouders suggereert dat specialisten de grootste ontwikkelingsbehoeften van leerkrachten niet alleen zien in het opmerken van opkomende emotionele of gedragsproblemen, maar ook in het effectief en tactvol communiceren van deze zorgen met gezinnen. Aangezien meerdere antwoorden mogelijk waren, vertegenwoordigen de percentages overlappende prioriteiten voor competentieontwikkeling en komen ze niet uit op 100%.Deze bevinding suggereert dat de MindPlay-training prioriteit moet geven aan het vermogen van leerkrachten om vroege en minder zichtbare signalen van moeilijkheden te herkennen en hun vaardigheden voor constructieve, niet-stigmatiserende communicatie met ouders te versterken, terwijl duidelijke grenzen worden gehandhaafd tussen de observatierol van leerkrachten en de beoordeling door specialisten. Hiermee moet rekening worden gehouden bij het ontwerpen van MindPlay-materiaal, met name met betrekking tot de praktische bruikbaarheid, de communicatie met belanghebbenden en de behoefte aan vroegtijdige, laagdrempelige ondersteuning.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.3.5. Verwachtingen ten aanzien van MindPlay-hulpmiddelen

In welke situaties voelt u zich het meest hulpeloos of emotioneel uitgedaagd bij het werken met leerlingen?

De open antwoorden werden thematisch gegroepeerd in de volgende terugkerende kwesties:

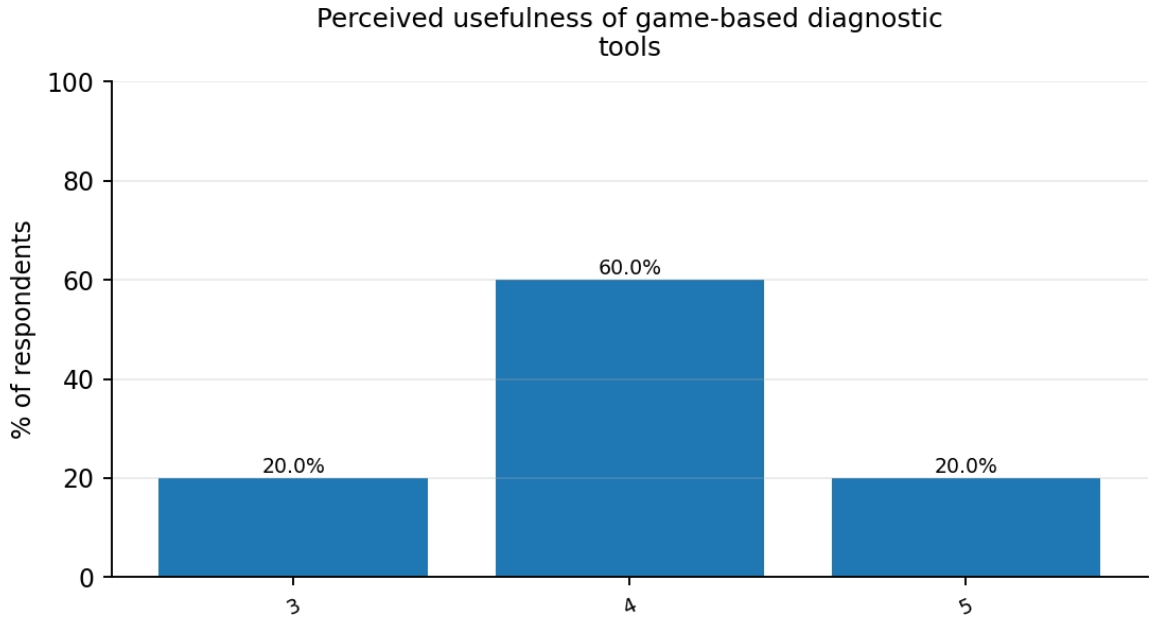
Thema	Aantal vermeldingen
Samenwerking en communicatie met ouders	6
Andere individuele behoeften en ervaringen	5
Stress binnen het gezin en de thuisomgeving	4
Beperkingen op het gebied van tijd en werkdruk	4
Emotionele regulatie en angst	2

Uit de reacties blijkt dat specialisten zich niet alleen hulpeloos voelen wanneer kinderen emotionele of gedragsproblemen hebben, maar vooral wanneer de behoefte aan hulp groter is dan de ondersteuning die binnen de school of via externe diensten kan worden gemobiliseerd. Verschillende respondenten noemden kinderen die te maken hebben met trauma's, ernstige angst, complexe gezinsomstandigheden of meerdere gelijktijdige problemen, terwijl lange wachttijden en beperkte schoolmiddelen de mogelijkheden voor tijdige professionele ondersteuning beperken.

Ook gezins- en systeemfactoren spelen een prominente rol. Specialisten beschreven emotioneel uitdagende situaties waarin ouders de problemen van een kind bagatelliseren of waarin de verwachtingen van school en gezin aanzienlijk uiteenlopen. Andere reacties wijzen op sociale uitsluiting, kinderen die hun leed voornamelijk via hun gedrag uiten, en situaties waarin leerkrachten zelf al onder aanzienlijke druk staan. Over het geheel genomen wijzen de bevindingen erop dat het gevoel van hulpeloosheid bij specialisten vaak verband houdt met de kloof tussen het herkennen van de behoeften van een kind en het beschikken over voldoende middelen, samenwerking en ondersteuningstrajecten om effectief te kunnen reageren. Deze bevinding suggereert dat MindPlay vroegtijdige herkenning en gecoördineerde reacties moet ondersteunen en tegelijkertijd duidelijke richtlijnen moet bieden over de grenzen van schoolgebonden ondersteuning en de trajecten voor overleg en doorverwijzing. De hulpmiddelen moeten een aanvulling vormen op, en niet trachten te vervangen, de gespecialiseerde en therapeutische diensten die nodig zijn in complexere of acute situaties.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Waargenomen nut van spelgebaseerde diagnostische hulpmiddelen



Figuur 57. Waargenomen nut van spelgebaseerde diagnostische

hulpmiddelen Tabel 57. Verdeling van de antwoorden

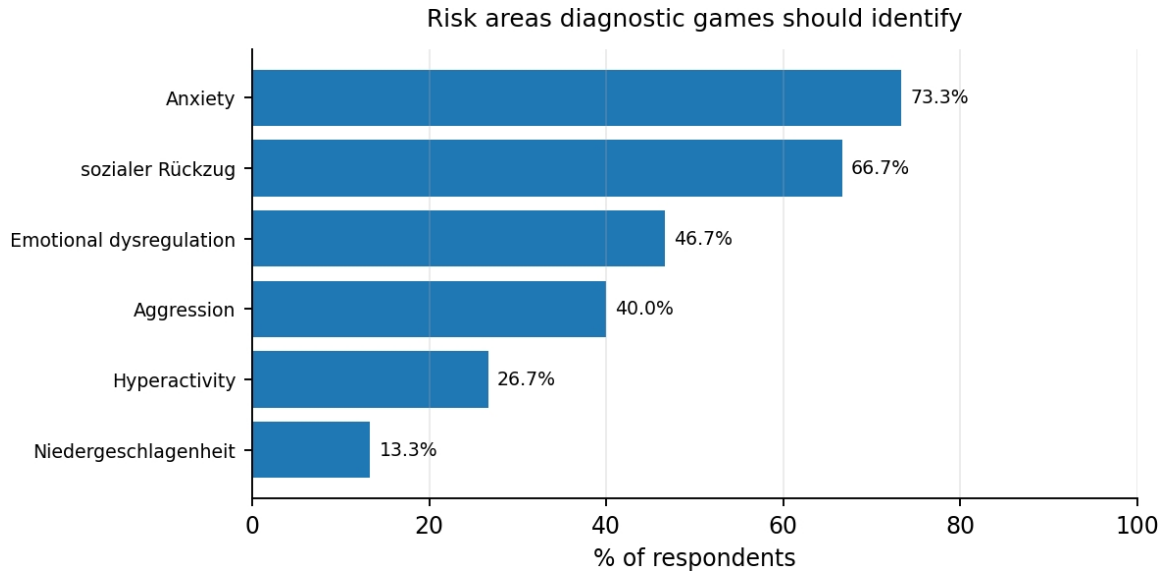
Antwoord	N	% van de respondenten
3	3	20,0%
4	9	60,0%
5	3	20,0%

De respondenten beoordeelden het potentiële nut van op games gebaseerde diagnostische hulpmiddelen zeer positief, met een gemiddelde score van 4,00 op een schaal van 1 tot 5. Een grote meerderheid (80,0%) koos voor de twee hoogste categorieën, waaronder 60,0% die het nut beoordeelde met een 4 en 20,0% die de hoogste score van 5 gaf. De overige 20,0% koos voor de middelste categorie, terwijl geen van de respondenten dergelijke instrumenten als weinig nuttig beschouwde. De resultaten wijzen op een sterke professionele belangstelling voor spelgebaseerde benaderingen als een potentieel nuttige manier om de observatie en vroege herkenning van de emotionele, gedragsmatige en ontwikkelingsbehoeften van kinderen te ondersteunen. Deze bevinding biedt sterke ondersteuning voor de ontwikkeling van spelgebaseerde MindPlay-instrumenten, mits deze duidelijk worden gepositioneerd als gestructureerde observatie- en pedagogische ondersteuningsmiddelen in plaats van als vervanging voor professionele diagnostische beoordelingen. Het ontwerp ervan moet vroege herkenning, communicatie en passende opvolging tussen leerkrachten en specialisten vergemakkelijken.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Risicogebieden die diagnostische spellen moeten identificeren



Figuur 58. Risicogebieden die diagnostische spellen moeten

identificeren Tabel 58. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Angst	11	73,3%
sociaal terugtrekken	10	66,7%
Emotionele ontregeling	7	46,7%
Agressie	6	40,0%
Hyperactiviteit	4	26,7%
Neerslachtigheid	2	13,3%

Analyse: Het meest genoemde risicogebied was angst (11 vermeldingen; 73,3% van de respondenten), op de voet gevolgd door sociale terugtrekking (10; 66,7%). Emotionele ontregeling werd door 46,7% genoemd, agressie door 40,0%, hyperactiviteit door 26,7% en neerslachtigheid door 13,3%. De sterke nadruk op angst en sociale terugtrekking is bijzonder opvallend, aangezien beide in alledaagse klassituaties wellicht minder direct zichtbaar zijn dan meer externaliserend gedrag zoals agressie of hyperactiviteit. De resultaten suggereren daarom dat specialisten verwachten dat spelgebaseerde hulpmiddelen de observatie ondersteunen van een breed spectrum aan emotionele en gedragsmatige risico-indicatoren, inclusief subtiele en internaliserende tekenen van moeilijkheden. Aangezien meerdere antwoorden mogelijk waren, vertegenwoordigen de percentages overlappende prioriteiten en bedragen ze samen niet 100%. Deze bevinding suggereert dat MindPlay-hulpmiddelen bijzondere nadruk moeten leggen op het helpen van onderwijzend personeel bij het opmerken van angst, sociale terugtrekking en emotionele ontregeling, terwijl ze tegelijkertijd de observatie van externaliserende problemen zoals agressie en hyperactiviteit ondersteunen. De hulpmiddelen moeten gestructureerde observatie en vroege herkenning faciliteren, in plaats van te worden gebruikt om een klinische diagnose te stellen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.3.6. Open antwoorden

Wat zou de instrumenten geloofwaardig maken voor psychologen?

De open antwoorden werden thematisch gegroepeerd in de volgende terugkerende kwesties:

Thema	Aantal vermeldingen
Middelen voor implementatie en duidelijke instructies	8
Overige individuele behoeften en ervaringen	5
Behoefte aan gespecialiseerde ondersteuning	1
Opleiding en praktische begeleiding	1
Medewerking en communicatie van de ouders	1

Uit de reacties blijkt dat de professionele geloofwaardigheid in de eerste plaats zou afhangen van het feit of de instrumenten wetenschappelijk onderbouwd, empirisch gevalideerd en methodologisch transparant zijn. Specialisten benadrukten herhaaldelijk het belang van inzicht in de grondslag van de instrumenten, wat ze precies beogen te observeren of te ondersteunen, en hoe de resultaten moeten worden geïnterpreteerd. Duidelijke scoresystemen, interpretatierichtlijnen, referentiewaarden en de mogelijkheid tot vergelijking met gevestigde screeninginstrumenten werden eveneens als belangrijke kenmerken genoemd. Geloofwaardigheid werd niet uitsluitend gezien als een kwestie van wetenschappelijk bewijs. Respondenten benadrukten ook het belang van praktische tests op scholen, positieve professionele ervaringen, ethische normen en normen voor gegevensbescherming, en de bruikbaarheid binnen de dagelijkse schoolpraktijk. Een inleidende training werd genoemd als een aanvullende manier om het vertrouwen van professionals te vergroten. Deze bevinding geeft aan dat de professionele acceptatie van MindPlay-instrumenten zal afhangen van transparant bewijs, duidelijk omschreven doelen en beperkingen, robuuste ethische en gegevensbeschermingsnormen, praktische validatie en duidelijke richtlijnen voor het interpreteren en gebruiken van de gegenereerde informatie. MindPlay moet daarom een onderscheid maken tussen gestructureerde observatie en pedagogische ondersteuning enerzijds en formele psychologische diagnose anderzijds, en het bewijs en de methodologie die ten grondslag liggen aan zijn instrumenten duidelijk communiceren.

Wat moet MindPlay vermijden?

De open antwoorden werden thematisch gegroepeerd in de volgende terugkerende kwesties:

Thema	Aantal vermeldingen
Andere individuele behoeften en ervaringen	11
Middelen voor de implementatie en duidelijke instructies	2
Beperkingen op het gebied van tijd en werkbelasting	1
Medewerking en communicatie van de ouders	1

Uit de open antwoorden komen verschillende specifieke risico's naar voren die volgens specialisten bij de ontwikkeling en implementatie van MindPlay moeten worden vermeden. De grootste zorg betreft de te grote vereenvoudiging van de psychologische en emotionele problemen van kinderen. Zoals een respondent benadrukte: "Kinderen zijn geen checklists", waarmee hij waarschuwde tegen het herleiden van complexe psychische problemen tot al te eenvoudige categorieën of scores. Nauw hiermee verbonden was het risico van voortijdige diagnostische etikettering, waarbij respondenten waarschuwden voor benaderingen die kinderen te snel in categorieën indelen zonder voldoende professionele beoordeling en contextueel inzicht. Specialisten benadrukten ook dat MindPlay geen vervanging mag zijn voor professioneel oordeel of de relationele dimensie van psychologische en

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

onderwijsondersteuning. Eén respondent waarschuwde specifiek voor „te veel digitalisering zonder een echte relationele component“ en benadrukte dat persoonlijk contact centraal moet blijven staan. Spelgebaseerde en digitale hulpmiddelen moeten daarom observatie, reflectie en communicatie ondersteunen in plaats van
dienen als geautomatiseerde mechanismen voor het interpreteren van de moeilijkheden van kinderen. Andere zorgen hadden betrekking op de kans dat resultaten verkeerd worden begrepen of overgeïnterpreteerd, met name als het doel en de beperkingen van de hulpmiddelen niet duidelijk worden gecommuniceerd. Respondenten waarschuwden ook voor benaderingen die extra werklast veroorzaken of moeilijk te integreren zijn in de dagelijkse schoolpraktijk. Over het geheel genomen wijzen de reacties op een sterke voorkeur voor hulpmiddelen die kindgericht, contextgevoelig en professioneel onderbouwd blijven en transparant zijn over hun beperkingen.

MindPlay moet diagnostische etikettering, oversimplificatie, overmatig vertrouwen op geautomatiseerde of digitale interpretatie en elke suggestie dat de instrumenten professionele beoordeling vervangen, vermijden. In plaats daarvan moeten de instrumenten gestructureerde observatie en pedagogische reflectie ondersteunen, met behoud van professioneel oordeel, individuele context en het belang van menselijke relaties

Welke kenmerken zouden MindPlay het meest effectief maken?

De open antwoorden werden thematisch gegroepeerd in de volgende terugkerende punten:

Thema	Aantal vermeldingen
Andere individuele behoeften en ervaringen	7
Middelen voor de implementatie en duidelijke instructies	4
Medewerking en communicatie van de ouders	3
Beperkingen op het gebied van tijd en werkdruk	1
Behoefte aan gespecialiseerde ondersteuning	1

Uit de open antwoorden kwamen verschillende kenmerken naar voren die specialisten belangrijk vonden voor de effectiviteit van MindPlay. In de antwoorden werd met name de nadruk gelegd op de noodzaak om wetenschappelijke geloofwaardigheid te combineren met praktische bruikbaarheid. Zoals een respondent het samenvatte, moeten de hulpmiddelen “een duidelijke structuur, een wetenschappelijke onderbouwing en tegelijkertijd een eenvoudige toepassing in de dagelijkse schoolpraktijk” bieden. Dit suggereert dat een op bewijs gebaseerd ontwerp op zichzelf niet voldoende is; de hulpmiddelen moeten ook begrijpelijk en realistisch zijn voor gebruik binnen bestaande schoolroutines.

Een andere terugkerende prioriteit was een kindvriendelijk en boeiend ontwerp. Respondenten benadrukten het belang van interactieve elementen die kinderen actief betrekken, in plaats van conventionele lesmaterialen te kopiëren. Eén specialist riep op tot „interactieve elementen die kinderen echt boeien en niet aanvoelen als zomaar weer een werkblad“. Dit onderstreept de waarde van speelsheid, toegankelijkheid en leeftijdsgeschikte interactie als centrale kenmerken van de MindPlay-aanpak. De reacties benadrukten ook het belang van vroegtijdige herkenning en preventief gebruik. Specialisten waardeerden hulpmiddelen die onderwijspersoneel konden helpen opkomende zorgen op te merken voordat deze ernstiger worden, waaronder „mogelijkheden voor vroegtijdige herkenning die helpen problemen te identificeren voordat ze escaleren“. Dit versterkt de potentiële rol van MindPlay als een gestructureerd observatie- en pedagogisch ondersteuningsmiddel in plaats van als een diagnostisch instrument.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Andere reacties benadrukten het belang van duidelijke implementatierichtlijnen, samenwerking met ouders en specialisten, en realistische tijdsvereisten. Al met al suggereren de bevindingen dat de effectiviteit niet afhangt van één enkel kenmerk, maar van de combinatie van wetenschappelijke onderbouwing, eenvoud, betrokkenheid van het kind, vroegtijdige herkenning, duidelijke begeleiding en integratie in bestaande ondersteuningsstructuren. MindPlay is waarschijnlijk het meest effectief wanneer het een op bewijs gebaseerde en transparante methodologie combineert met een eenvoudige implementatie, boeiende en leeftijdsgeschikte activiteiten, ondersteuning voor vroegtijdige herkenning en duidelijke trajecten voor samenwerking tussen leerkrachten, specialisten en gezinnen.

Slotopmerkingen

Over het geheel genomen wijzen de bevindingen uit de vragenlijst onder schoolpsychologen, begeleiders en ontwikkelingsspecialisten op een sterke professionele basis voor vroegtijdige herkenning en ondersteuning, naast duidelijk geïdentificeerde gebieden waarop de onderwijspraktijk en de interprofessionele samenwerking kunnen worden versterkt. De respondenten gaven aan veel vertrouwen te hebben in het herkennen van emotionele, gedrags- en sociale moeilijkheden, in de communicatie met ouders en in de samenwerking met leerkrachten bij vroegtijdige herkenning. Doorverwijzingen door leerkrachten en observatiechecklists behoorden tot de meest gebruikte benaderingen voor vroegtijdige beoordeling, wat het belang van samenwerking tussen leerkrachten en gespecialiseerde professionals nog eens onderstreept.

Tegelijkertijd constateerden de specialisten belangrijke hiaten in het bredere proces van vroegtijdige ondersteuning. Angst, conflicten met leeftijdsgenoten, emotionele ontregeling en leermoeilijkheden behoorden tot de problemen die het vaakst aan hen werden gemeld, terwijl uit hun open antwoorden bleek dat stillere en minder zichtbare moeilijkheden bijzonder gemakkelijk over het hoofd kunnen worden gezien. Angst, sociale terugtrekking, subtiele uitsluiting, psychosomatische klachten en emotionele nood bij ogenschijnlijk goed aangepaste kinderen kwamen naar voren als belangrijke voorbeelden. Specialisten identificeerden daarom het herkennen van symptomen en de communicatie met ouders als de twee competenties van leerkrachten die het meest versterkt moesten worden.

De bevindingen laten ook een aanzienlijke kloof zien tussen herkenning en reactie. Specialisten beschreven situaties waarin de behoeften van kinderen wel worden herkend, maar waarin tijdige en passende ondersteuning moeilijk te realiseren is vanwege beperkte middelen, lange wachttijden, complexe gezinsomstandigheden of onvoldoende medewerking van de ouders. Dit geeft aan dat het versterken van vroege herkenning op zichzelf niet voldoende is; effectieve ondersteuning hangt ook af van duidelijke communicatie, gecoördineerde professionele trajecten en realistische toegang tot gespecialiseerde diensten.

De respondenten toonden sterke steun voor het potentieel van spelgebaseerde hulpmiddelen: 80,0% beoordeelde het potentiële nut ervan als zeer hoog. Angst en sociale terugtrekking werden aangemerkt als bijzonder belangrijke gebieden die met dergelijke hulpmiddelen beter in beeld kunnen worden gebracht. Specialisten stelden echter ook duidelijke voorwaarden voor professionele geloofwaardigheid en ethisch gebruik. MindPlay-hulpmiddelen moeten wetenschappelijk onderbouwd, methodologisch transparant en in de praktijk getest zijn, en vergezeld gaan van duidelijke richtlijnen over het doel, de interpretatie en de beperkingen. Zoals blijkt uit de open antwoorden, waarschuwden specialisten dat „kinderen geen checklists zijn“ en waarschuwden zij tegen voorbarige diagnostische etikettering, oversimplificatie van complexe psychologische problemen en overmatige digitalisering ten koste van persoonlijke relaties en professioneel oordeel.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Alles bij elkaar genomen wijzen de bevindingen erop dat MindPlay moet worden gepositioneerd als een gestructureerde observatie- en pedagogische ondersteuningsaanpak, in plaats van als vervanging voor professionele psychologische beoordeling. De effectiviteit ervan hangt af van de combinatie van een op bewijs gebaseerde methodologie met een eenvoudige en realistische implementatie, boeiende en leeftijdsgeschikte activiteiten, ondersteuning bij vroegtijdige herkenning en duidelijke samenwerkingstrajecten tussen leerkrachten, specialisten en gezinnen. De bevindingen van de vragenlijst moeten worden bekeken in combinatie met de resultaten van de kwalitatieve focusgroepen om ervoor te zorgen dat de uiteindelijke MindPlay-instrumenten professioneel geloofwaardig, ethisch verantwoord, contextgevoelig en haalbaar zijn voor de dagelijkse schoolpraktijk.

Co-funded by the European Union

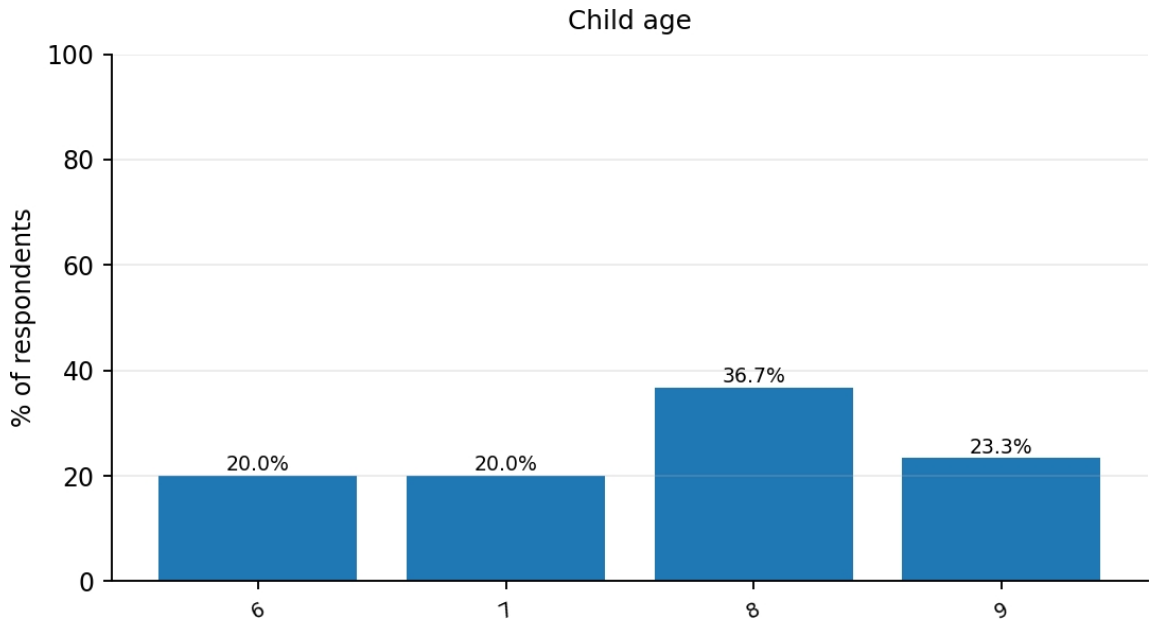
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.4. Resultaten van de vragenlijstonderzoek onder ouders

In dit hoofdstuk worden de beschrijvende bevindingen voor de groep respondenten onder de ouders gepresenteerd. Voor elke gesloten vraag worden de resultaten visueel en numeriek weergegeven, gevolgd door een korte interpretatie van wat de verdeling aangeeft voor de ontwikkeling en implementatie van MindPlay-instrumenten.

3.4.1. Achtergrondinformatie

Leeftijd van het kind



Figuur 59. Leeftijd van het kind

Tabel 59. Verdeling van de antwoorden

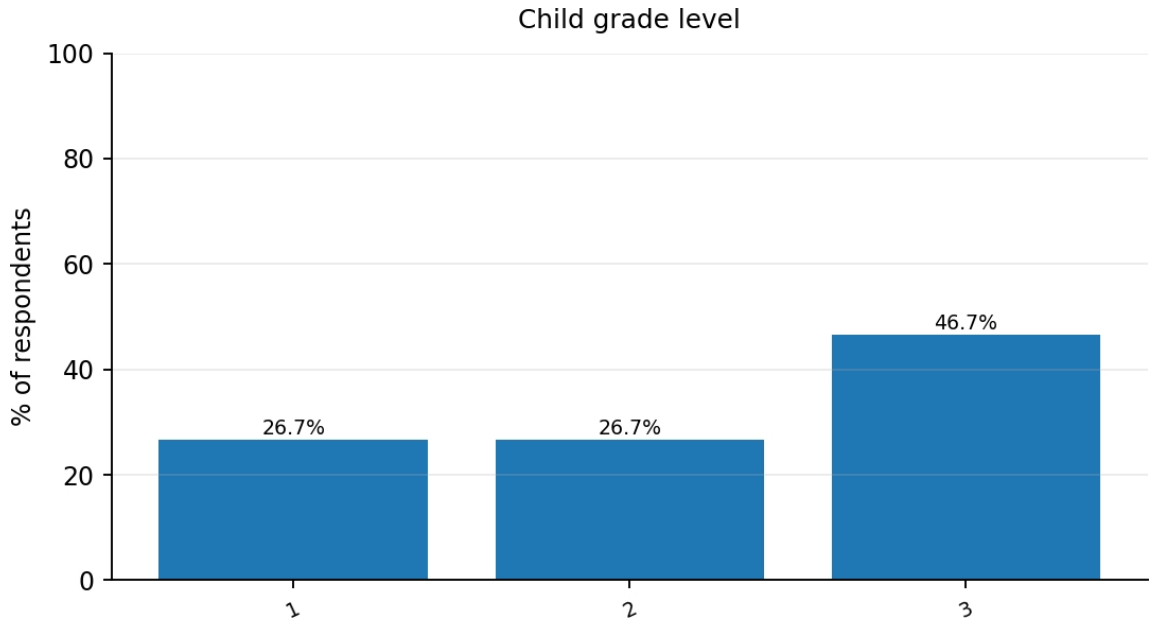
Antwoord	N	% van de respondenten
6	6	20,0%
7	6	20,0%
8	11	36,7%
9	7	23,3%

Analyse: de grootste groep respondenten gaf aan een kind van 8 jaar te hebben (11 respondenten; 36,7%), gevolgd door ouders van kinderen van 9 jaar (7; 23,3%). Ouders van 6- en 7-jarige kinderen vertegenwoordigden elk 20,0% van de steekproef. Over het geheel genomen zijn alle leeftijdsgroepen van 6 tot 9 jaar vertegenwoordigd, waarbij kinderen van 8–9 jaar 60,0% van de steekproef van ouders uitmaken. Deze verdeling biedt een breed ouderlijk

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

perspectief over de eerste jaren van de basisschool, waarbij oudere kinderen binnen de doelgroep iets sterker vertegenwoordigd zijn. De leeftijdsverdeling suggereert dat MindPlay-materiaal ontwikkelingsgericht en voldoende flexibel moet zijn om recht te doen aan de verschillen in emotionele, sociale en gedragsmatige ontwikkeling gedurende de eerste jaren van de basisschool. Met deze bevinding moet rekening worden gehouden bij het ontwerpen van MindPlay-materiaal, met name wat betreft praktische bruikbaarheid, communicatie met belanghebbenden en de behoefte aan vroegtijdige, laagdrempelige ondersteuning.

Leerjaar van het kind



Figuur 60. Leeftijdsgroep van het kind Tabel 60. Verdeling van de antwoorden

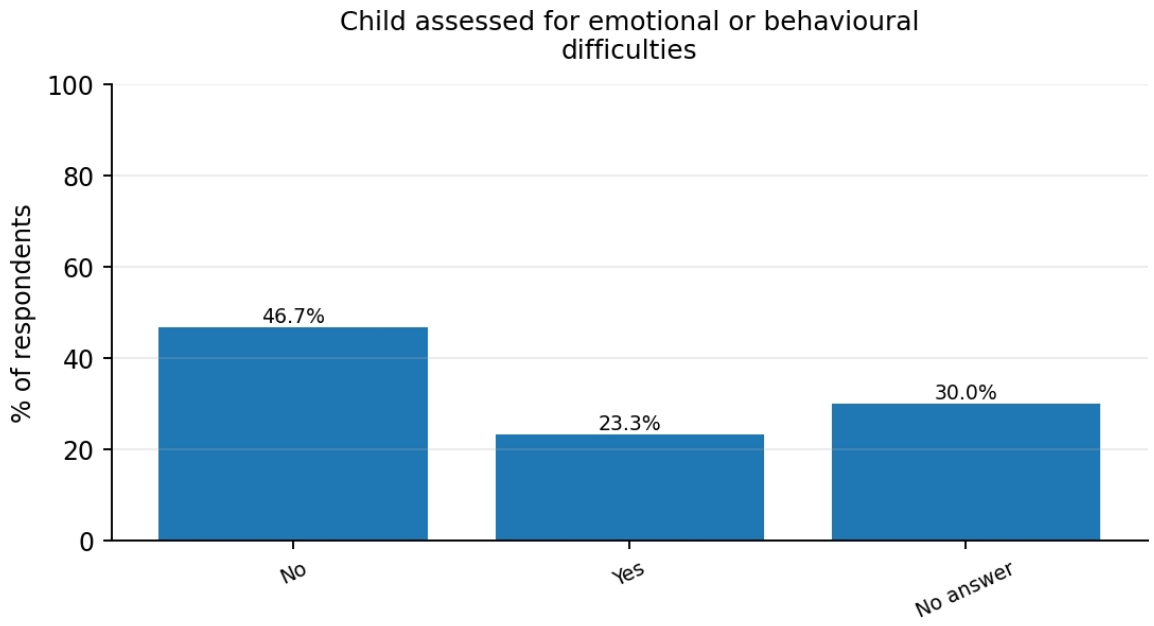
Antwoord	N	% van de respondenten
1	8	26,7%
2	8	26,7%
3	14	46,7%

Analyse De grootste groep respondenten had kinderen in groep 3 (14 respondenten; 46,7%). Ouders van kinderen in groep 1 en groep 2 waren in gelijke mate vertegenwoordigd, met 8 respondenten (26,7%) in elke groep. De verdeling omvat dus de perspectieven van ouders uit alle drie de eerste groepen van de basisschool, hoewel leerlingen uit groep 3 sterker vertegenwoordigd zijn in de steekproef. De vertegenwoordiging van alle drie de groepen onderstreept de noodzaak dat MindPlay-materiaal aanpasbaar is voor de eerste jaren van de basisschool

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillen in de emotionele, sociale en ontwikkelingsbehoeften van kinderen naarmate ze vorderen op school.

Kind beoordeeld op emotionele of gedragsproblemen



Figuur 61. Kind beoordeeld op emotionele of gedragsproblemen Tabel 61.

Verdeling van de antwoorden

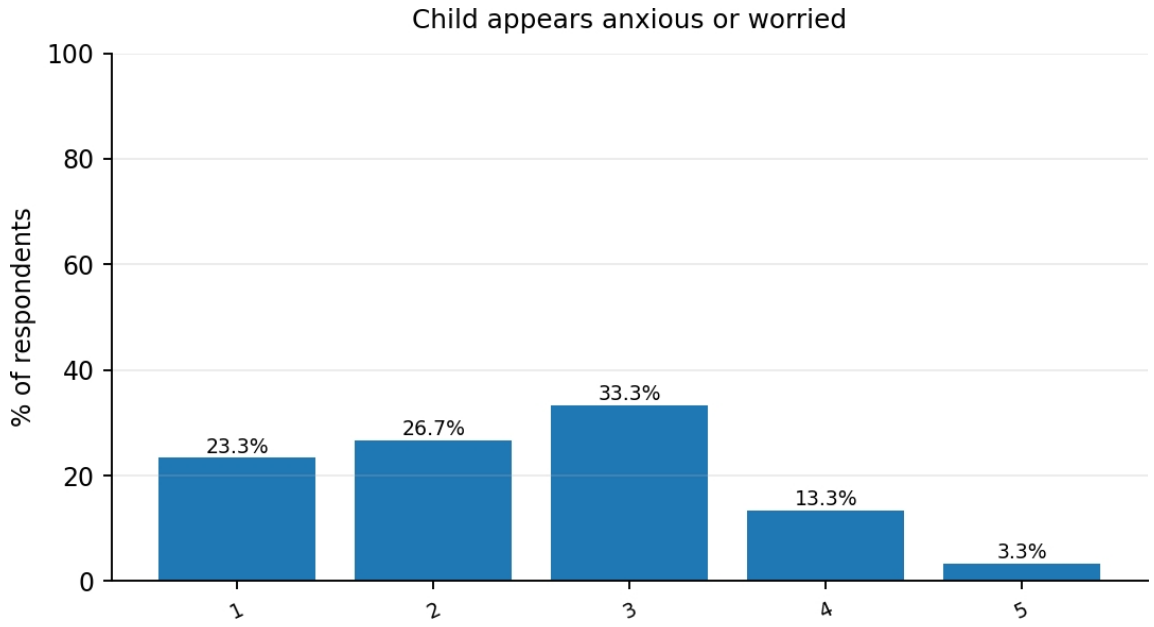
Antwoord	N	% van de respondenten
Nee	14	46,7%
Ja	7	23,3%
Geen antwoord	9	30,0%

Analyse: Bijna de helft van de ouders (14 respondenten; 46,7%) gaf aan dat hun kind niet was onderzocht op emotionele of gedragsproblemen, terwijl 7 ouders (23,3%) aangaven dat hun kind wel een dergelijk onderzoek had ondergaan. Nog eens 9 respondenten (30,0%) gaven geen specifiek antwoord. Uit de bevindingen blijkt dus dat slechts een minderheid van de ouders in de steekproef melding maakte van ervaring met een formele beoordeling, terwijl het relatief hoge aandeel ongespecificeerde antwoorden betekent dat het totale aantal eerdere beoordelingen met enige voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. Deze bevinding onderstreept het belang dat MindPlay-hulpmiddelen toegankelijk zijn voor gezinnen, ongeacht of een kind eerder een professionele beoordeling heeft ondergaan, waarbij een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen vroege observatie en ondersteuning enerzijds en formele psychologische of klinische beoordeling anderzijds.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

3.4.2. Prevalentie en kenmerken van psychische gezondheidsproblemen

Het kind lijkt angstig of bezorgd



Figuur 62. Het kind lijkt angstig of bezorgd Tabel 62.

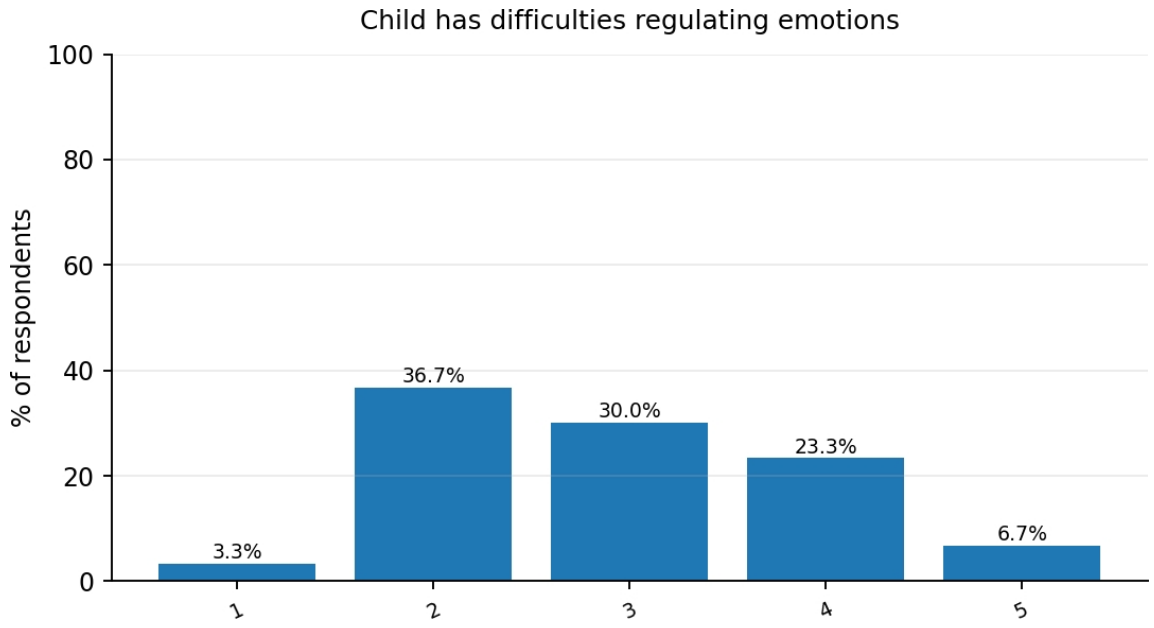
Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
1	7	23,3%
2	8	26,7%
3	10	33,3%
4	4	13,3%
5	1	3,3%

Analyse: Ouders rapporteerden over het algemeen relatief lage tot matige niveaus van angst of bezorgdheid bij hun kinderen, met een gemiddelde score van 2,47 op een schaal van 1 tot 5. De helft van de respondenten (50,0%) koos de twee laagste categorieën, terwijl 33,3% de middelste categorie koos. Een kleiner maar relevant deel (16,7%) koos de twee hoogste categorieën, wat erop wijst dat tekenen van angst of bezorgdheid bij sommige kinderen in de steekproef meer uitgesproken zijn. De verdeling wijst dus op aanzienlijke variatie in de waarnemingen van de ouders, in plaats van dat er binnen de groep sprake is van een uniform niveau van angst. Hoewel de meerderheid van de ouders geen hoge niveaus van angst of bezorgdheid rapporteerde, ondersteunt de aanwezigheid van meer uitgesproken zorgen bij een subgroep van kinderen de opname van voor de leeftijd geschikte MindPlay-activiteiten die volwassenen helpen tekenen van emotionele stress en angst in een vroeg stadium op te merken en erop te reageren.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Kind heeft moeite met het reguleren van emoties



Figuur 63. Kind heeft moeite met het reguleren van emoties Tabel

63. Verdeling van de antwoorden

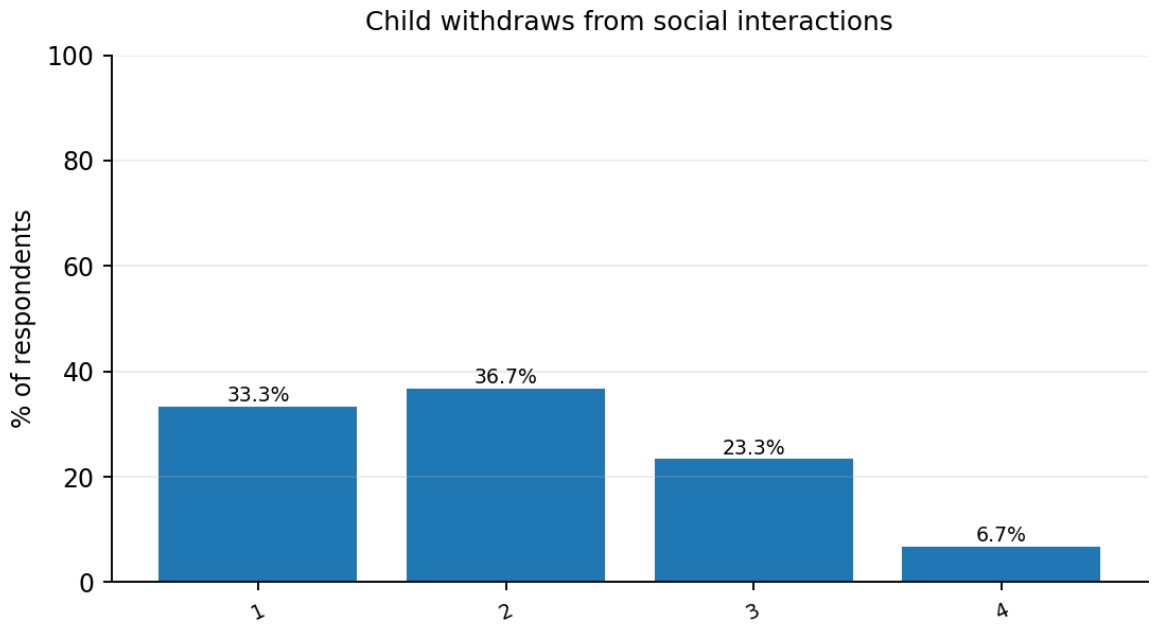
Antwoord	N	% van de respondenten
1	1	3,3%
2	11	36,7%
3	9	30,0%
4	7	23,3%
5	2	6,7%

Analyse: Ouders rapporteerden uiteenlopende niveaus van moeilijkheden bij de emotionele regulatie van hun kinderen, met een gemiddelde score van 2,93 op een schaal van 1 tot 5. Terwijl 40,0% van de respondenten de twee laagste categorieën selecteerde, koos 30,0% de middelste categorie en nog eens 30,0% de twee hoogste categorieën. In vergelijking met angst of zorgen zijn de antwoorden gelijkmatiger verdeeld over de schaal, wat erop wijst dat problemen met emotionele regulatie een relatief grote zorg vormen voor een aanzienlijke subgroep van kinderen. De bevindingen wijzen erop dat de ervaringen per gezin aanzienlijk verschillen: sommige ouders merken weinig problemen op, terwijl anderen deze veel vaker melden. Deze bevinding pleit voor het opnemen van praktische, op de leeftijd afgestemde MindPlay-activiteiten die kinderen helpen emoties te herkennen, uit te drukken en te reguleren, en die tegelijkertijd ouders en onderwijspersoneel toegankelijke strategieën bieden om emotionele zelfregulatie in alledaagse situaties te ondersteunen. Met deze bevinding moet rekening worden gehouden bij het ontwerpen van MindPlay-materiaal,

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

met name wat betreft de praktische bruikbaarheid, de communicatie met belanghebbenden en de behoefte aan vroegtijdige, laagdrempelige ondersteuning.

Kind trekt zich terug uit sociale interacties



Figuur 64. Kind trekt zich terug uit sociale interacties Tabel

64. Verdeling van de antwoorden

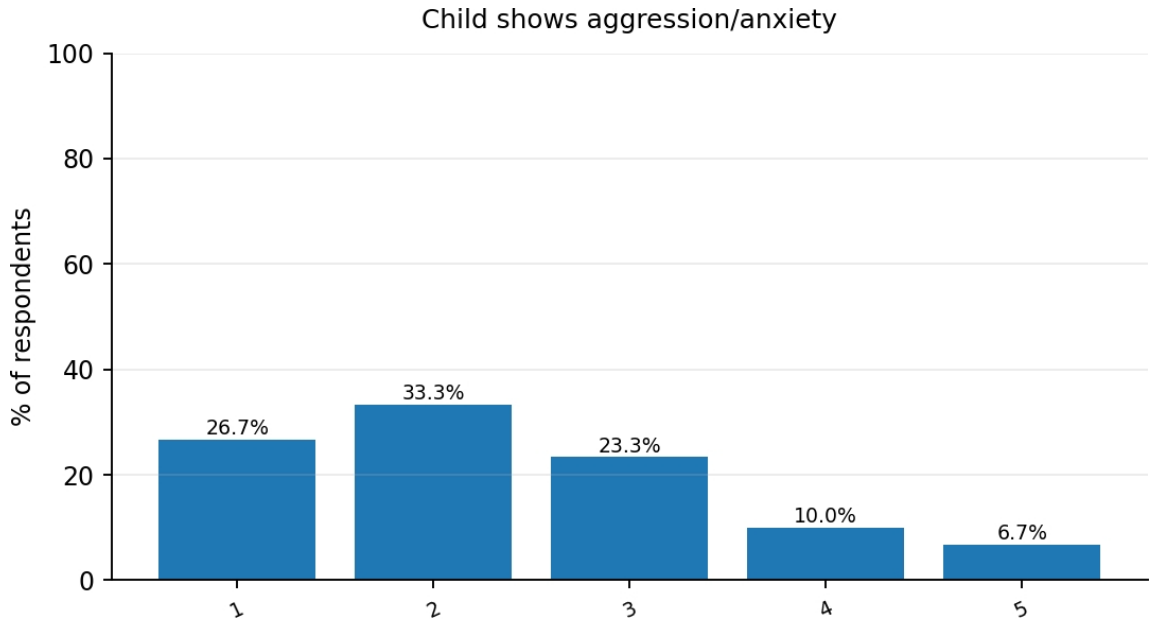
Antwoord	N	% van de respondenten
1	10	33,3%
2	11	36,7%
3	7	23,3%
4	2	6,7%

Analyse: Ouders rapporteerden over het algemeen een lage mate van sociale terugtrekking bij hun kinderen, met een gemiddelde score van 2,03 op een schaal van 1 tot 5. Een duidelijke meerderheid (70,0%) koos de twee laagste categorieën, terwijl 23,3% de middelste categorie koos en 6,7% de twee hoogste categorieën. De verdeling geeft aan dat terugtrekking uit sociale interacties voor de meeste kinderen in de steekproef van ouders geen grote zorg is. Niettemin meldde een kleinere groep ouders matige of meer uitgesproken tekenen van terugtrekking, wat aangeeft dat deze moeilijkheid voor sommige kinderen relevant is, ook al komt deze over het algemeen minder vaak voor. Hoewel sociale terugtrekking niet op grote schaal door ouders werd gemeld, moet MindPlay toch de herkenning van minder zichtbare sociale en emotionele moeilijkheden ondersteunen, vooral omdat terugtrekking mogelijk minder

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

opvallen dan storend gedrag en mogelijk zorgvuldige observatie vereist, zowel thuis als op school.

Kind vertoont agressie/angst



Figuur 65. Kind vertoont agressie/angst Tabel 65.

Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
1	8	26,7%
2	10	33,3%
3	7	23,3%
4	3	10,0 %
5	2	6,7%

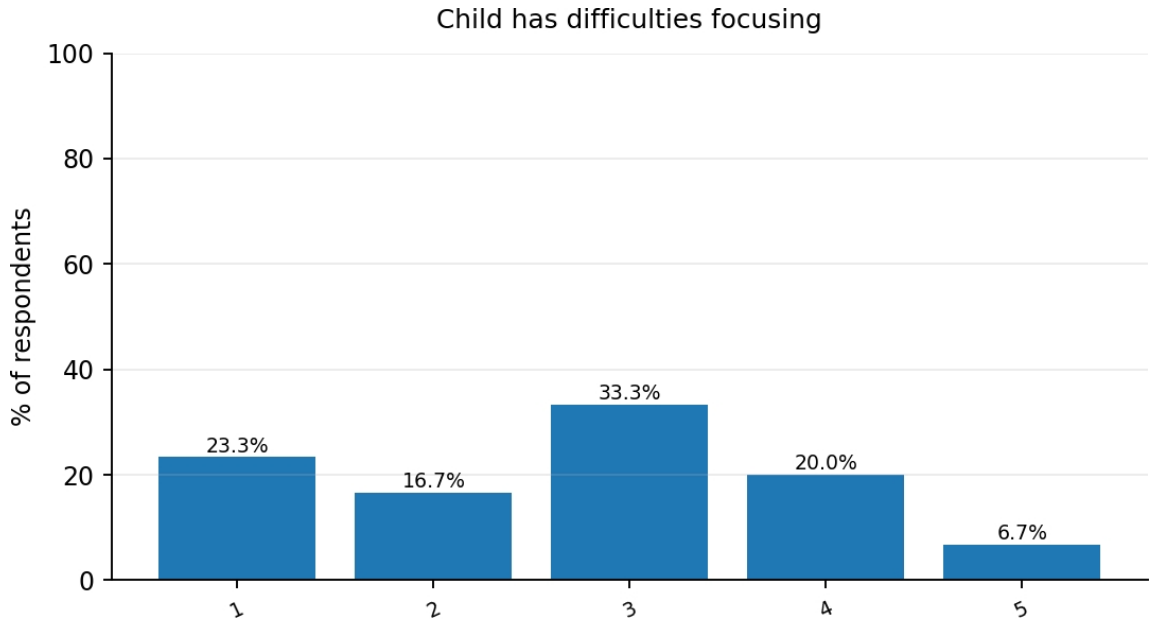
Analyse: Ouders rapporteerden over het algemeen relatief lage niveaus van agressie/angst, met een gemiddelde score van 2,37 op een schaal van 1 tot 5. Een meerderheid van de respondenten (60,0%) koos de twee laagste categorieën, terwijl 23,3% de middelste categorie koos. 16,7% koos echter de twee hoogste categorieën, wat erop wijst dat er bij een kleinere maar relevante subgroep van kinderen meer uitgesproken moeilijkheden aanwezig zijn. De verdeling suggereert daarom dat dit gedrag of deze emotionele reacties niet prominent aanwezig zijn in de steekproef van ouders als geheel, maar voor sommige gezinnen wel een aanzienlijke zorg kunnen vormen.

Deze bevinding ondersteunt een gedifferentieerde MindPlay-aanpak die er niet van uitgaat dat alle kinderen hetzelfde niveau of dezelfde soort moeilijkheden hebben. Activiteiten moeten ouders en onderwijspersoneel helpen bij het herkennen van en reageren op

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

meer uitgesproken emotionele of gedragsreacties te herkennen en erop te reageren, terwijl ze tegelijkertijd geschikt blijven voor algemeen preventief gebruik bij de bredere groep kinderen

Het kind heeft moeite met concentreren



Figuur 66. Kind heeft moeite met concentreren

Tabel 66. Verdeling van de antwoorden

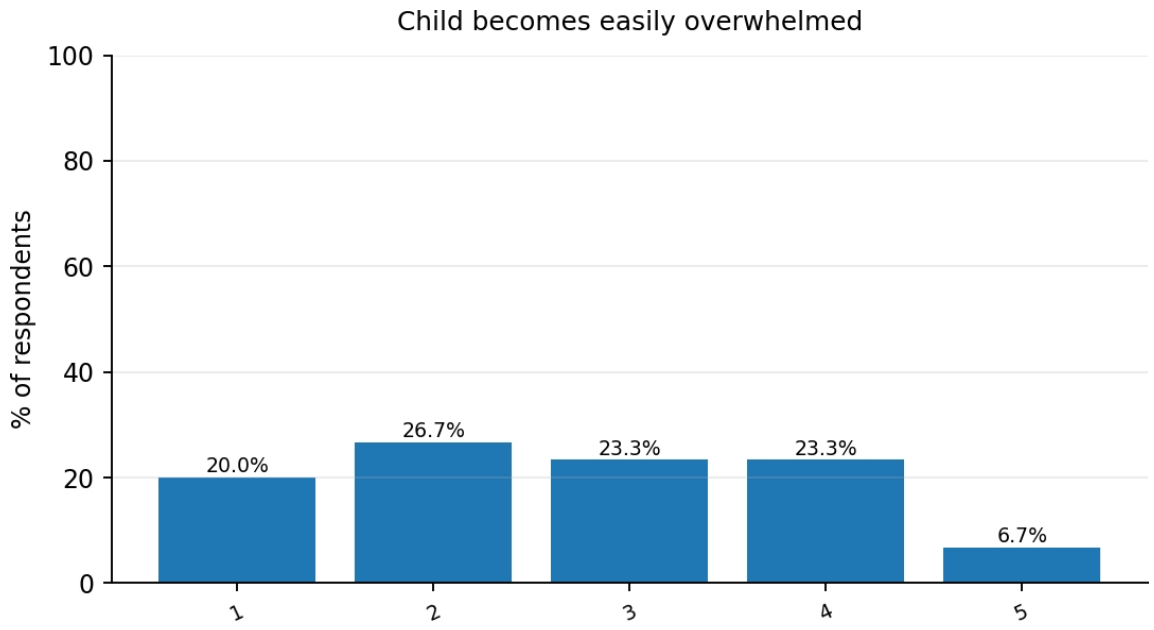
Antwoord	N	% van de respondenten
1	7	23,3%
2	5	16,7%
3	10	33,3%
4	6	20,0%
5	2	6,7%

Analyse: Ouders rapporteerden uiteenlopende niveaus van moeilijkheden met betrekking tot het concentratievermogen van hun kinderen, met een gemiddelde score van 2,70 op een schaal van 1 tot 5. Terwijl 40,0% de twee laagste categorieën selecteerde, koos een derde van de respondenten (33,3%) de middelste categorie en 26,7% de twee hoogste categorieën. De verdeling suggereert dat concentratieproblemen niet bij alle ouders even uitgesproken zijn, maar wel een relevante zorg vormen voor een aanzienlijk deel van de gezinnen. In vergelijking met sociaal terugtrekken komen concentratieproblemen vaker voor in de observaties van ouders.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Mini-conclusie: Deze bevinding ondersteunt het opnemen van voor de leeftijd geschikte MindPlay-activiteiten die de aandacht en zelfregulering bevorderen, terwijl ze ouders en onderwijspersoneel helpen te herkennen wanneer aanhoudende concentratieproblemen nader toezicht of aanvullend professioneel advies rechtvaardigen.

Het kind raakt snel overweldigd



Figuur 67. Kind raakt snel overweldigd Tabel 67. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
1	6	20,0%
2	8	26,7%
3	7	23,3%
4	7	23,3%
5	2	6,7%

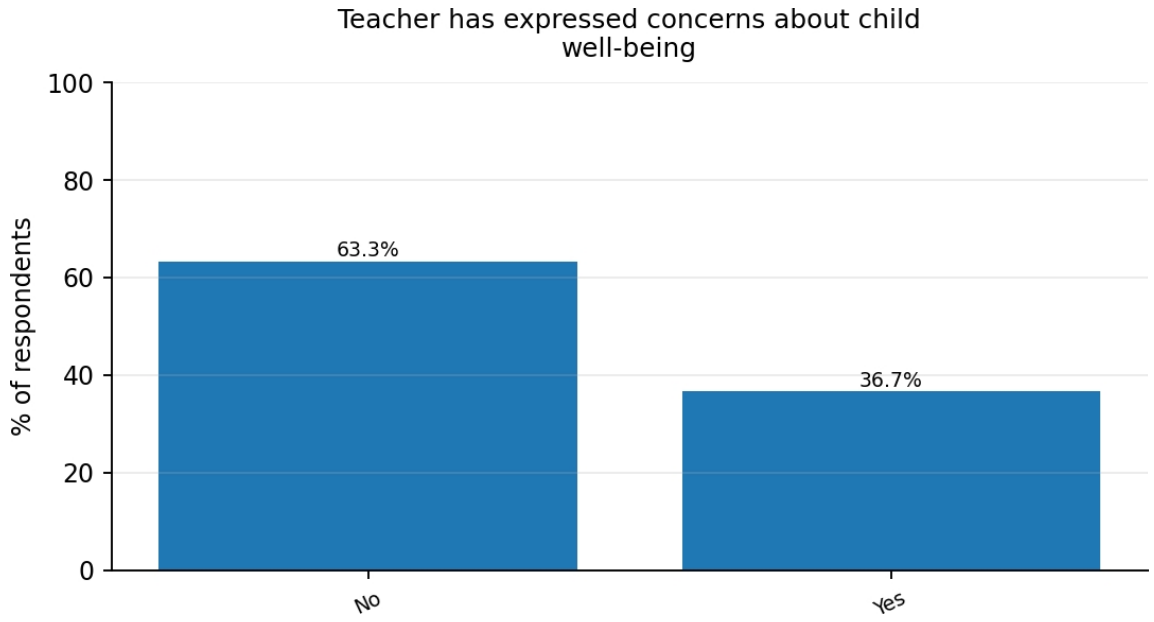
Analyse: Ouders rapporteerden uiteenlopende ervaringen met betrekking tot de mate waarin hun kinderen overweldigd raken, met een gemiddelde score van 2,70 op een schaal van 1 tot 5. Bijna de helft van de respondenten (46,7%) koos voor de twee laagste categorieën, terwijl 23,3% de middelste categorie koos. Tegelijkertijd koos 30,0% voor de twee hoogste categorieën, wat aangeeft dat het snel overweldigd raken een relatief uitgesproken zorg is voor bijna een derde van de kinderen in de steekproef. De verdeling wijst dus op aanzienlijke verschillen tussen kinderen en suggereert dat moeilijkheden bij het omgaan met emotionele of situationele eisen relevant zijn voor een aanzienlijke subgroep van gezinnen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Mini-conclusie: Deze bevinding pleit voor het opnemen van leeftijdsgeschikte MindPlay-activiteiten die de emotionele zelfregulatie en copingvaardigheden versterken, en die ouders en onderwijspersoneel helpen situaties te herkennen waarin kinderen overweldigd kunnen raken, zodat zij tijdig passende ondersteuning kunnen bieden.

3.4.3. Samenwerking met de school

Leerkracht heeft zijn/haar bezorgdheid geuit over het welzijn van het kind



Figuur 68. Leerkracht heeft zijn/haar bezorgdheid geuit over het welzijn van het kind

Tabel 68. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Nee	19	63,3%
Ja	11	36,7%

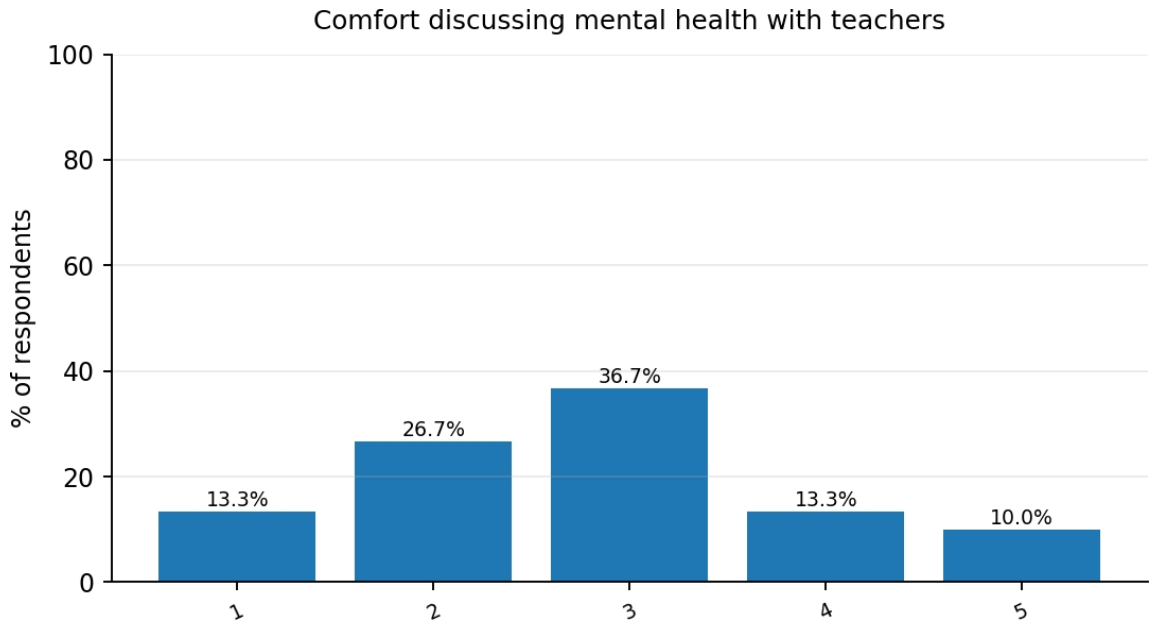
Analyse: De meerderheid van de ouders (19 respondenten; 63,3%) gaf aan dat een leerkracht geen zorgen had geuit over het welzijn van hun kind, terwijl 11 ouders (36,7%) aangaven dat een leerkracht dergelijke zorgen wel had geuit. Hoewel er dus voor de meeste kinderen in de steekproef geen zorgen werden gemeld, is het opvallend dat meer dan een derde van de ouders door een leerkracht was benaderd. Dit wijst erop dat communicatie tussen leerkrachten en ouders over het welzijn van kinderen al deel uitmaakt van de ervaring van een aanzienlijk deel van de deelnemende gezinnen. Deze bevinding moet ook worden geïnterpreteerd in het licht van de eerdere antwoorden van de ouders, waaruit blijkt dat er aanzienlijke verschillen bestaan in de emotionele en gedragsproblemen die thuis worden waargenomen. Verschillen tussen de waarnemingen van ouders en leerkrachten kunnen erop wijzen dat kinderen zich

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

zich thuis en op school verschillend kunnen gedragen. Dit onderstreept het belang van het combineren van observaties uit beide omgevingen wanneer er zorgen ontstaan, in plaats van te vertrouwen op één enkel perspectief.

Deze bevinding benadrukt het belang van constructieve communicatie tussen leerkrachten en ouders bij het vroegtijdig herkennen van de behoeften van kinderen op het gebied van welzijn. MindPlay zou deze samenwerking kunnen ondersteunen door een gezamenlijk, niet-stigmatiserend kader te bieden voor het bespreken van observaties en zorgen, waarbij een duidelijk onderscheid wordt gehandhaafd tussen alledaagse observatie en professionele beoordeling.

Zich op hun gemak voelen bij het bespreken van geestelijke gezondheid met leerkrachten



Figuur 69. Hoe gemakkelijk vinden leerlingen het om met docenten over geestelijke gezondheid te praten? Tabel 69. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
1	4	13,3%
2	8	26,7%
3	11	36,7%
4	4	13,3%
5	3	10,0%

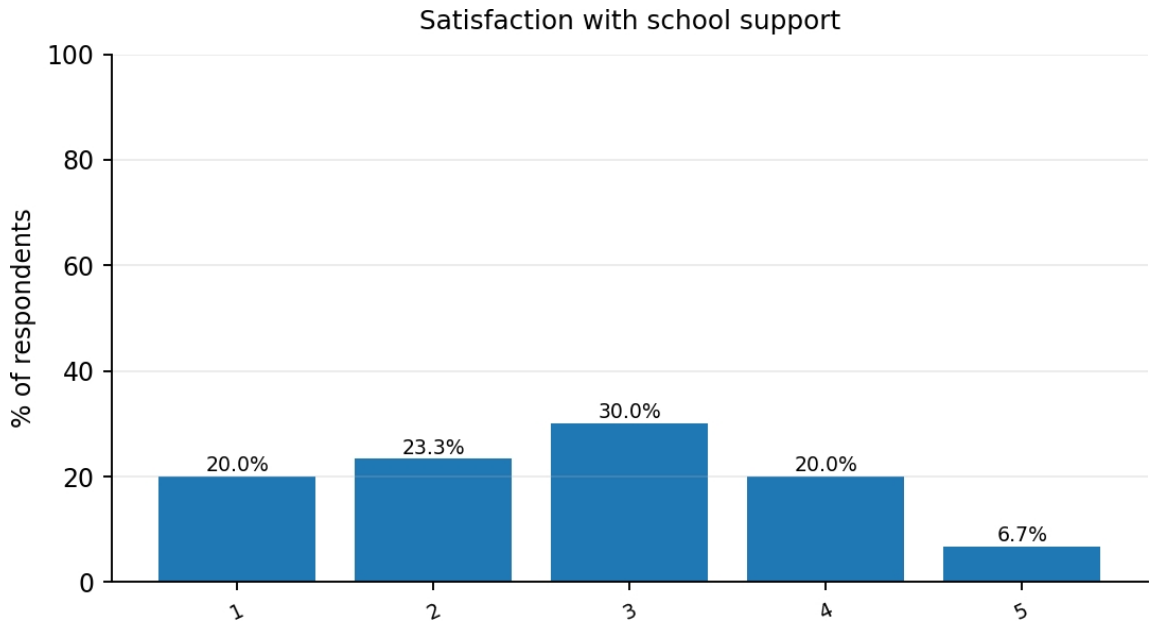
Analyse: Ouders gaven aan zich matig tot relatief ongemakkelijk te voelen bij het bespreken van geestelijke gezondheid met leerkrachten, met een gemiddelde score van 2,80 op een schaal van 1 tot 5. De grootste groep (36,7%) koos de middelste categorie, terwijl 40,0% de twee laagste categorieën koos, wat wijst op een zekere mate van ongemak. Ter vergelijking: slechts 23,3% koos de twee hoogste categorieën. De bevindingen suggereren daarom dat

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

gesprekken over de geestelijke gezondheid van kinderen voor een aanzienlijk deel van de ouders gevoelig of moeilijk kunnen blijven, zelfs wanneer de communicatie tussen gezinnen en scholen verder goed verloopt. Dit resultaat is met name relevant in het licht van de bevinding dat 36,7% van de ouders al door een leerkracht was benaderd met zorgen over het welzijn van hun kind. Samen wijzen de bevindingen erop dat het uiten van zorgen slechts één onderdeel is van effectieve samenwerking tussen school en gezin; ouders moeten zich ook voldoende veilig en op hun gemak voelen om deze gesprekken aan te gaan.

Deze bevinding onderstreept de noodzaak dat MindPlay een gevoelige, toegankelijke en niet-stigmatiserende communicatie tussen scholen en gezinnen ondersteunt. Richtlijnen voor onderwijzend personeel zouden moeten bijdragen aan het creëren van constructieve gesprekken die gericht zijn op gedeelde observaties en het welzijn van het kind, in plaats van op labels of aannames, terwijl ouders worden aangemoedigd om als partners mee te denken over het vinden van passende ondersteuning.

Tevredenheid over de ondersteuning door de school



Figuur 70. Tevredenheid over ondersteuning door de

school Tabel 70. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
1	6	20,0%
2	7	23,3%
3	9	30,0%
4	6	20,0%
5	2	6,7%

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

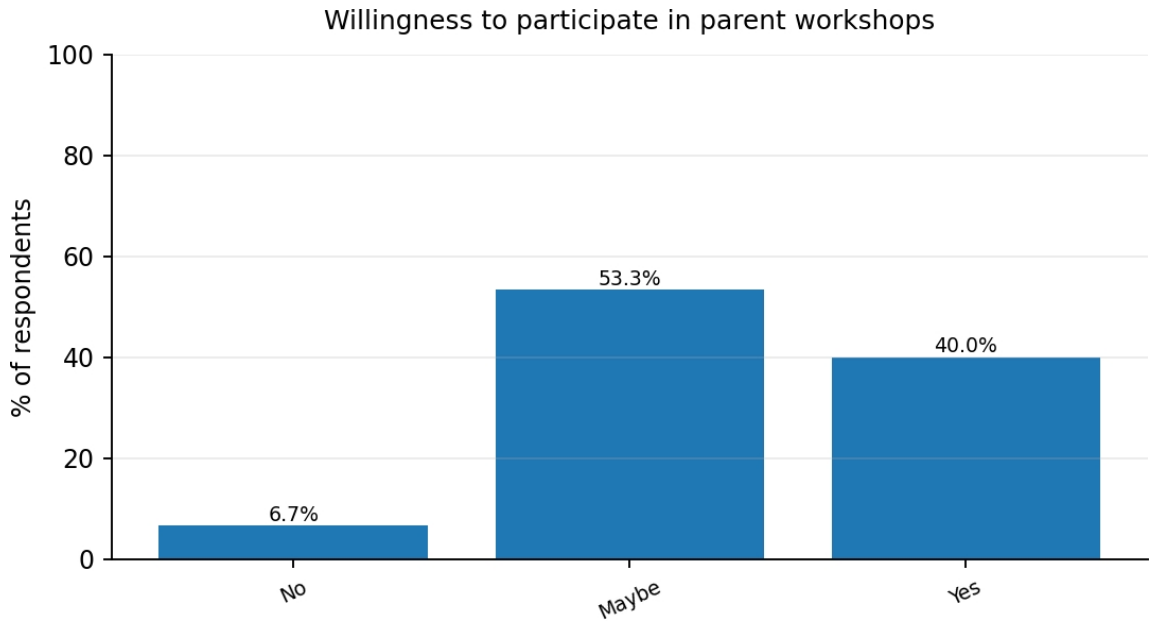
Analyse: Ouders gaven aan relatief weinig tevreden te zijn over de ondersteuning die scholen bieden, met een gemiddelde score van 2,70 op een schaal van 1 tot 5. In totaal koos 43,3% voor de twee laagste categorieën, tegenover 26,7% die de twee hoogste categorieën selecteerde, terwijl 30,0% een beoordeling in het midden van de schaal gaf. Slechts 3,3% van de respondenten koos voor de hoogste beoordeling. De verdeling suggereert daarom dat, hoewel sommige gezinnen de ondersteuning door de school positief ervaren, een aanzienlijk deel niet volledig tevreden is met de ondersteuning die momenteel beschikbaar is voor het emotionele en mentale welzijn van kinderen.

Deze bevinding is met name relevant wanneer deze wordt bekeken in het licht van het feit dat ouders zich relatief ongemakkelijk voelen bij het bespreken van geestelijke gezondheid met leerkrachten. Samen wijzen deze resultaten erop dat het versterken van de ondersteuning door de school niet alleen te maken heeft met de beschikbaarheid van middelen of interventies, maar ook met de manier waarop de ondersteuning wordt gecommuniceerd, toegankelijk is en door gezinnen wordt ervaren.

Deze bevinding suggereert dat MindPlay zou kunnen bijdragen aan het versterken van de ondersteuning tussen school en gezin door praktische hulpmiddelen, duidelijkere communicatiekanalen en gezamenlijke benaderingen voor het bespreken van het welzijn van kinderen te bieden. De hulpmiddelen moeten echter een aanvulling vormen op bredere ondersteuningsstructuren op school en mogen niet worden gepresenteerd als vervanging voor adequate professionele en gespecialiseerde diensten.

3.4.4. Openheid ten opzichte van MindPlay en informatiebehoeften

Bereidheid om deel te nemen aan workshops voor ouders



Figuur 71. Bereidheid om deel te nemen aan workshops voor ouders

Tabel 71. Verdeling van de antwoorden

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

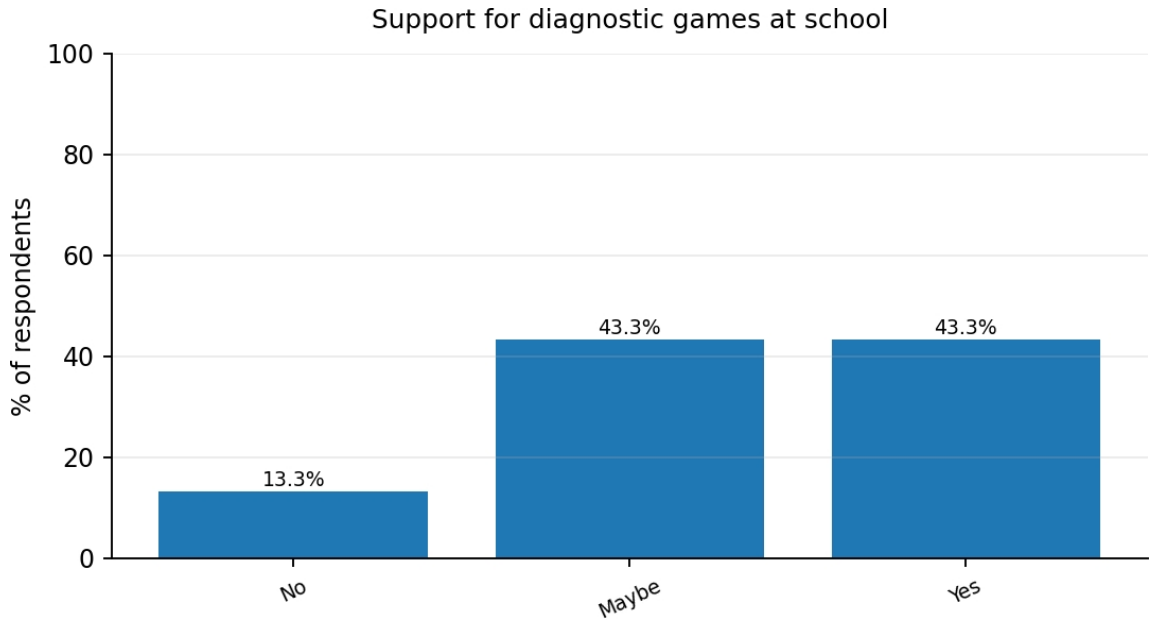
Antwoord	N	% van de respondenten
Nee	2	6,7%
Misschien	16	53,3%
Ja	12	40,0%

Analyse: Meer dan de helft van de ouders (16 respondenten; 53,3%) gaf aan dat ze misschien zouden deelnemen aan MindPlay-gerelateerde workshops voor ouders, terwijl 40,0% (12 respondenten) duidelijk bereid was om deel te nemen. Slechts 6,7% (2 respondenten) gaf aan dat ze niet zouden deelnemen. In totaal was 93,3% van de ouders bereid of mogelijk bereid om mee te doen, wat wijst op een aanzienlijke openheid voor activiteiten gericht op ouders, hoewel deelname voor veel respondenten wellicht afhangt van de toegankelijkheid, relevantie en praktische organisatie van de workshops. Het grote aandeel „Misschien"-antwoorden is bijzonder belangrijk. Het suggereert dat de betrokkenheid van ouders niet als vanzelfsprekend mag worden beschouwd, maar mogelijk kan worden versterkt door middel van duidelijke communicatie over het doel en de voordelen van de workshops, praktische en relevante inhoud, en formats die goed te combineren zijn met de bestaande verantwoordelijkheden van gezinnen.

Deze bevinding biedt een positieve basis voor het betrekken van ouders bij MindPlay, terwijl tegelijkertijd wordt gesuggereerd dat workshops voor ouders praktisch, toegankelijk en duidelijk gekoppeld aan dagelijkse uitdagingen moeten zijn. Flexibele opzetvormen en niet-stigmatiserende communicatie kunnen helpen om aanvankelijke interesse om te zetten in actieve deelname.

Mini-conclusie: Deze bevinding zou

Ondersteuning voor diagnostische spellen op school



Figuur 72. Steun voor diagnostische spellen op school

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

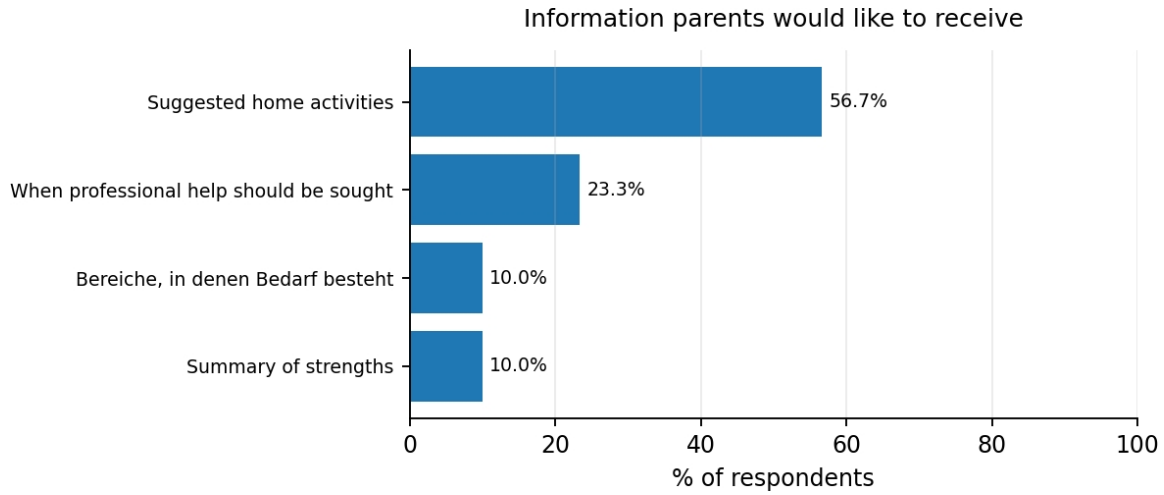
Tabel 72. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Nee	4	13,3%
Misschien	13	43,3%
Ja	13	43,3%

Analyse: Ouders stonden over het algemeen positief, maar enigszins terughoudend tegenover het gebruik van diagnostische spellen op school. Een gelijk aantal antwoordde 'Ja' (13 respondenten; 43,3%) en 'Misschien' (13; 43,3%), terwijl 13,3% (4 respondenten) het gebruik ervan niet steunde. In totaal was 86,7% van de ouders voorstander of mogelijk voorstander, wat wijst op een aanzienlijke openheid ten opzichte van spelgebaseerde benaderingen, maar ook suggereert dat veel ouders wellicht aanvullende informatie nodig hebben voordat ze een definitief standpunt innemen. Het hoge percentage 'Misschien'-antwoorden onderstreept het belang van een duidelijke communicatie over het doel, de methodologie en de beperkingen van MindPlay-tools aan gezinnen. Ouders moeten begrijpen dat spelgebaseerde activiteiten bedoeld zijn ter ondersteuning van gestructureerde observatie, vroegtijdige herkenning en het welzijn van kinderen, en niet om klinische diagnoses te stellen of kinderen een etiket op te plakken.

Deze bevinding biedt een positieve basis voor de introductie van de spelgebaseerde MindPlay-tools op scholen, maar benadrukt ook het belang van voorlichting aan ouders en transparantie. Duidelijke, toegankelijke en niet-stigmatiserende communicatie over hoe de tools werken, welke informatie ze opleveren en hoe de observaties zullen worden gebruikt, kan essentieel zijn voor het opbouwen van vertrouwen en acceptatie bij ouders.

Informatie die ouders graag zouden willen ontvangen



Figuur 73. Informatie die ouders graag zouden willen ontvangen

Tabel 73. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten

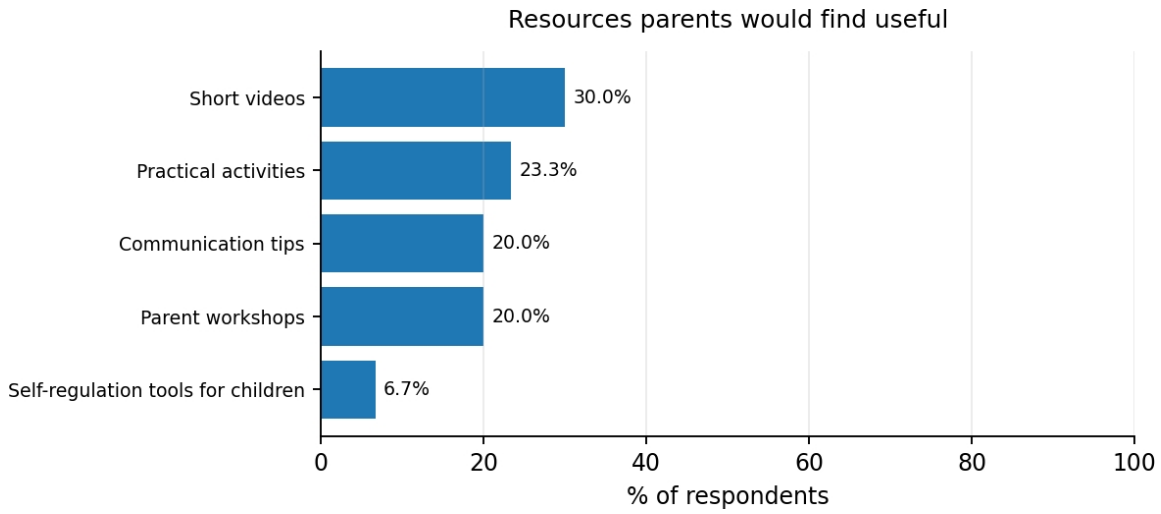
Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Voorgestelde activiteiten thuis	17	56,7%
Wanneer moet professionele hulp worden gezocht?	7	23,3%
Gebieden waar behoefte bestaat	3	10,0%
Overzicht van sterke punten	3	10,0%

Analyse: De meest gevraagde informatie betrof suggesties voor activiteiten die ouders thuis kunnen doen (17 respondenten; 56,7%), wat wijst op een sterke voorkeur voor praktische en direct toepasbare begeleiding. De op één na meest gekozen optie was informatie over wanneer professionele hulp moet worden ingeroepen (7; 23,3%). De bevindingen wijzen erop dat ouders vooral willen weten wat ze zelf kunnen doen in alledaagse situaties en wanneer de behoeften van een kind mogelijk extra professionele ondersteuning vereisen. Deze combinatie wijst op de behoefte aan toegankelijke begeleiding die ouders ondersteunt in hun dagelijkse rol en tegelijkertijd duidelijke grenzen aangeeft tussen ondersteuning thuis en situaties waarin specialistisch advies nodig is.

MindPlay zou ouders eenvoudige, op de leeftijd afgestemde activiteiten moeten bieden die thuis kunnen worden gebruikt, vergezeld van duidelijke en niet-alarmerende richtlijnen over signalen die kunnen wijzen op de noodzaak van verder professioneel advies of ondersteuning. Dit zou de continuïteit tussen thuis en school kunnen versterken en ouders tegelijkertijd helpen zich beter geïnformeerd en zelfverzekerder te voelen over hun rol bij het ondersteunen van het welzijn van hun kind.

Hulpmiddelen die ouders nuttig zouden vinden



Figuur 74. Hulpmiddelen die ouders nuttig zouden vinden

Tabel 74. Verdeling van de antwoorden

Antwoord	N	% van de respondenten
Korte video's	9	30,0%

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Praktische activiteiten	7	23,3%
Communicatietips	6	20,0%
Workshops voor ouders	6	20,0%
Hulpmiddelen voor zelfregulering voor kinderen	2	6,7%

Analyse: Korte video's (9 respondenten; 30,0%) waren het meest geprefereerde type hulpmiddel, gevolgd door praktische activiteiten (7; 23,3%). De bevindingen wijzen erop dat ouders de voorkeur geven aan toegankelijke, beknopte en actiegerichte hulpmiddelen die gemakkelijk in het dagelijkse gezinsleven kunnen worden gebruikt. In plaats van voornamelijk te vertrouwen op uitgebreid theoretisch materiaal, zouden de hulpmiddelen voor ouders van MindPlay belangrijke informatie moeten overbrengen in vormen die gemakkelijk te begrijpen zijn en die weinig tijd vergen om te raadplegen of toe te passen. De voorkeur voor praktische activiteiten sluit ook aan bij de eerdere bevinding dat 56,7% van de ouders vooral graag suggesties zou willen ontvangen voor activiteiten die ze thuis kunnen doen.

MindPlay zou moeten overwegen om korte, toegankelijke informatievormen, met name video's, te combineren met praktische activiteiten voor thuis en duidelijke begeleiding voor ouders. Het aanbieden van informatie in overzichtelijke en gebruiksvriendelijke vormen kan de betrokkenheid van ouders helpen versterken en ervoor zorgen dat ondersteuning van het welzijn gemakkelijker in de dagelijkse gezinsroutines kan worden geïntegreerd.

3.4.5. Open antwoorden

Wat zijn de belangrijkste emotionele of gedragsproblemen waarmee uw kind te maken heeft?

De open antwoorden werden thematisch gegroepeerd in de volgende terugkerende kwesties:

Thema	Aantal vermeldingen
Andere individuele behoeften en ervaringen	18
Emotionele regulatie en angst	8
Taal- en inclusiebarrières	3
Medewerking en communicatie van ouders	1

De open antwoorden weerspiegelen een breed scala aan ervaringen van ouders, waarbij er geen enkele uitdaging is die kenmerkend is voor alle kinderen. Ouders noemden moeilijkheden met betrekking tot emotionele regulatie, angst, concentratie en aandacht, sociaal zelfvertrouwen en communicatie, evenals taalgerelateerde barrières. Verschillende antwoorden beschreven zeer individuele situaties, terwijl sommige ouders aangaven weinig of geen significante emotionele of gedragsproblemen te hebben. Moeilijkheden met concentratie en aandacht kwamen in verschillende antwoorden naar voren, naast emotionele uitdagingen zoals angst, overweldigd raken en moeilijkheden met het beheersen van emoties. Ook sociale en interpersoonlijke aspecten kwamen aan bod, waaronder verlegenheid en moeite om zelfverzekerd met anderen om te gaan. Deze observaties vormen een aanvulling op de kwantitatieve bevindingen, waarin concentratieproblemen en zorgen over emotionele regulatie door een aanzienlijk deel van de ouders werden gemeld.

Taal en inclusie bleken voor sommige gezinnen eveneens relevant te zijn. Een ouder legde uit dat „de taal nog niet volledig begrepen kan worden omdat het kind nog niet vloeiend Duits spreekt", wat illustreert hoe taalbarrières de participatie, communicatie en mogelijk ook de

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

emotionele ervaring op school. Een andere ouder noemde simpelweg ‘concentratiegebrek’, terwijl ‘verlegenheid’ in een ander antwoord als een belangrijke uitdaging werd genoemd. Deze korte antwoorden illustreren de verscheidenheid aan zorgen die ouders hebben met betrekking tot het dagelijkse welzijn van hun kinderen.

Belangrijk is dat de reacties suggereren dat de behoeften van kinderen niet moeten worden begrepen aan de hand van één vooraf vastgesteld profiel. Wat ouders als een uitdaging ervaren, kan te maken hebben met emotionele, gedragsmatige, sociale, taalkundige of ontwikkelingsgerelateerde factoren, en deze kunnen op verschillende manieren op elkaar inwerken, afhankelijk van het kind en zijn of haar omgeving.

De bevindingen onderstrepen de noodzaak dat MindPlay flexibel en kindgericht blijft, waarbij observatie op emotioneel, gedragsmatig, sociaal en aandachtsgerelateerd gebied wordt ondersteund zonder kinderen voortijdig in hokjes te plaatsen. De aanwezigheid van taalgerelateerde zorgen suggereert ook dat activiteiten en begeleiding toegankelijk moeten zijn en rekening moeten houden met verschillende taalkundige en gezinscontexten.

Welke ondersteuning zou u als ouder helpen?

De open antwoorden werden thematisch gegroepeerd in de volgende terugkerende kwesties:

Thema	Aantal vermeldingen
Andere individuele behoeften en ervaringen	11
Medewerking en communicatie van de ouders	10
Opleiding en praktische begeleiding	8
Emotionele regulatie en angst	3
Stress binnen het gezin en de thuisomgeving	3

Uit de open antwoorden blijkt dat ouders vooral op zoek zijn naar praktische begeleiding die in alledaagse gezinssituaties kan worden toegepast, in combinatie met regelmatiger en constructievere communicatie vanuit de school. Verschillende ouders vroegen expliciet om ‘tips voor thuis’, ‘praktische activiteiten voor thuis’ en begeleiding bij het omgaan met moeilijke situaties. Meer specifieke behoeften waren onder meer strategieën om kinderen te helpen omgaan met frustratie, schoolgerelateerde angst, veranderingen, sociale conflicten, een laag zelfvertrouwen en moeite om kalm te blijven.Een tweede belangrijk thema betreft de communicatie tussen school en gezin. Ouders vroegen om ‘meer gesprekken met leerkrachten’, ‘meer communicatie vanuit de school’ en ‘meer feedback over mijn kind’. Eén respondent vroeg specifiek om communicatie vanuit de school over de emotionele situatie van kinderen. Deze reacties sluiten aan bij de kwantitatieve bevinding dat ouders aangaven zich relatief ongemakkelijk te voelen bij het bespreken van geestelijke gezondheid met leerkrachten en relatief ontevreden waren over de bestaande ondersteuning door de school.

Ouders toonden ook interesse in workshops, uitwisseling met lotgenoten en toegankelijke leermiddelen. Suggesties waren onder meer workshops voor ouders, mogelijkheden om ervaringen uit te wisselen met andere ouders en korte uitlegvideo’s. Eén ouder vroeg bijvoorbeeld om ‘video’s waarin wordt uitgelegd hoe ik rustig kan omgaan met het respectloze gedrag van mijn kind tegenover anderen’. Dit sluit aan bij de eerder genoemde voorkeur voor korte video’s en praktische activiteiten voor thuis.

Sommige reacties brengen ook belemmeringen aan het licht die gezinnen niet gemakkelijk zelf kunnen aanpakken. Een ouder legde uit: „Ik zou mijn kind extra taallessen kunnen geven, maar ik werk veel en kan deze

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

ondersteuning bieden", terwijl een ander zei: „We wachten al maanden op een afspraak met een specialist." Weer een ander beschreef de ervaring van het gezin eenvoudigweg als: „We voelen ons behoorlijk alleen met dit probleem." Deze reacties illustreren dat de behoefte aan ondersteuning voor ouders verder reikt dan alleen informatie en ook toegang tot professionele hulp, realistische verwachtingen van de school en erkenning van de beperkingen van gezinnen op het gebied van tijd, taal en middelen omvat.

De bevindingen suggereren dat de ondersteuning van MindPlay voor ouders praktisch en toegankelijk moet zijn en nauw aansluit bij alledaagse gezinssituaties. Het aanbod moet concrete strategieën voor thuis combineren met duidelijke informatie, korte en toegankelijke formats en begeleiding voor constructieve communicatie met scholen. Tegelijkertijd moet MindPlay de grenzen erkennen van wat gezinnen zelfstandig aankunnen en, indien nodig, duidelijke trajecten bieden naar aanvullende professionele ondersteuning.

Slotopmerkingen

Over het geheel genomen geven de bevindingen van de vragenlijst voor ouders een genuanceerd beeld van het emotionele en gedragsmatige welzijn van kinderen en van de ervaringen van gezinnen met ondersteuning vanuit de school. Hoewel voor de meerderheid van de kinderen geen hoge mate van moeilijkheden werd gemeld, wijzen de resultaten op betekenisvolle subgroepen die te maken hebben met uitdagingen op het gebied van emotionele regulatie, concentratie, angst en het snel overweldigd raken. Sociaal terugtrekken werd minder vaak gemeld, maar blijft voor sommige kinderen relevant en kan vanwege het minder zichtbare karakter ervan bijzondere aandacht vereisen.

De bevindingen benadrukken ook het belang van de relatie tussen gezinnen en scholen. Meer dan een derde van de ouders (36,7%) gaf aan dat een leerkracht zijn of haar bezorgdheid had geuit over het welzijn van hun kind. Tegelijkertijd gaven ouders aan zich relatief weinig op hun gemak te voelen bij het bespreken van geestelijke gezondheid met leerkrachten (gemiddelde 2,80/5), waarbij 40,0% de twee laagste categorieën selecteerde. De tevredenheid over de bestaande ondersteuning op school was eveneens relatief laag (gemiddeld 2,70/5), waarbij 43,3% de twee laagste categorieën koos, tegenover 26,7% die de twee hoogste koos. Samen wijzen deze bevindingen erop dat het versterken van het welzijn van kinderen niet alleen vroegtijdige herkenning vereist, maar ook op vertrouwen gebaseerde, toegankelijke en niet-stigmatiserende communicatie tussen scholen en gezinnen.

Ouders toonden niettemin een aanzienlijke openheid ten aanzien van betrokkenheid bij MindPlay. 40,0% gaf blijk van een duidelijke bereidheid om deel te nemen aan workshops voor ouders en nog eens 53,3% gaf aan dat ze wellicht zouden deelnemen. Evenzo steunde 43,3% het gebruik van spelgebaseerde hulpmiddelen op school en antwoordde nog eens 43,3% „Misschien". Deze bevindingen wijzen op een aanzienlijk potentieel voor ouderbetrokkenheid, terwijl het relatief hoge aandeel onbesliste antwoorden suggereert dat duidelijke informatie over het doel, het gebruik en de beperkingen van MindPlay-hulpmiddelen belangrijk zal zijn voor het opbouwen van vertrouwen en participatie.

De informatiebehoeften van ouders zijn sterk praktisch van aard. Suggesties voor activiteiten om thuis te doen (56,7%) waren het meest gevraagde type informatie, terwijl ouders ook interesse toonden in het weten wanneer professionele hulp moet worden ingeroepen. Korte video's en praktische activiteiten kwamen naar voren als de voorkeursvormen van informatiebronnen. Open antwoorden bevestigden deze voorkeur, waarbij ouders vroegen om „tips voor thuis", praktische oefeningen, workshops en meer open communicatie met leerkrachten. Tegelijkertijd

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

wezen sommige reacties op bredere beperkingen, waaronder beperkte tijd bij ouders, taalbarrières, lange wachttijden voor gespecialiseerde hulp en het gevoel in de steek gelaten te worden bij de problemen van een kind.

Alles bij elkaar genomen wijzen de bevindingen erop dat het onderdeel voor ouders van MindPlay praktisch, toegankelijk en empowerend moet zijn, zonder extra verantwoordelijkheid bij gezinnen te leggen. Het materiaal moet leeftijdsgeschikte thuisactiviteiten bieden, beknopte en begrijpelijke informatie, richtlijnen om te herkennen wanneer aanvullende professionele ondersteuning aangewezen kan zijn, en hulpmiddelen die constructieve communicatie met scholen vergemakkelijken. MindPlay moet ook duidelijk communiceren dat gestructureerde observatie en spelgebaseerde activiteiten bedoeld zijn om het welzijn van kinderen te ondersteunen en vroegtijdige herkenning te bevorderen, in plaats van diagnostische labels te geven.

De bevindingen van de vragenlijst moeten worden bekeken in combinatie met de resultaten van de focusgroepen met ouders om ervoor te zorgen dat MindPlay zowel de behoeften van kinderen als de dagelijkse realiteit van gezinnen weerspiegelt, en tegelijkertijd een sterkere samenwerking tussen ouders, leerkrachten en gespecialiseerde professionals ondersteunt.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

4. Overzichtstabellen en synthese

4.1. Vergelijkende synthese van doelgroepen

Thema	Leerkrachten	Schoolhoofden	Psychologen/specialisten	Ouders
Uitdagingen op het gebied van geestelijke gezondheid	Leerkrachten merken in de dagelijkse praktijk in de klas vaak concentratieproblemen, conflicten met leeftijdsgenoten, angst en andere emotionele en gedragsproblemen op.	Schoolhoofden bevestigen dat geestelijke gezondheid een belangrijk aandachtspunt is op schoolniveau, met name emotionele problemen en conflicten met leeftijdsgenoten.	Specialisten wijzen op angst, conflicten met leeftijdsgenoten en emotionele ontregeling, maar benadrukken ook minder zichtbare internaliserende problemen, zoals sociale terugtrekking, die mogelijk over het hoofd worden gezien.	Ouders melden uiteenlopende niveaus van moeilijkheden, waarbij emotionele regulatie, concentratie en het snel overweldigd raken naar voren komen als relevante zorgen voor aanzienlijke subgroepen van kinderen.
Vroegtijdige signalering	Leerkrachten baseren zich voornamelijk op dagelijkse observatie, terwijl geformaliseerde monitoringinstrument en of -procedures minder consequent worden gebruikt.	De meeste scholen melden een of andere vorm van vroegtijdige signalering, maar de werkwijzen variëren tussen vastgelegde en informele procedures, wat wijst op een inconsistente formalisering.	Deskundigen melden dat er sprake is van relatief sterke competenties en dat er al gebruik wordt gemaakt van doorverwijzingen door leerkrachten en observatiechecklists, maar benadrukken de noodzaak van wetenschappelijk onderbouwde, transparante en ethisch verantwoorde gestructureerde hulpmiddelen.	Ouders hebben behoefte aan duidelijke, toegankelijke en niet-stigmatiserende informatie over opkomende zorgen en aan een duidelijk onderscheid tussen alledaagse observatie en professionele beoordeling.
Belangrijkste belemmeringen	Tijdgebrek en werkdruk, beperkte toegang tot professionele ondersteuning en uitdagingen op het gebied van communicatie en samenwerking met ouders beïnvloeden het vermogen van leerkrachten om te reageren.	Tijdgebrek is de belangrijkste belemmering, in combinatie met opleidingsbehoeften, grote klassen, een beperkt aanbod aan hulpmiddelen, personeelsbeperking en en uiteenlopende mate van ouderbetrokkenheid.	Stigma of weerstand bij ouders en onvoldoende bewustzijn bij leerkrachten zijn belangrijke belemmeringen, terwijl beperkte middelen, lange wachttijden en hiaten in de toegang tot gespecialiseerde ondersteuning tijdige reacties bemoeilijken.	Het feit dat het moeilijk is om met leerkrachten over geestelijke gezondheid te praten, de relatief lage tevredenheid over de ondersteuning door de school, informatiehiaten en praktische beperkingen kunnen de betrokkenheid van het gezin en de toegang tot ondersteuning.
De relevantie van MindPlay	MindPlay is het meest relevant wanneer de hulpmiddelen praktisch, eenvoudig te	Schoolleiders staan zeer open voor MindPlay, met name	Specialisten staan positief tegenover spelgebaseerde hulpmiddelen, mits deze wetenschappelijk onderbouwd, transparant en ethisch verantwoord	Ouders staan zeer open voor MindPlay en geven de voorkeur aan praktische

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

	gebruiken en direct inzetbaar in de klas zijn	zijn

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

	en ondersteunend zijn op het gebied van emotionele regulatie, vroegtijdige herkenning en communicatie met gezinnen.	praktische spelgebaseerde hulpmiddelen en personeelstraining, mits de implementatie tijdsefficiënt en haalbaar is binnen de bestaande schoolstructuren.	degelijk en duidelijk gepositioneerd als ondersteuning van gestructureerde observatie in plaats van als vervanging van professionele beoordeling.	thuisactiviteiten, korte en toegankelijke hulpmiddelen en duidelijke informatie over hoe de hulpmiddelen worden gebruikt en wanneer professionele ondersteuning aangewezen kan zijn.

4.2. Belangrijkste tekortkomingen en ontwikkelingsbehoeften

In alle vier de groepen respondenten wijzen de bevindingen op verschillende onderling samenhangende tekortkomingen in het huidige ondersteuningssysteem. De meest terugkerende zorgen hebben betrekking op tijdgebrek en werkdruk, ongelijkmatige praktijken voor vroegtijdige signalering, wisselende toegang tot specialistische ondersteuning en lacunes in praktische vaardigheden en implementatiemiddelen. Hoewel leerkrachten en specialisten veel emotionele, gedrags- en sociale moeilijkheden al herkennen, suggereren de bevindingen dat deze herkenning niet altijd leidt tot tijdige of gecoördineerde ondersteuning.

Een bijzonder belangrijke bevinding is de kloof tussen herkenning en reactie. Leerkrachten komen vaak kinderen tegen met emotionele, gedrags- en concentratieproblemen, terwijl specialisten melden dat angst, sociale terugtrekking en andere, minder zichtbare internaliserende problemen nog steeds over het hoofd kunnen worden gezien. Op schoolniveau bestaan er in veel instellingen procedures voor vroegtijdige signalering, maar deze zijn niet consistent geformaliseerd. Zelfs wanneer er zorgen worden onderkend, kunnen de beperkte beschikbaarheid van specialisten, lange wachttijden, personeelsbeperkingen en werkdruk het vermogen van scholen om effectief te reageren beperken.De bevindingen wijzen ook op duidelijke behoeften op het gebied van professionele ontwikkeling. Leerkrachten hebben meer ondersteuning nodig bij het herkennen van vroege en minder zichtbare signalen van problemen, het omgaan met gedrags- en emotionele uitdagingen, en het op een tactvolle manier bespreken van zorgen met ouders. Specialisten benadrukken ondertussen dat alle gestructureerde hulpmiddelen die via MindPlay worden geïntroduceerd, wetenschappelijk onderbouwd en methodologisch transparant moeten zijn en vergezeld moeten gaan van duidelijke richtlijnen over hun doel, interpretatie en beperkingen.

Samenwerking tussen school en gezin vormt een ander centraal ontwikkelingsgebied. Ouders gaven aan zich relatief ongemakkelijk te voelen bij het bespreken van geestelijke gezondheid met leerkrachten en waren vergeleken met andere aspecten minder tevreden over de bestaande ondersteuning door de school, terwijl professionals stigma bij ouders, weerstand en communicatieproblemen aanmerkten als belemmeringen voor effectieve interventie. Dit wijst op de noodzaak van een gezamenlijke, niet-stigmatiserende taal en duidelijkere communicatiekanalen die leerkrachten, specialisten en ouders in staat stellen zorgen te bespreken zonder kinderen voortijdig een etiket op te plakken.

Ten slotte moet de implementatie aansluiten bij de praktische realiteit van scholen en gezinnen. Tijdgebrek kwam herhaaldelijk naar voren als een belangrijke beperking, terwijl ouders de voorkeur gaven aan beknopte, praktische hulpmiddelen zoals activiteiten voor thuis en korte video's. MindPlay moet daarom extra werkdruk tot een minimum beperken en hulpmiddelen bieden die toegankelijk, leeftijdsgeschikt en gemakkelijk in bestaande routines te integreren zijn.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Al met al wijzen deze bevindingen erop dat MindPlay moet worden ontwikkeld als een praktisch, preventief en pedagogisch ondersteuningssysteem in plaats van als een op zichzelf staand diagnostisch product. De rol ervan moet zijn om gestructureerde observatie, vroegtijdige herkenning, emotionele en sociale ondersteuning, communicatie en samenwerking tussen leerkrachten, specialisten en gezinnen te versterken, terwijl duidelijke grenzen worden gehandhaafd tussen pedagogische observatie en formele professionele beoordeling.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

5. Bevindingen van de focusgroepen

Het focusgroeponderzoek vormde een aanvulling op de vragenlijstenquête door een dieper kwalitatief inzicht te bieden in hoe leerkrachten, schoolpsychologen en specialisten, schoolhoofden en ouders het mentale welzijn van kinderen ervaren in de dagelijkse school- en gezinscontext. Er werden vier focusgroepen gehouden, specifiek gericht op verschillende belanghebbenden, met in totaal 28 deelnemers: 8 leerkrachten, 7 schoolpsychologen/specialisten, 6 schoolhoofden en 7 ouders.

Tijdens de discussies kwamen waargenomen emotionele en gedragsproblemen aan bod, evenals praktijken voor vroegtijdige herkenning, samenwerking tussen scholen, gezinnen en specialisten, professionele en systeemgerelateerde belemmeringen, competentie- en opleidingsbehoeften, en verwachtingen ten aanzien van de MindPlay-instrumenten. Vanwege de Duitse voorschriften inzake gegevensbescherming werden de sessies niet op audio of video opgenomen. In plaats daarvan werden gestructureerde schriftelijke notities gebruikt om terugkerende thema's, observaties op groepsniveau en geanonimiseerde illustratieve uitspraken vast te leggen.

Bij de vier groepen belanghebbenden kwamen verschillende gemeenschappelijke thema's naar voren. Deelnemers beschreven toenemende of zeer zichtbare uitdagingen met betrekking tot angst, emotionele ontregeling, concentratie en aandacht, relaties met leeftijdsgenoten en het vermogen van kinderen om met stress en frustratie om te gaan. Tegelijkertijd werd er bijzondere bezorgdheid geuit over stillere, geïnternaliseerde moeilijkheden die mogelijk onopgemerkt blijven. Beperkte tijd, inconsistente toegang tot specialistische ondersteuning, communicatieproblemen tussen scholen en gezinnen, en het ontbreken van voldoende gestructureerde trajecten voor vroegtijdige herkenning kwamen herhaaldelijk naar voren als belemmeringen.

5.1. Bevindingen uit de focusgroepen – Leerkrachten

Waargenomen emotionele en gedragsproblemen

Leerkrachten beschreven een breed scala aan emotionele, gedrags- en sociale problemen in de dagelijkse klaspraktijk. Veelgenoemde punten van zorg waren onder meer angst, verdriet, terugtrekking, een laag zelfbeeld, agressie, aandachtsproblemen, hyperactiviteit en conflicten met leeftijdsgenoten. Verschillende deelnemers merkten de afgelopen jaren ook een toename van stressgerelateerde symptomen op.

Een bijzonder belangrijke bevinding betrof de zichtbaarheid van verschillende soorten problemen. Leraren meldden dat storend gedrag vaak snel de aandacht trekt, terwijl stillere en meer geïnternaliseerde signalen onopgemerkt kunnen blijven. Subtiele stemmingsveranderingen, perfectionisme, sociaal isolement en psychosomatische klachten werden als moeilijker te herkennen in een vroeg stadium beschouwd. Zoals een leraar uitlegde: *„De stille kinderen blijven vaak onopgemerkt totdat de problemen escaleren."* Een ander merkte op dat sommige kinderen stress kunnen verbergen achter het imago van *„goede leerlingen".*

Plotselinge gedragsveranderingen, aanhoudende somberheid of terugtrekking, schoolweigering en agressie gepaard gaande met frustratie werden als bijzonder zorgwekkend beschouwd. Leerkrachten benadrukten daarom dat vroegtijdige herkenning verder moet gaan dan zichtbare gedragsstoornissen en ook veranderingen in het emotionele functioneren en de participatie moet omvatten.

Huidige praktijken en vertrouwen in vroegtijdige herkenning

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Het vertrouwen van leerkrachten in het vroegtijdig herkennen van psychische problemen liep sterk uiteen. Meer ervaren deelnemers vertrouwden vaak op hun professionele ervaring en intuïtie, terwijl anderen zich minder zeker voelden over de interpretatie van wat ze waarnamen. Een deelnemer vatte dit verschil duidelijk samen: *„Ik merk vaak dat er iets niet klopt, maar ik weet niet altijd zeker wat het betekent."*

De huidige werkwijzen omvatten voornamelijk **observatie in de klas, informele gesprekken met kinderen, strategieën voor gedragsbeheersing, activiteiten met leeftijdsgenoten en in groepsverband, en doorverwijzing naar specialisten indien beschikbaar**. Deelnemers meldden echter dat er geen consistente, gestandaardiseerde aanpak was die op alle scholen werd toegepast. Dit suggereert dat leerkrachten al aanzienlijke informele observaties uitvoeren, maar baat zouden hebben bij duidelijkere structuren die helpen om observaties te vertalen naar passende pedagogische ondersteuning of overleg met specialisten.

De toegang tot schoolpsychologen werd omschreven als ongelijk. Sommige leerkrachten konden relatief regelmatig een beroep doen op gespecialiseerde ondersteuning, terwijl anderen te maken hadden met lange wachttijden of slechts af en toe toegang hadden. Het belang van gespecialiseerde ondersteuning werd erkend, maar de deelnemers vonden de beschikbare capaciteit vaak onvoldoende voor het aantal kinderen dat aandacht nodig had.

Samenwerking met ouders en specialisten

De communicatie tussen leerkrachten, ouders en psychologen werd omschreven als **wisselend en sterk afhankelijk van individuele omstandigheden en de middelen van de school**. Wanneer alle betrokkenen proactief waren, kon de samenwerking goed verlopen; deelnemers maakten echter ook melding van vertragingen, beperkte mogelijkheden voor gezamenlijke besprekingen en een ongelijkmatige uitwisseling van informatie.

Leerkrachten noemden de defensieve houding van ouders of hun terughoudendheid om moeilijkheden te erkennen als een uitdaging. Taal- en cultuurverschillen speelden vooral een rol in diverse klassen, terwijl een gebrek aan tijd voor zinvolle gesprekken de communicatie met zowel gezinnen als specialisten belemmerde. Een deelnemer legde uit: *„Taalbarrières en verschillende culturele verwachtingen maken communicatie lastig."*

Competentie- en opleidingsbehoeften

Leerkrachten gaven duidelijk de voorkeur aan **praktische in plaats van theoretisch zware professionele ontwikkeling**. Prioritaire gebieden waren onder meer het vroegtijdig herkennen van emotionele moeilijkheden, het ondersteunen van emotionele regulatie, het omgaan met uitdagend gedrag in de klas, het communiceren met ouders en inzicht in beschikbare ondersteuningstrajecten.

Scenario-gebaseerd leren werd bijzonder gewaardeerd. Deelnemers wilden een opleiding die laat zien wat er in realistische situaties moet gebeuren, in plaats van dat concepten op het gebied van geestelijke gezondheid alleen op theoretisch niveau worden gepresenteerd. Zoals een leerkracht opmerkte: *"De opleiding moet praktijkgericht zijn en ons precies laten zien wat we in lastige situaties moeten doen."*

Verwachtingen ten aanzien van MindPlay

Leerkrachten toonden **een voorzichtige openheid** ten opzichte van de spelgebaseerde MindPlay-tools. Integratiespellen werden over het algemeen positief beoordeeld vanwege hun potentieel om socialisatie, inclusie, interactie tussen leeftijdsgenoten

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

en de samenhang in de klas te versterken. De reacties op spelgebaseerde hulpmiddelen voor het signaleren van risico's waren voorzichtiger, met name wat betreft betrouwbaarheid, interpretatie en werkdruk.

Vertrouwen zou afhangen van duidelijk bewijs, begrijpelijke resultaten, gegevensbescherming en realistische integratie in de klasroutines. Leraren waarschuwden er ook voor dat resultaten niet te letterlijk zouden worden geïnterpreteerd of dat kinderen zich gestigmatiseerd zouden voelen. Praktische implementatie vereist daarom **eenvoudige instructies, minimale voorbereidingstijd, compatibiliteit met bestaande klasactiviteiten en toegang tot deskundige begeleiding wanneer dat nodig is**.

De afsluitende discussie vatte dit standpunt bijzonder goed samen: *„Praktische, gebruiksvriendelijke hulpmiddelen en training zouden echt een verschil maken",* maar nieuwe benaderingen moeten *„realistisch* zijn *voor onze dagelijkse routines".*

Implicaties voor MindPlay: Op leerkrachten gerichte hulpmiddelen moeten gestructureerde observatie, emotionele regulatie en integratie in de klas versterken zonder de administratieve lasten te vergroten. Trainingen moeten kort, praktisch en scenario-gebaseerd zijn, terwijl hulpmiddelen duidelijke richtlijnen moeten bieden over wanneer observaties aanleiding kunnen geven tot overleg of doorverwijzing naar gespecialiseerde ondersteuning.

5.2. Bevindingen van de focusgroep – Schoolpsychologen en specialisten

Verborgen en urgente signalen van moeilijkheden

De focusgroep van specialisten benadrukte sterk het onderscheid tussen **externaliserende en internaliserende problemen**. Rustige of teruggetrokken kinderen werden beschouwd als bijzonder kwetsbaar om over het hoofd te worden gezien. Deelnemers noemden psychosomatische klachten zoals terugkerende hoofdpijn of buikpijn, subtiele sociale terugtrekking, slaapstoornissen, perfectionisme en overpresteren die angst maskeren als belangrijke signalen die volwassenen kunnen missen omdat het kind zich gedwee gedraagt en de klasactiviteiten niet verstoort.

Een specialist merkte op dat *„stille kinderen vaak onopgemerkt blijven, maar dat zij misschien wel het meest worstelen",* terwijl een ander benadrukte dat *„perfectionisme ernstige angst kan verbergen".*

Tekenen die dringender aandacht vereisen, waren onder meer ernstige angst of paniek, schoolweigering, aanhoudende psychosomatische symptomen, grote veranderingen in motivatie, emotionele ontregeling en agressieve uitbarstingen gepaard gaande met frustratie. Specialisten benadrukten het belang van het herkennen van **patronen in de loop van de tijd, in plaats van geïsoleerd gedrag te interpreteren als bewijs van een probleem**.

Huidige beoordelingspraktijken

Specialisten gaven aan een combinatie te gebruiken van **gestructureerde observatiechecklists, gestandaardiseerde vragenlijsten, gedragsbeoordelingsschalen, informele gesprekken en op spel gebaseerde beoordelingsmethoden**. Gestructureerde instrumenten werden gewaardeerd omdat ze concrete informatie opleveren die als onderbouwing kan dienen voor documentatie en gesprekken met gezinnen, terwijl informele observatie nuttig werd geacht om nuances vast te leggen, maar moeilijker te standaardiseren was.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Deelnemers wezen ook op beperkingen. Sommige bestaande instrumenten werden als onvoldoende cultuursensitief beschouwd, terwijl digitale screeninginstrumenten het werkelijke gedrag van kinderen in de klas mogelijk niet goed weergeven. De werkdruk was een andere belangrijke beperking, met name voor psychologen die in deeltijd werken of bij meerdere scholen zijn verbonden.

Systeemgebonden tekortkomingen en samenwerking

Specialisten beschreven een duidelijke **kloof tussen herkenning en reactie**. Zelfs wanneer een probleem wordt herkend, kunnen lange wachttijden, onvoldoende specialistische capaciteit, beperkte observatietijd voor leerkrachten, bureaucratische procedures en onvolledige communicatie passende ondersteuning vertragen. De bezorgdheid van ouders over stigmatisering of hun terughoudendheid om doorverwijzingen te accepteren, kan een extra barrière vormen.

De informatie die van leerkrachten werd ontvangen, werd omschreven als wisselend en richtte zich vaak vooral op storend gedrag in plaats van op onderliggende emotionele toestanden. Zoals een specialist opmerkte: *„Leerkrachten noteren vaak alleen storend gedrag, niet angst of teruggetrokkenheid."*

Scholen werden ook beschreven als scholen die geen consistente communicatiestructuren hebben waarmee leerkrachten, psychologen en ouders op efficiënte wijze hun zorgen kunnen delen. Protocollen verschillen per school, en onvoldoende ondersteunend personeel en beperkte vergadertijd kunnen gecoördineerde reacties in de weg staan.

Competentie en opleidingsbehoeften

Specialisten achtten het vermogen van leerkrachten om **subtiele emotionele moeilijkheden, psychosomatische uitingen van stress en internaliserend gedrag** te herkennen bijzonder belangrijk. Ook culturele gevoeligheid, communicatie met ouders en praktische strategieën voor vroegtijdige ondersteuning werden benadrukt.

Ook hier gaven deelnemers de voorkeur aan **korte, praktijkgerichte en op scenario's gebaseerde trainingen** boven langdurige theoretische cursussen. Ze benadrukten dat leerkrachten en schoolhoofden behoefte hebben aan praktische benaderingen die direct toepasbaar zijn in alledaagse schoolsituaties.

Voorwaarden voor geloofwaardige MindPlay-instrumenten

De specialisten stelden bijzonder duidelijke professionele criteria vast voor MindPlay. Potentiële spelgebaseerde hulpmiddelen moeten **evidence-based** zijn**, wetenschappelijk gevalideerd, transparant in hun methodologie en getest zijn bij diverse doelgroepen**. Culturele gevoeligheid en duidelijke uitleg over hoe observaties of resultaten tot stand komen, werden als essentieel beschouwd. Een deelnemer verklaarde: *„Als het niet wetenschappelijk gevalideerd is, kunnen we het simpelweg niet gebruiken."*

Specialisten identificeerden angst, sociale terugtrekking, emotionele ontregeling, agressie, aandachtsproblemen, een laag zelfbeeld en vroege tekenen van trauma als relevante gebieden voor gestructureerde observatie. Ze waarschuwden echter nadrukkelijk tegen het vervangen van professioneel oordeel door geautomatiseerde hulpmiddelen. Ethische kwesties, gegevensbescherming en het risico op verkeerde interpretatie of het plakken van etiketten waren centrale aandachtspunten. Hun slotopmerkingen onderstreepten dat zelfs een krachtig hulpmiddel slechts beperkte waarde zou hebben als scholen de tijd en capaciteit ontberen om het op de juiste manier te gebruiken.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Implicaties voor MindPlay: MindPlay moet gestructureerde observatie en vroegtijdige herkenning ondersteunen, waarbij een duidelijke scheiding wordt gehandhaafd tussen pedagogische ondersteuning en formele psychologische beoordeling. Wetenschappelijke onderbouwing, methodologische transparantie, culturele gevoeligheid, gegevensbescherming en expliciete richtlijnen voor interpretatie en beperkingen zijn essentieel voor professionele geloofwaardigheid.

5.3. Bevindingen van de focusgroep – schoolhoofden en schoolmanagement

Uitdagingen op het gebied van geestelijke gezondheid op schoolniveau

Schoolleiders gaven aan zich steeds meer zorgen te maken over **angst, emotionele ontregeling, gedragsproblemen, aandachtsproblemen, sociale problemen en verminderde veerkracht** bij leerlingen. Sommige deelnemers hadden het gevoel dat deze problemen de afgelopen jaren waren toegenomen. Een schoolhoofd merkte op: *„We zien meer angst en emotionele instabiliteit dan een paar jaar geleden",* terwijl een ander de kinderen omschreef als *„minder veerkrachtig en sneller overweldigd".*

Schoolhoofden interpreteerden deze uitdagingen niet uitsluitend als individuele problemen op het niveau van het kind. Stress en instabiliteit binnen het gezin, onvoldoende emotionele steun thuis, toegenomen schermtijd, invloeden van sociale media, academische druk, taalbarrières en sociaaleconomische omstandigheden werden aangemerkt als contextuele factoren die het welzijn van kinderen beïnvloeden.

Vroegtijdige signalering en institutionele respons

Vanuit het managementperspectief blijven leerkrachten de belangrijkste actoren bij het opmerken van veranderingen in het gedrag en welzijn van kinderen. Institutionele reacties worden echter beperkt door verschillen in procedures, beschikbaar personeel, specialistische capaciteit en tijd. Dit leidt tot een situatie waarin scholen weliswaar zorgen herkennen, maar moeite hebben om consistent of snel te reageren.

Het perspectief van de schoolhoofden versterkt daarom de bredere **kloof tussen herkenning en reactie** die in de discussies met specialisten naar voren kwam: vroegtijdige signalering heeft alleen zin als scholen beschikken over werkbare trajecten voor communicatie, opvolging en aanvullende ondersteuning.

Systeemgebonden belemmeringen

Schoolleiders benadrukten herhaaldelijk **de beperkingen op het gebied van tijd en personeel**. Zelfs potentieel nuttige programma's kunnen mislukken als ze aanzienlijke voorbereiding, administratieve rompslomp of personeel vereisen waar scholen niet over beschikken. De afsluitende discussie vatte dit pragmatisch samen: *„Wat er ook wordt ontwikkeld, het moet echt eenvoudig zijn. Anders wordt het niet gebruikt."* Een andere schoolhoofd benadrukte dat hulpmiddelen alleen kunnen helpen als *„ze geen extra druk creëren."*

Communicatie met ouders werd ook beschreven als een van de moeilijkste aspecten van de implementatie. Schoolhoofden beschouwden ondersteuning van leerkrachten, realistische implementatie en communicatie met gezinnen dan ook als onderling samenhangende in plaats van afzonderlijke kwesties.

Verwachtingen ten aanzien van MindPlay

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Schoolleiders stonden voorzichtig positief tegenover MindPlay, maar hun steun was sterk afhankelijk van **de haalbaarheid**. Hulpmiddelen moeten eenvoudig en realistisch zijn, aanpasbaar aan verschillende schoolcontexten en in staat zijn om in bestaande structuren te worden geïntegreerd in plaats van als een extra, parallel programma te worden geïntroduceerd.

De implementatie moet daarom duidelijke richtlijnen voor scholen, ondersteuning voor leerkrachten en realistische verwachtingen ten aanzien van tijd en personeel omvatten. Betrokkenheid van het schoolleiderschap is belangrijk, omdat het nut van MindPlay niet alleen afhangt van de kwaliteit van individuele activiteiten, maar ook van de vraag of scholen deze kunnen inbedden in de dagelijkse praktijk.

Implicaties voor MindPlay: Bij de implementatie op schoolniveau moet prioriteit worden gegeven aan eenvoud, een lage werkbelasting, duidelijke verantwoordelijkheden en realistische integratie in bestaande routines. MindPlay moet praktische implementatierichtlijnen bieden en schoolleiders ondersteunen bij het tot stand brengen van samenhangende trajecten tussen leerkrachten, specialisten en gezinnen.

5.4. Bevindingen van de focusgroep – Ouders

Waarnemingen van kinderen thuis

Ouders beschreven emotionele moeilijkheden aan de hand van **alledaagse gedrags- en lichamelijke signalen** in plaats van formele terminologie uit de geestelijke gezondheidszorg. Stemmingswisselingen, prikkelbaarheid, terugtrekken, moeite met het uiten van emoties, slaapstoornissen en stressgerelateerde lichamelijke klachten behoorden tot de besproken observaties. Sommige ouders waren onzeker of bepaald gedrag aanleiding gaf tot bezorgdheid of gewoon typisch was voor de ontwikkelingsfase.

Een ouder beschreef hoe zijn of haar kind *„na schooltijd soms stil en teruggetrokken wordt“,* terwijl een andere ouder buikpijn noemde op stressvolle dagen. Emotioneel veeleisende situaties waren onder meer overgangen, uitdagende taken, conflicten met leeftijdsgenoten, groepswerk, scheiding van ouders en angst om fouten te maken.

Communicatie tussen school en gezin

Ouders vonden communicatie met scholen belangrijk, maar niet altijd even gemakkelijk. Belemmeringen waren onder meer **tijdgebrek, inconsistente communicatie, onzekerheid over wanneer zorgen belangrijk genoeg zijn om aan te kaarten, en het gevoel geïntimideerd te worden of onvoldoende gehoord te worden door schoolpersoneel**. Gehaaste ouder-leerkrachtgesprekken werden beschouwd als ongeschikt voor zinvolle gesprekken over het emotionele welzijn van kinderen.

Culturele en praktische factoren beïnvloeden de betrokkenheid verder. Ouders noemden taalbarrières, verschillende verwachtingen ten aanzien van het onderwijs, eerdere negatieve ervaringen met scholen en druk in verband met werk en kinderopvang. Een deelnemer legde uit: *„Duits is niet mijn moedertaal, dus ik maak me zorgen of ik wel begrepen word”*, terwijl een ander opmerkte*: „Met twee banen heb ik gewoon niet de tijd om me zo veel in te zetten als ik zou willen.”*

Behoeften aan ondersteuning voor ouders

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Ouders wilden hulp bij het herkennen van emotionele signalen, het communiceren met kinderen op een manier die bij hun leeftijd past en het kalm reageren op moeilijke situaties. Geduld, empathie en een open dialoog werden genoemd als belangrijke vaardigheden voor ouders. Deelnemers toonden ook interesse in **praktische begeleiding, korte workshops en materiaal dat thuis gebruikt kan worden**.

Dit weerspiegelt een bredere behoefte, niet alleen aan meer informatie, maar aan informatie die ouders helpt te begrijpen **wat ze daadwerkelijk kunnen doen** wanneer ze iets zorgwekkends opmerken.

Reacties op MindPlay-hulpmiddelen

Ouders stonden gemengd, maar over het algemeen open tegenover spelgebaseerde benaderingen. Sommigen beschouwden deze als een aantrekkelijke manier om zorgen vroegtijdig te herkennen, terwijl anderen vraagtekens plaatsten bij de betrouwbaarheid of zich zorgen maakten dat kinderen onnodige stress zouden kunnen ervaren.

Ouders wilden duidelijke en praktische feedback in plaats van labels of scores. Een deelnemer legde uit: *„Ik wil weten wat we thuis kunnen doen om te helpen."* Dit is met name belangrijk voor MindPlay: informatie die aan gezinnen wordt verstrekt, moet observaties vertalen naar ondersteunende vervolgstappen, waarbij diagnostische taal of onnodige onrust moet worden vermeden.

Implicaties voor MindPlay: Onderdelen die op ouders zijn gericht, moeten duidelijke, toegankelijke en niet-stigmatiserende taal gebruiken, praktische begeleiding voor thuis bieden en op transparante wijze uitleggen wat MindPlay wel en niet kan aangeven. Flexibele formats en cultureel en taalkundig toegankelijke communicatie zullen belangrijk zijn voor zinvolle betrokkenheid van het gezin.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

6. Samenvatting van de belangrijkste thema's

Uit de resultaten van de vragenlijst en de focusgroepen kwamen verschillende terugkerende thema's naar voren bij leerkrachten, schoolleiders, psychologen/specialisten en ouders:

- Vroegtijdige herkenning is belangrijk, maar de werkwijzen zijn niet consistent gestructureerd of gestandaardiseerd. Leraren baseren zich vaak op dagelijkse observatie en professioneel oordeel, terwijl de procedures op schoolniveau aanzienlijk variëren. Specialisten benadrukten de waarde van gestructureerde observatie, waarbij een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen pedagogische observatie en formele psychologische beoordeling.
- Emotionele regulatie, angst, concentratieproblemen en problemen in de omgang met leeftijdsgenoten zijn terugkerende punten van zorg. Tegelijkertijd wezen specialisten en deelnemers aan de focusgroepen op het risico dat minder zichtbare internaliserende problemen – met name angst, sociale terugtrekking, psychosomatische klachten en emotioneel leed bij rustige of ogenschijnlijk goed aangepaste kinderen – over het hoofd kunnen worden gezien.
- Er is duidelijk sprake van een kloof tussen herkenning en reactie. Het signaleren van een probleem leidt niet noodzakelijkerwijs tot tijdige ondersteuning. Beperkte beschikbaarheid van specialisten, lange wachttijden, werkdruk, personeelstekorten en inconsistente procedures kunnen het vermogen van scholen en gezinnen om effectief te reageren beperken zodra een behoefte is onderkend.
- Samenwerking tussen school en gezin is essentieel, maar blijft een uitdaging. Professionals noemden stigma bij ouders, weerstand en communicatieproblemen als belemmeringen, terwijl ouders zelf aangaven zich niet op hun gemak te voelen bij het bespreken van geestelijke gezondheid met leerkrachten en relatief weinig tevreden te zijn over de bestaande ondersteuning door de school. Duidelijke, respectvolle en niet-stigmatiserende communicatie is daarom een centrale ontwikkelingsbehoefte.
- Belanghebbenden geven de voorkeur aan praktische, beknopte en eenvoudig te implementeren hulpmiddelen. Leraren en schoolleiders benadrukten hulpmiddelen die weinig belasting vormen en in de dagelijkse schoolroutines kunnen worden geïntegreerd, terwijl ouders de voorkeur gaven aan praktische thuisactiviteiten, korte video's en toegankelijke begeleiding. Specialisten benadrukten eveneens dat hulpmiddelen bruikbaar moeten zijn in echte schoolcontexten.
- Professionele geloofwaardigheid en ethische waarborgen zijn essentieel voor acceptatie. Wetenschappelijke onderbouwing, methodologische transparantie, gegevensbescherming, duidelijke richtlijnen voor interpretatie en het vermijden van voorbarige diagnostische labels bleken bijzonder belangrijk. MindPlay-hulpmiddelen moeten gestructureerde observatie en pedagogische besluitvorming ondersteunen in plaats van specialistische beoordelingen te vervangen.
- De training moet praktisch en scenario-gebaseerd zijn. De respondenten gaven de voorkeur aan realistische voorbeelden, duidelijke richtlijnen voor het herkennen van en reageren op zorgen, strategieën voor emotionele regulatie en gedragsondersteuning, communicatie met ouders, en duidelijke trajecten voor overleg en doorverwijzing wanneer aanvullende professionele ondersteuning nodig zou kunnen zijn.
- MindPlay moet het herkennen van signalen koppelen aan praktische vervolgstappen. Voor alle groepen belanghebbenden ligt de grootste potentiële meerwaarde niet alleen in het signaleren van mogelijke problemen, maar ook in het helpen van leerkrachten, specialisten en gezinnen om de stap te zetten van observatie naar communicatie, passende ondersteuning en, waar nodig, professioneel overleg.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

6.1. Belangrijkste bevindingen (samenvatting van inzichten)

De gecombineerde bevindingen uit de vragenlijst en de focusgroepen bieden een sterke empirische basis voor de verdere ontwikkeling van MindPlay. Bij alle belanghebbenden wijzen de resultaten op een behoefte aan hulpmiddelen die gestructureerde observatie en vroegtijdige herkenning combineren met activiteiten voor emotionele en sociale ondersteuning, praktische begeleiding en betere communicatie tussen leerkrachten, specialisten en gezinnen.

Uit de bevindingen blijkt dat de behoeften van kinderen divers zijn en niet altijd direct zichtbaar. Terwijl concentratieproblemen, conflicten met leeftijdsgenoten en emotionele ontregeling vaak worden herkend, zijn angst, sociale terugtrekking en andere internaliserende problemen mogelijk minder zichtbaar en worden ze daardoor gemakkelijker over het hoofd gezien. MindPlay moet volwassenen daarom ondersteunen bij het opmerken van zorgwekkende patronen, zonder de ervaringen van kinderen te reduceren tot scores, categorieën of diagnostische labels.

Een belangrijk inzicht is dat herkenning op zich niet voldoende is. Scholen en gezinnen kunnen weliswaar zorgen signaleren, maar ondervinden nog steeds moeilijkheden bij het verkrijgen of coördineren van passende ondersteuning vanwege tijdgebrek, de beschikbaarheid van specialisten, werkdruk, communicatiebarrières en inconsistente procedures. MindPlay moet daarom observatie koppelen aan duidelijke en evenredige vervolgstappen, waaronder pedagogische ondersteuning, communicatie met gezinnen en, waar nodig, het overwegen van overleg of doorverwijzing naar gespecialiseerde diensten.

Een succesvolle implementatie hangt ook af van de vraag of de hulpmiddelen praktisch, weinig belastend en aanpasbaar zijn aan de dagelijkse routines op school en thuis. Leerkrachten en schoolleiders gaven prioriteit aan haalbare en gebruiksvriendelijke hulpmiddelen, specialisten benadrukten de wetenschappelijke onderbouwing, methodologische transparantie en ethische waarborgen, terwijl ouders de voorkeur gaven aan toegankelijke informatie, praktische activiteiten voor thuis en duidelijke uitleg over het gebruik van de hulpmiddelen.

Over het geheel genomen ondersteunen de bevindingen de positionering van MindPlay als een preventieve en pedagogisch ondersteunende aanpak in plaats van als een diagnostisch systeem. De toegevoegde waarde ervan ligt in het helpen van belanghebbenden om de overstap te maken van observatie en vroegtijdige herkenning naar communicatie, passende ondersteuning en gecoördineerde opvolging, terwijl duidelijke professionele grenzen worden gehandhaafd, kinderen worden beschermd tegen voortijdige etikettering en ervoor wordt gezorgd dat specialistische beoordeling de verantwoordelijkheid blijft van naar behoren gekwalificeerde professionals.

7. Behoeften en vereisten van gebruikers

De gecombineerde bevindingen van de vragenlijst en de focusgroepen wijzen op een consistente reeks gebruikersbehoeften en ontwikkelingsvereisten bij leerkrachten, schoolleiders, psychologen/specialisten en ouders. Hoewel de perspectieven van de belanghebbenden verschillen naargelang hun professionele of gezinsrol, bestaat er brede overeenstemming over het feit dat MindPlay praktisch moet zijn, gemakkelijk te integreren in alledaagse situaties, professioneel geloofwaardig, ethisch verantwoord en duidelijk gepositioneerd als een pedagogisch ondersteunende aanpak in plaats van als een diagnostisch systeem.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

7.1. Behoeften van gebruikers

- Eenvoudige en betrouwbare hulpmiddelen voor gestructureerde observatie en vroegtijdige herkenning van emotionele, gedragsmatige en sociale moeilijkheden, met inbegrip van minder zichtbare internaliserende signalen zoals angst en sociale terugtrekking.
- Praktische klasactiviteiten die emotionele regulatie, veerkracht, relaties met leeftijdsgenoten, inclusie en positieve interactie in de klas bevorderen.
- Duidelijke richtlijnen voor de communicatie tussen school en gezin, waardoor leerkrachten, specialisten en ouders zorgen kunnen bespreken in toegankelijke en niet-stigmatiserende taal.
- Praktische begeleiding voor ouders, inclusief op de leeftijd afgestemde activiteiten voor thuis en informatie over wanneer aanvullend professioneel advies of ondersteuning aangewezen kan zijn.
- Korte, op scenario's gebaseerde trainingsmaterialen die het vermogen van leerkrachten versterken om zorgen te herkennen, adequaat te reageren, met gezinnen te communiceren en effectief samen te werken met specialisten.
- Duidelijke consultatie- en doorverwijzingstrajecten die onderwijspersoneel helpen begrijpen wat binnen hun pedagogische rol kan worden aangepakt en wanneer de inschakeling van een specialist moet worden overwogen.
- Ethisch verantwoorde en transparante procedures die de privacy van kinderen beschermen, zorgen voor een correcte omgang met gegevens en het risico op voortijdige etikettering of overinterpretatie tot een minimum beperken.

7.2. Verwachte functies

- Gestructureerde observatieondersteuning voor het herkennen van patronen die verband houden met angst, sociale terugtrekking, emotionele ontregeling, aandachtsproblemen, agressie en andere relevante emotionele, gedrags- en sociale problemen.
- Spelgebaseerde en integratieactiviteiten die de band in de klas, emotionele regulatie, sociale vaardigheden, inclusie en positieve relaties met leeftijdsgenoten versterken.
- Duidelijke observatiesamenvattingen en interpretatierichtlijnen die gebruikers helpen te begrijpen wat er is waargenomen, zonder de resultaten als klinische diagnoses te presenteren.
- Praktische richtlijnen voor vervolgstappen, waarbij observaties worden gekoppeld aan passende ondersteuning in de klas, communicatie met gezinnen en, indien relevant, het overwegen van consultatie bij een specialist of doorverwijzing.
- Begeleidingsmateriaal voor leerkrachten en ouders, inclusief beknopte uitleg, praktische activiteiten en toegankelijke formaten zoals korte video's en scenario-gebaseerde voorbeelden.
- Implementatierichtlijnen voor scholen, met name scholen die te maken hebben met beperkte tijd, personeel en specialistische middelen.

7.3. Ontwikkelingsvereisten

- Wetenschappelijke onderbouwing en transparante methodologie, inclusief duidelijke informatie over de wetenschappelijke onderbouwing, het doel en het beoogde gebruik van elk instrument.
- Duidelijke professionele en ethische grenzen, die waarborgen dat MindPlay gestructureerde observatie en pedagogische besluitvorming ondersteunt zonder formele psychologische beoordelingen te vervangen.
- Duidelijke interpretatierichtlijnen, inclusief een expliciete uitleg van wat de resultaten wel en niet kunnen aangeven en hoe gebruikers hierop op de juiste manier moeten reageren.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

- Leeftijdsgeschikte, kindvriendelijke en cultureel en taalkundig gevoelige inhoud, geschikt voor diverse school- en gezinscontexten.
- Een boeiend en relationeel ontwerp, dat ervoor zorgt dat spelgebaseerde en digitale elementen een aanvulling vormen op, in plaats van een vervanging zijn voor, zinvolle interactie met kinderen.
- Korte voorbereidingstijd en minimale extra werklast, waardoor activiteiten en hulpmiddelen kunnen worden geïntegreerd in bestaande klas- en schoolroutines.
- Gegevensverwerking die voldoet aan de AVG en transparant is, met bijzondere aandacht voor de privacy van kinderen en gepaste toegang tot informatie.
- Flexibele implementatie, waardoor aanpassing mogelijk is aan verschillende schoolgroottes, personeelsstructuren, de beschikbaarheid van specialisten en lokale onderwijscontexten.
- Praktische tests en gebruikersvalidatie, waarbij leerkrachten, specialisten, schoolleiders en gezinnen worden betrokken bij het testen van de bruikbaarheid, interpretatie en implementatie vóór bredere toepassing.

7.4. Aanbevelingen voor de ontwikkeling van MindPlay

De bevindingen ondersteunen de ontwikkeling van MindPlay als een praktisch, preventief, op wetenschappelijk bewijs gebaseerd en ethisch verantwoord pedagogisch ondersteuningssysteem voor het vroegschoolse onderwijs. Het mag niet worden gepositioneerd als vervanging voor professionele psychologische beoordelingen of als een mechanisme voor het toekennen van diagnostische labels. In plaats daarvan moet de primaire rol ervan zijn om leerkrachten en ander onderwijzend personeel te helpen opkomende patronen op te merken, hun observaties te structureren, passende pedagogische ondersteuning te bieden en zorgen op constructieve wijze te bespreken met gezinnen en specialisten.

Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan minder zichtbare en geïnternaliseerde problemen, waaronder angst, sociale terugtrekking en emotionele stress bij kinderen die mogelijk geen storend gedrag vertonen. Tegelijkertijd moet MindPlay praktische activiteiten bieden die gericht zijn op emotionele regulatie, aandacht, relaties met leeftijdsgenoten, inclusie en andere problemen waarmee belanghebbenden regelmatig te maken krijgen in school- en gezinsomgevingen.De hulpmiddelen moeten observatie koppelen aan evenredige en realistische vervolgstappen. Wanneer er zorgen naar voren komen, moeten gebruikers duidelijke begeleiding krijgen over passende ondersteuning in de klas of thuis, communicatie met relevante belanghebbenden en, indien nodig, het overwegen van overleg of doorverwijzing naar gekwalificeerde professionals. Dit is met name belangrijk gezien de kloof tussen herkenning en reactie die in het Duitse onderzoek is vastgesteld.

De implementatie moet eenvoudig, weinig belastend en aanpasbaar aan de werkelijke schoolomstandigheden blijven. De training moet beknopt, praktisch en scenario-gebaseerd zijn, terwijl hulpmiddelen voor ouders toegankelijke taal moeten gebruiken en concrete activiteiten en begeleiding moeten bieden die in het dagelijkse gezinsleven kunnen worden toegepast.

Ten slotte hangt de professionele geloofwaardigheid af van wetenschappelijke onderbouwing, methodologische transparantie, duidelijke interpretatierichtlijnen, gegevensbescherming en expliciete ethische grenzen. Spelgebaseerde en digitale elementen moeten het professionele oordeel, de menselijke interactie en het contextuele begrip van het kind ondersteunen – en niet vervangen.

Co-funded by the European Union
Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Over het geheel genomen heeft MindPlay het grootste potentieel wanneer het niet als een op zichzelf staand hulpmiddel wordt opgevat, maar als een geïntegreerde ondersteuningsaanpak die gestructureerde observatie, praktische activiteiten, communicatie tussen school en gezin en doorverwijzingen naar gespecialiseerde hulp met elkaar verbindt. De ontwikkeling ervan moet belanghebbenden in staat stellen om de stap te zetten van opmerken
→ begrijpen → communiceren → ondersteunen, waarbij het welzijn, de waardigheid en de individuele context van het kind centraal blijven staan in het proces.

Co-funded by the European Union

Medegefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Europese Unie of de Stichting voor de Ontwikkeling van het Onderwijssysteem (FRSE). Noch de Europese Unie, noch de FRSE kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.